

KONGSBERG

200

ÅRSRAPPORT 2013

KONGSBERG 200 ÅR
A WORLD CLASS JOURNEY

Kongsberg Gruppen (KONGSBERG) er et internasjonalt teknologikonsern som leverer avanserte og pålitelige teknologiske løsninger som bidrar til sikkerhet, trygghet og effektivitet i komplekse operasjoner og under ekstreme forhold. KONGSBERG samarbeider med globale kunder innenfor forsvars-, maritim-, olje og gass- og romfartsindustrien

Kongsberg Maritime

- Offshore
- Merchant Marine
- Subsea
- Emerging Business

Kongsberg Defence Systems

- Missile Systems
- Naval Systems
- Integrated Defence Systems
- Aerostructures
- Defence Communications
- Space & Surveillance

Kongsberg Protech Systems

Kongsberg Oil & Gas Technologies

INNHold

2 Innledning

- 3 Hovedtall 2013
- 4 Extreme performance for extreme conditions
- 7 Konsernsjef Walter Gvam

9 KONGSBERG 200 år

- 10 A World Class Journey
- 12 Sterk kultur og tydelige verdier
- 14 Kompetanse og høyteknologi
- 16 Langsiktige perspektiver

18 Årsberetning, årsregnskap og noter

- 19 Årsberetning 2013
- 31 Regnskap og noter, innhold
- 32 Årsregnskap og noter – Konsernet
- 81 Årsregnskap og noter – Kongsberg Gruppen ASA
- 91 Erklæring til årsregnskap
- 92 Revisjonsberetning

94 Virksomhetsstyring

- 95 Styrets redegjørelse om foretaksstyring
- 96 Policy – Kongsberg Gruppen
- 97 Vedtekter – Kongsberg Gruppen
- 98 Styrets redegjørelse knyttet til norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse

108 Aksjonærinformasjon

- 109 Aksjer og forholdet til aksjeeierne

112 Finanskalender og kontaktinformasjon

KONGSBERG 200.
Fra markeringer i Bergen, Norge (venstre) og i Bangalore, India (høyre).

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaktinformasjon

HOVEDTALL 2013

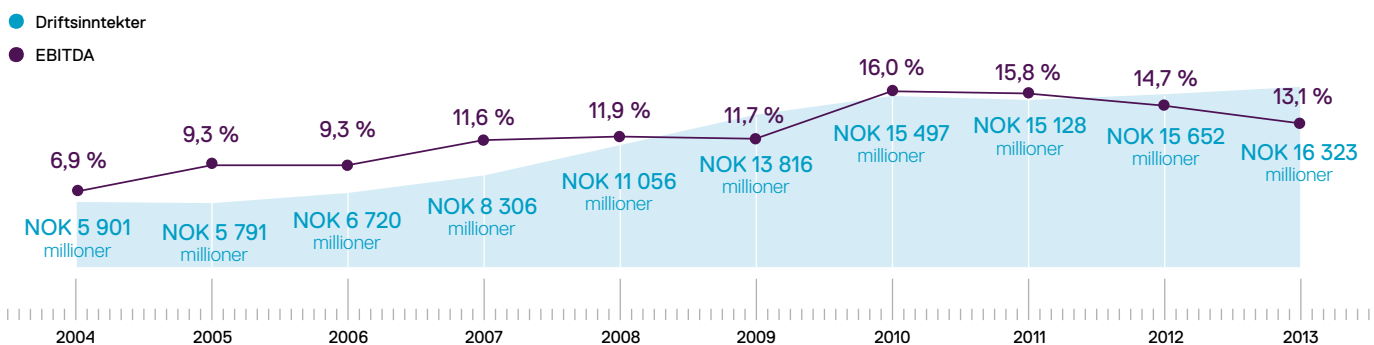
NOK millioner	2013	2012 ¹⁾	2011 ¹⁾	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Drift										
Driftsinntekter	16 323	15 652	15 128	15 497	13 816	11 056	8 306	6 720	5 791	5 901
- Driftsinntekter utenfor Norge %	76	78	82	84	80	77	71	72	67	69
- Driftsinntekter sivilt %	61	56	47	45	52	62	62	57	59	54
Driftsresultat før avskrivninger og amortiseringer (EBITDA)	2 142	2 294	2 385	2 485	1 619	1 319	966	627	536	410
Driftsresultat før avskrivninger og amortiseringer (EBITDA) %	13,1	14,7	15,8	16,0	11,7	11,9	11,6	9,3	9,3	6,9
Driftsresultat før amortisering (EBITA)	1 797	1 971	2 123	2 216	1 376	1 122	796	464	378	239
Driftsresultat før amortisering (EBITA) %	11,0	12,6	14,0	14,3	10,0	10,1	9,6	6,9	6,5	4,1
Driftsresultat (EBIT)	1 659	1 840	2 026	2 113	1 263	1 038	1 346	448	371	221
Driftsresultat (EBIT) %	10,2	11,8	13,4	13,6	9,1	9,4	16,2	6,7	6,4	3,7
Ordinært resultat før skatt (EBT)	1 644	1 809	1 991	2 097	1 169	861	685	390	314	180
Årsresultat	1 225	1 304	1 418	1 500	828	587	490	252	262	118
Netto rentebærende gjeld	(1 935)	(1 198)	(2 191)	(1 813)	(634)	(1 439)	(242)	294	282	1 101
Arbeidskapital	3 319	3 528	2 250	1 957	1 183	(217)	1 425	1 249	1 325	1 430
Ordreinnngang	15 043	14 605	15 016	13 584	17 605	14 635	14 338	7 672	5 683	5 947
Ordrereserve	15 687	16 523	17 839	17 759	19 892	16 692	12 646	6 472	5 416	5 425
Ordreinnngang/driftsinntekter	0,9	0,9	1,0	0,9	1,3	1,3	1,7	1,1	1,0	1,0
Antall ansatte	7 493	7 259	6 681	5 681	5 423	5 243	4 205	3 650	3 372	3 495
Eiernes verdier										
Børsverdi	15 300	14 940	13 920	15 960	10 590	9 840	10 170	5 250	3 720	2 970
Resultat per aksje etter skatt (EPS) i NOK	10,24	10,91	11,83	12,46	6,83	4,86	4,04	2,08	1,80	0,92
P/E i NOK	12,49	11,46	9,82	10,64	12,92	16,87	20,96	21,08	17,24	27,62
Egenkapital	6 657	6 274	5 484	4 881	3 726	1 894	2 758	1 684	1 505	1 626
Egenkapital %	38	39	35	35	30	15	30	23	23	26
Utbytte i NOK	5,25 ²⁾	3,75	3,75	3,75	2,00	1,38	1,25	0,63	0,54	0,50

1) Tallene er omarbeidet iht beskrivelse i note 33, "Endring av sammenligningstall". For øvrige år er ikke denne endringen hensyntatt.

2) Består av NOK 4,25 per aksje som ordinært utbytte og NOK 1,00 per aksje som ekstraordinært utbytte i forbindelse med konsernets 200-års jubileum.

Nøkeltall per driftssegment

NOK millioner	Driftsinntekter			Driftsresultat (EBITDA)		
	2013	2012	2011	2013	2012	2011
Kongsberg Maritime	8 264	7 485	6 693	1 179	1 050	1 183
Kongsberg Defence Systems	4 554	4 654	3 895	520	478	351
Kongsberg Protech Systems	2 420	2 876	4 185	419	727	815
Kongsberg Oil & Gas Technologies	1 077	702	528	49	44	49
Øvrige/eliminering	8	(65)	(173)	(25)	(5)	(13)
Konsern	16 323	15 652	15 128	2 142	2 294	2 385

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaktinformasjon

EXTREME PERFORMANCE FOR EXTREME CONDITIONS

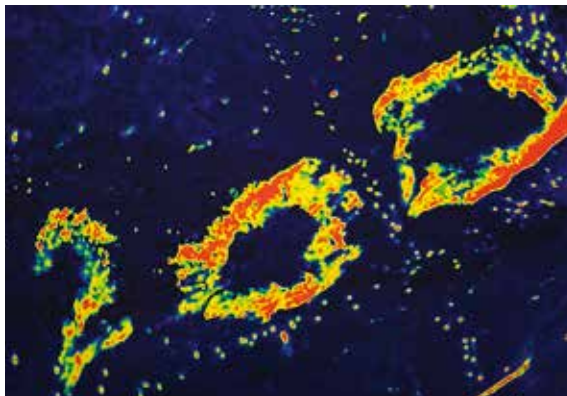
KONGSBERG utvikler og leverer avanserte systemer og teknologier for bruk under ekstreme forhold. Våre løsninger sikrer effektivitet, sikkerhet og høy ytelse i operasjoner fra store havdyp til det ytre rom.

Visjon

Vi har en sterk, verdibasert kultur som driver vår virksomhets prestasjoner. Vår felles visjon minner oss om vår retning, og er hva vi strekker oss etter.

WORLD CLASS – through people, technology and dedication

KONGSBERG 200.
Fra markeringer i Horten, Norge (venstre) og på Kjeller, Norge (høyre).

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaktinformasjon

KONGSBERG har som mål å ivareta og øke interessentenes verdier gjennom å drive lønnsom, vekstorientert industriell utvikling i et langsiktig og internasjonalt perspektiv.

Ambisjoner

KONGSBERG skal være en ledende industrigruppering med verdensledende posisjoner og med en proaktiv vekstagenda. KONGSBERG skal stå for en bærekraftig utvikling hvor det er god balanse mellom økonomiske resultater, verdiskapning og samfunns- og miljøansvar. Vi skal utvikle verdikjende løsninger for våre kunder

innen teknologiintensive nøkkelindustrier. Vi skal videreutvikle førsteklasses kompetansemiljøer for å levere ledende systemer, produkter og tjenester i våre internasjonale markedssegmenter. Vi legger vekt på at de strategiske og forretningsmessige valg som tas i konsernet skal være forankret i et bærekraftig perspektiv.

- Vår ambisjon er å vokse i gjennomsnitt 10 prosent per år over en femårs periode, hvorav omtrent halvparten organisk
- Vi skal ha en "tosifret" EBITA-margin
- Vi har ambisjon om å oppnå en årlig kostnadsforbedring innen utgangen av 2016 på NOK 1 milliard, for å øke aksjonæravkastningen og forbedre vår konkurranseevne
- Vi har et mål om over tid å ha en avkastning på sysselsatt kapital som er på nivå med historisk avkastning – nye prosjekter vil bli evaluert mot en avkastning på 10–15 prosent avhengig av prosjektets risiko

KONGSBERG 200.
Fra markeringer i Bellport, USA (venstre) og i Kongsberg, Norge (høyre).

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaktinformasjon

Våre verdier er våre retningslinjer – de gjør oss til de vi er, og har dannet grunnlaget for vår virksomhet over 200 år. Verdiene er retningsgivende for hvordan vi opptrer og arbeider, og preger vårt samarbeid innenfor og utenfor selskapet.

Verdier

Determined (*bestemt, besluttosom, målrettet*)

Vi er kjent for vårt pågangsmot og utholdenhet. Vi gjør alltid vårt beste for å imøtekomme våre kunders forventninger. Vi setter oss ambisiøse mål og drives fremover gjennom tydelighet og kontinuerlig fokus.

**Det vi starter, fullfører vi.
Vi gir oss ikke.**

Innovative (*nyskapende, innovativ*)

Å alltid yte bedre er en viktig del av hvem vi er. Vi kjennetegnes av kontinuerlig innovasjon, og vi iverksetter forbedringer i alle deler av vår drift – fra våre produkter, via våre arbeidsprosesser til hvordan kunden opplever oss.

**Vi er urokkelige i vår jakt på forbedringer,
nye ideer og nye løsninger.**

Collaborative (*samarbeidsvillig, nettverksorientert*)

Samarbeid er en grunnleggende del av vår virksomhet. Vi utveksler ideer med kolleger, leverandører og samarbeidspartnere, og vi samarbeider tett med våre kunder. Vi arbeider som team, vi deler kunnskap og vi verdsetter felles suksess – til nytte for både våre kunder og vår egen konkurransekraft.

Vi samarbeider som enkeltpersoner og som organisasjon.

Reliable (*pålitelig, til å stole på*)

Våre kunder og samarbeidspartnere kan stole på at KONGSBERG leverer – alltid. Å arbeide med KONGSBERG betyr å arbeide med pålitelige personer, et pålitelig selskap og pålitelige produkter. KONGSBERG er en ansvarlig organisasjon som preges av integritet og med respekt for helse, miljø og sikkerhet.

Vi er pålitelige personer. Vi er ansvarlige samfunnsborgere.

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaktinformasjon

KONSERNJEF WALTER QVAM

I 2014 feirer KONGSBERG 200 år og dette markerer også startskuddet for de neste 200 årene av vår historie. Ved en slik milepæl vil vi hedre og anerkjenne det et av verdens eldste høyteknologiselskaper har fått til, samtidig som vi ser fremover og legger grunnlaget for de neste 200 årene av KONGSBERGs historie.

2014 markerer en viktig milepæl i KONGSBERGs historie – sammen med Norges grunnlov fyller vi 200 år. Ikke mange selskaper i verden kan vise til 200 år med sammenhengende drift, dette er noe vi er veldig stolte av og ydmyke overfor. Vi opplever at vårt ansvar er å fortsette denne unike historien, og levere til de neste generasjonene et KONGSBERG som er enda sterkere og bedre enn det vi gikk inn i.

Historien vår er kjennetegnet av at vi har lagt stein på stein og bygget et solid fundament over tid. Våre teknologiske innovasjoner bygger på en solid kompetansebase, gode kunderelasjoner og en sterk kultur. I en globalisert konkurransesituasjon hvor både selskaper og produkter blir stadig mer like hverandre, er en sterk og synlig bedriftskultur svært viktig i å skape differensiering og gjenkjenning i markedene. I dagens internasjonale og relativt diversifiserte KONGSBERG er denne sterke bedriftskulturen noe som skaper fellesskap og samhold over landegrensene, segmenter og fagmiljø. Derfor er KONGSBERG-identiteten og tilhørigheten et viktig element i feiringen av jubileumsåret vårt. Jubileumsåret er først og fremst en feiring for alle nåværende og tidligere medarbeidere.

Det er en imponerende historie vi kan se tilbake på når vi nå i dag er blitt et globalt høyteknologikonsern med kontorer i over 25 land verden over. Opphavet og bakgrunnen for dagens KONGSBERG må vi helt tilbake til tidlig på 1600-tallet for å finne. Funnet av sølv i fjellet på Kongsberg gjorde at byen ble en viktig mineralressurs for det dansk-norske riket. Ved unionsoppløsningen fra Danmark om lag 200 år senere oppstod behovet for å bygge opp et sterkt forsvar som skulle bidra til selvstendighet og trygghet for Norge. Bak et sterkt forsvar var det behov for en egen forsvarsindustri, og med bakgrunn i den kompetansen som allerede fantes på Kongsberg grunnla Eidsvollsmannen Poul Steenstrup den 20. mars 1814 Kongsberg Vaabenfabrik.

Derfra har det vært en lang reise, en reise gjennom Norges begynnende industrielle revolusjon, via oppbyggingen av etterkrigstidens teknologiske industri-Norge og til internasjonaliseringen av norsk teknologi og kompetanse i de siste årtider og frem til i dag. Felles for hele reisen er at KONGSBERG gjennom alle faser har vært en viktig strategisk ressurs for Norge, og etter hvert også andre nasjoner, både som støttespiller innen forsvarsteknologi, maritim teknologi, romfartsteknologi og innen olje og gass.

Gjennom 200 år har KONGSBERG utviklet og endret seg gjennom både gode og dårlige tider. Over alle disse årene er

vår viktigste lærdom at våre medarbeideres kunnskap er den eneste ressursen som over tid er bærekraftig. Helt siden Poul Steenstrup etablerte KONGSBERG i grunnlovsåret, har kunnskap vært vår viktigste ressurs og det er det i aller høyeste grad også i dag.

2013 ble et godt år for KONGSBERG. Vi har fortsatt å vokse og vi opplever høy etterspørsel etter våre teknologiske løsninger i alle våre markedssegmenter.

KONGSBERGs maritime virksomhet har de siste årene hatt en solid vekst og 2013 ble intet unntak. Våre leveranser til subsea, offshore og handelsflåten utgjorde i 2013 over halvparten av konsernets totale driftsinntekter. Ettersom lete- og produksjonsaktiviteten beveger seg lengre fra land og inn i vanskeligere og dypere farvann øker etterspørselen etter avansert teknologi. KONGSBERGs betydelige investeringer i produkt- og teknologiutvikling gjør at vi har en moderne og verdensledende produktportefølje godt posisjonert for å møte disse utfordringene. MUNIN, vår nyeste autonome undervannsfarkost som er modulbasert,

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaklinformasjon

fabrikkalibrert for navigasjon og enkel å transportere og sjøsette, er et av mange eksempler på denne innovasjonskraften.

I 2013 oppnådde vi tidenes høyeste ordreinngang i vårt maritime segment, og driftsinntektene fortsatte å øke. Det var særlig aktiviteten vår innen offshore-segmentet som drev denne veksten, både i driftsinntekter og ordreinngang. I lange perioder av året leverte KONGSBERG ett dynamisk posisjoneringssystem hver eneste dag.

Innen olje og gass fortsetter vekstkurven siden dette ble skilt ut som et eget forretningsområde i 2010. KONGSBERG har på relativt kort tid bygd opp en solid portefølje innen våre software-baserte beslutningsstøttesystemer SiteCom, K-Spice og LedaFlow. Gjennom 2013 har det innen subsea-segmentet for olje og gass vært fokus på integrasjon av KONGSBERG Nemo som ble kjøpt på slutten av 2012. I august vant dette området en viktig kontrakt til Statoils Polarled prosjekt. I tillegg er subsea-segmentet involvert i utviklingen av flere nye produktmuligheter i tett samarbeid med kunder.

På forsvarssiden har 2013 vært et meget intensivt og innholdsrikt år. På tross av at det kuttes i forsvarsbudsjettene verden over, opplever vi at flere av våre produkter har en økende etterspørsel, og 2013 ble et relativt godt år. Våre moderne, avanserte og kostnadseffektive løsninger har et betydelig potensiale både på kort og lang sikt.

Naval Strike Missile (NSM) er fullt operativt og Joint Strike Missile (JSM) har i løpet av 2013 tatt nye steg mot full-skala produksjon. Det har blitt lagt ned en betydelig innsats på markedssiden for luftvernsystemet NASAMS som blant annet ble valgt av Oman i januar 2014, KONGSBERGs største enkeltstående kontrakt noensinne med en totalramme på NOK 3,7 milliarder.

Porteføljen vår innen våpenstyringssystemer fortsetter å stadfeste sin verdensledende posisjon gjennom å være det prefererte våpenstyringssystemet. Totalt ble det levert om lag 1.000 nye våpensystemer i løpet av 2013. Vårt viktigste utviklingsprogram innen dette feltet de siste årene, Medium Caliber RWS (Remote Weapon Stations), har blitt mottatt med stor interesse i markedet.

Teknologikonsernet KONGSBERG går en spennende fremtid i møte med mange muligheter. Vi vokser, har en sterk posisjon og det er markant etterspørsel etter både løsningene og kompetansen vår. Innen alle våre segmenter øker konkurransen og kravene.

Ett av de viktigste initiativene i den sammenheng er å fortsette å arbeide med å bedre konkurransekraften vår. I 2013 besluttet vi å styrke dette ytterligere ved å iverksette et konsernovergripende effektiviseringsprogram med hovedmålsetting å sikre vår internasjonale konkurranse-dyktighet. Programmet, som er kalt DELTAONE, har et mål om en årlig kostnadsforbedring på én milliard norske kroner innen utløpet av 2016.

Kompetans er et annet viktig område, konkurransen om de beste ingeniørene blir stadig tøffere, spesielt i Norge. Vi legger ned en betydelig innsats inn mot studentmiljøene i Norge, blant annet gjennom kampanjen "Your Extreme" i samarbeid med NTNU. I Universums årlige undersøkelse for 2013 om ingeniørenes prefererte arbeidsgiver kom vi på en meget respektabel tredjeplass.

Jeg vil benytte anledningen til å takke alle KONGSBERGs ansatte som har et unikt engasjement og pågangsmot og er hovedårsaken til alt det vi har fått til. Jeg vil også rette en stor takk til våre kunder for den tilliten som gis oss og de krevende utfordringene vi sammen løser, samt takke våre leverandører, partnere og eiere for godt samarbeid og støtte.

Til sist vil jeg avslutte med å ønske alle et godt jubileumsår.

Walter Qvam,
konsernsjef
Mars 2014

DETERMINED

Det vi starter, fullfører vi. Vi gir oss ikke.

(Fra KONGSBERGs verdier)

For å kunne utvikle seg gjennom 200 år må en bedrift ha langsiktige perspektiver, unik kompetanse og kontinuerlig søke fornyelse. Denne viljen til innovasjon koblet med ambisiøse og krevende mål er og har alltid vært en av KONGSBERGs viktigste egenskaper.

KONGSBERG 200 ÅR

KONGSBERG 200 ÅR

Kongsberg Gruppen ble stiftet 20. mars 1814 av bergmester Poul Steenstrup. Bakgrunnen for etableringen var ønske om å skape nye arbeidsplasser i en tid hvor Kongsberg by led under nød og fattigdom. Etableringen kan også sees i sammenheng med at Norge på den tiden var preget av ønske om nasjonal selvstendighet.

A World Class Journey

Kongsberg Våpenfabrikk kom tidlig i gang med rifleproduksjon til det norske Forsvaret. Utover 1800-tallet ble en rekke modeller utviklet og levert. Det store internasjonale gjennombruddet kom i 1888 da direktør Ole Hermann Johannes Krag og korpsbørsemaker Erik Jørgensen viste frem prototypen på sitt nye magasingevær.

Mekanismen skulle vise seg å være noe helt revolusjonerende innenfor våpenindustrien. Geværet ble først antatt som armégevær av den danske hær i 1889. Tre år etter ble Krag-Jørgensen et verdenskjent begrep, da USA besluttet å utstyre sine soldater med dette geværet.

Krag-Jørgensen skulle dominere produksjonen ved Kongsberg Våpenfabrikk frem til 1918 da 1. verdenskrig var over. Året 1918 markerer begynnelsen på Kongsberg Våpenfabrikks sivile produksjon. Da fikk våpenfabrikken tillatelse til å produsere sivile våpen, verktøy, samt deler til skipsindustrien og hvalfangstflåten.

I 1930-årene hang krigstrusselen igjen over Europa.

Borgerkrigen i Spania hadde vist verden hvilke ødeleggelser bomber fra fly kunne utrette. Norske myndigheter beordret produksjon av luftvernkanoner. Noen av disse var involvert i kamper da Nazi-Tyskland invaderte Norge 9. april 1940.

Gjennom krigsårene 1940 til 1945 sto Kongsberg Våpenfabrikk under tysk kontroll. Det ble i krigsårene produsert 40 mm Boforskanoner, geværer, mitraljøser og pistoler. Produksjonen kom imidlertid aldri opp i et slikt antall okkupasjonsmakten ønsket seg. Dette skyldes delvis tilgang til råvarer, men også motstand blant fabrikkens arbeidere.

Etter 2. verdenskrig ble KONGSBERG utpekt som en av de store industribyggerne i Norge. Våpenfabrikken var ikke lenger under militær kommando, og i 1953 vedtok Stortinget en storstilt modernisering av bedriften. Bakgrunnen for dette var ønske om å bygge en nasjonal, høyteknologisk forsvarsindustri som kunne dekke det norske Forsvarets behov, samt bidra teknologisk inn mot NATO.

KONGSBERG
200

1814–1890
STARTEN

- Etablert i 1814 av Poul Steenstrup
- En av Norges første industri-virksomheter
- Lang tradisjon fra gruvedrift
- En kunnskapsbasert virksomhet fra begynnelsen
- Utvikler nye ferdigheter og innovative produkter

1890–1900
VERDENS BESTE

- Innovasjon sentralt for å oppnå internasjonal suksess
- Norges første eksport av industrielle produkter i stor skala
- Internasjonalt gjennombrudd med Krag-Jørgensen riflen

1900–1945
MODERNE TIDER

- Utnyttelse av kompetanse fra forsvarsindustrien for å komme inn på nye markeder og forretningsmuligheter
- Kontinuerlig utvikling av virksomheten og merkevaren
- Opprettelse av sivile divisjoner
- Satsning på ansatte, utnyttelse av potensialer

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaklinformasjon

Etableringen av Forsvarets forskningsinstitutt på Kjeller i 1947 var et ledd i samme strategi, hvor norske myndigheter så det som ønskelig at Forsvaret hadde en nasjonal industripartner som kunne realisere teknologien. Fra 1950-tallet og frem til dags dato har dette samarbeidet avstedkommet en rekke forsvarssystemer som for eksempel Penguin-missilet, NASAMS luftvern, undervannsfarkosten HUGIN og Naval Strike Missile.

Det maritime sporet i Kongsberg Gruppens historie starter for alvor på 1970-tallet og sammenfaller med oppdagelsen av olje i Nordsjøen. Selskaper som senere skulle bli en del av Kongsberg Gruppen, slik som Simrad og Norcontrol, hadde imidlertid gjennom flere tiår levert ekklodd og automasjonssystemer til fiske- og handelsflåten.

1970-tallet ble likevel det tiåret hvor Kongsberg Våpenfabrikk skulle posisjonere seg inn mot så vel maritim næring, som petroleumssektoren. Dynamisk posisjonering og undervannsinstallasjoner var revolusjonerende teknologi, som ga industrien på Kongsberg et teknologisk forsprang som gjelder den dag i dag.

Året 1987 er et vendepunkt i historien. Kongsberg Våpenfabrikk var delt inn i divisjoner som produserte bildeler, flydeler, gassturbiner, oljeinstallasjoner, maritimt utstyr, tegnemaskiner og forsvarsmateriell. Innovasjonen var høy – det var imidlertid ikke lønnsomheten. Staten, som eide samtlige aksjer, valgte derfor å selge unna alt bortsett fra forsvarsdivisjonen som fortsatte under navnet Norsk Forsvarsteknologi.

I 1995 tok bedriften navnet Kongsberg Gruppen (KONGSBERG). Dermed fulgte en lang rekke oppkjøp, hvor blant annet maritim divisjon ble kjøpt tilbake. I 1997 samlet

KONGSBERG virksomheten i datterselskapene Kongsberg Maritime AS og Kongsberg Defence & Aerospace AS.

Ved årtusenskiftet grep KONGSBERG muligheten da behovet for en fjernstyrt våpenløsning for kjøretøy meldte seg. KONGSBERGs løsning viste seg å være så effektiv at det amerikanske Forsvaret snart ble en stor kunde. I 2008 ble virksomheten skilt ut som eget forretningsområde under navnet Kongsberg Protech Systems. Øvrig forsvarsvirksomhet fortsatte under navnet Kongsberg Defence Systems som leverer blant annet luftvern, missiler, kommando- og kontrollsystemer, flydeler og kommunikasjon.

Samme år ble også Kongsberg Oil & Gas Technologies etablert. Miljøer fra Kongsberg Maritime som hadde jobbet med simuleringsteknologi innen olje- og gass, ble omorganisert under ny ledelse. I løpet av få år har Kongsberg Oil & Gas Technologies utvidet virksomheten til å innbefatte hardwareløsninger på havbunnen, softwareløsninger for boring av brønn og beslutningsstøtte.

Ved inngangen til 2014 har KONGSBERG driftsinntekter på NOK 16.323 millioner, og 7.493 medarbeidere i mer enn 25 land. KONGSBERG består i dag av fire forretningsområder: Kongsberg Maritime, Kongsberg Defence Systems, Kongsberg Protech Systems og Kongsberg Oil & Gas Technologies.

1945–1960
INDUSTRILOKOMOTIV

- Drivkraft i reorganiseringen og utviklingen av norsk industri
- Samarbeid med de beste, for selv å bli best
- Målsetning om å produsere forsvarssystemer for nasjonen med høy kvalitet og ytelse

1960–1987
INNOVATIVE
GJENNOMBRUDD

- Gullalderen for innovasjon i selskapet
- Gjennombrudd med DP og revolusjonerende missilteknologi
- Anerkjennelse som internasjonalt ledende
- Rask internasjonal vekst gir utfordringer og muligheter – behovet for restrukturering oppstår

1987–1993
REETABLERING

- Danne langsiktig stabilitet gjennom fokus på kjernekompetanse
- Vellykket balanse mellom forretningsdrift og kontinuerlig innovasjon og høye ambisjoner
- Børsnotering av selskapet – stolt av fortiden, fokusert på fremtiden

1993–2014
GLOBALT LEDENDE

- Verdensledende løsninger til globale utfordringer
- Veletablert internasjonalt selskap, kjent for innovasjon, pågangsmot og pålitelighet

KONGSBERG 200 ÅR

Sterk kultur og tydelige verdier

DETERMINED

“Follow the Sun”

Uansett hvor du er i verden, og til hvilken som helst tid på døgnet, er KONGSBERGs høyteknologiske supportsenters alltid tilgjengelig. Med senter i henholdsvis Singapore, Kongsberg og New Orleans, vil det til enhver tid være ekspertise tilgjengelig for alle de store produktområdene som KONGSBERG leverer. I dag har KONGSBERG utstyr om bord på mer enn 15.500 fartøyer verden over, og på en normal dag håndterer sentrene om lag 1.000 e-poster, i tillegg til

telefonhenvendelser. Enkelte av fartøyene har også mulighet til å koble systemene direkte opp slik at senteret kan fjerndiagnostisere og utføre service og gi råd og veiledning direkte til det enkelte fartøy uansett hvor det måtte befinne seg. Denne funksjonaliteten installeres på stadig flere fartøy.

INNOVATIVE

Missiler

Med sine unike egenskaper for å lokalisere og gjenkjenne ulike typer mål er Naval Strike Missile (NSM) verdens eneste femtegenerasjons langtrekkende presisjonsmissil. Missilets lave radarsignatur og unike manøvreringsegenskaper gjør det vanskelig å oppdage og dermed meget effektivt. NSM kan benyttes både fra land, fartøy og helikopter. Utviklingen av NSM bygger på mer enn 50 år med innovasjon og erfaring, helt tilbake til starten av det KONGSBERG-utviklede Penguin-missilet som ble påbegynt allerede på slutten av 1950-tallet, med Forsvarets Forskningsinstitutt som partner.

Teknologien til NSM er også blitt videreført til utviklingen av Joint Strike Missile (JSM), et missil som er spesiallaget for det nye F-35-jagerflyet. JSM er det eneste missilet som er utviklet til å passe inne i flykroppen på F-35 og dermed det eneste missilet i verden som ivaretar flyets lave radarsignatur.

Hver eneste dag jobber KONGSBERG med å lage de mest avanserte og teknologisk krevende løsningene for våre kunder. Det krever en unik kultur med et sterkt sett av verdier.

COLLABORATIVE

WellAdvisor

SiteCom WellAdvisor er utviklet i samarbeid mellom KONGSBERG og British Petroleum (BP). Utviklingsprosjektet er av BP definert som et av selskapets flaggskip-prosjekter og er forankret helt opp til BPs styre. Ved å gjøre nøkkelinformasjon i sanntid tilgjengelig, blant annet ved visualisering og analyse, bidrar WellAdvisor til sikrere og bedre beslutninger i boring og brønnoperasjoner. I tillegg bidrar WellAdvisor til standardiserte

arbeidsprosesser i hele selskapet, noe som er viktig for sikrere og mer effektive operasjoner.

I BP er prosjektet gitt navnet BP WellAdvisor og så langt har BP med suksess benyttet systemet i forbindelse med flere av sine boreoperasjoner verden over.

RELIABLE

Remote Weapon Station

Siden 2001 har KONGSBERG produsert mer enn 15.000 PROTECTOR Remote Weapon Stations (RWS). Det avanserte våpenstyringssystemet tillater operatøren å styre våpenet innenfra kjøretøyet, noe som gir økt beskyttelse og redusert risiko både for militært personell og sivilbefolkning. Per i dag har PROTECTOR RWS blitt solgt til 17 land, og er verdens ledende leverandør av fjernstyrte våpenstyringssystemer. PROTECTOR

RWS har en "Operational Readiness Rate" på over 99 prosent, og med over 30 millioner timer loggført drift, og mer enn 20 millioner timer erfaring fra militære operasjoner har systemet vist seg å være ekstremt pålitelig.

KONGSBERG 200 ÅR

Kompetanse og høyteknologi

KYBERNETIKK

eBird

Kybernetikk handler om å styre systemer som endrer eller beveger seg. Ett av produktene KONGSBERG leverer som omhandler kybernetikk er eBird. eBird-teknologien er revolusjonerende og patentert og tatt fram for å kontrollere seismiske kabler et seismikkfartøy sleper for å kartlegge olje- og gassforekomster. Med eBird kan fartøyet taue opptil 24 kabler parallelt, hver med en lengde på opp mot tolv kilometer. Flere hundre "eBirds"

brukes for å kontrollere at kablene ikke tvinnes, uavhengig av fartøyet's manøvrering. Med eBird kan seismisk kartlegging gjennomføres langt raskere enn hva som tidligere var mulig. Siden eBird kom på markedet i 2009 har produktet høstet anerkjennelse for sitt funksjonelle design, sin innovative teknologi og sin pålitelighet. I 2011 mottok eBird Norsk Designråds pris for Design Excellence.

HYDROAKUSTIKK

HUGIN

Hydroakustikk brukes for å kartlegge, observere og overvåke under vann. HUGIN er en norskutviklet verdensledende autonom undervannsfarkost som ved hjelp av en rekke ulike sensorer og kamera, blant annet hydroakustikk, kan detaljkartlegge havdyp ned til 4.500 meter og lete opp små objekter under vann. HUGIN er utviklet i samarbeid mellom Forsvarets Forskningsinstitutt, Sjøforsvaret, Statoil og KONGSBERG. Samarbeidet startet i 1995, og i 1997 ble den første HUGIN tatt i bruk kommersielt i Nordsjøen. Den har undersøkt havbunn før utbyggingen av både Åsgard,

Snøhvit, Ormen Lange og de fleste dypvanns oljefeltene i verden, og den er også utviklet for minejakt for det militære. KONGSBERG er verdensledende på autonome undervannsfarkoster, og ved siden av HUGIN er Seaglider, REMUS og MUNIN andre autonome undervannsfarkoster i KONGSBERGs portefølje.

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaklinformasjon

I KONGSBERG utvikler og tar vi i bruk verdensledende høyteknologi for å løse utfordringer – selv når teknologien ikke finnes og løsningene ikke er åpenbare. Ettersom teknologi kan kopieres, og kunnskap raskere blir tilgjengeliggjort, er det evnen til å omsette kunnskap og kompetanse til nye produkter og tjenester som avgjør. Vi i KONGSBERG er bedre rustet enn de fleste til å mestre en slik utfordring.

SYSTEMINTEGRASJON

NASAMS

KONGSBERG har lang erfaring med å integrere komplekse systemer. National Advanced Surface-to-Air Missile System (NASAMS) er en av verdens mest avanserte og fleksible helintegrerte luftvernssystemer. Systemet er utviklet av KONGSBERG i samarbeid med det norske Forsvaret og amerikanske Raytheon, og er et helintegrert luftvernssystem til forsvar av sivile- og militære installasjoner på bakken mot lufttrusler.

NASAMS består av en eller flere radarenheter og utskytningsstasjoner og benytter åpen IT-arkitektur slik at systemet kan integreres med allerede eksisterende systemer. I USA har NASAMS døgkontinuerlig de siste åtte årene beskyttet luftrommet over hovedstaden Washington DC. I tillegg til USA har blant annet Norge, Finland, Nederland, Spania og Oman valgt NASAMS som luftvernssystem.

SIGNALBEHANDLING

Space

I stadig økende omfang benyttes satellitter til informasjonsinnhenting, det være seg alt fra værdata til nødsignaler. Satellittutstyr fra KONGSBERG utstyker de nye europeiske navigasjonssatellittene Galileo med vital signalbehandling og mottakersystem for nødsignaler. Totalt skal Galileo-systemet, Europas motsvar til det amerikanske GPS-systemet, bestå av 30 satellitter. De nye satellittene er utstyrt med et avansert

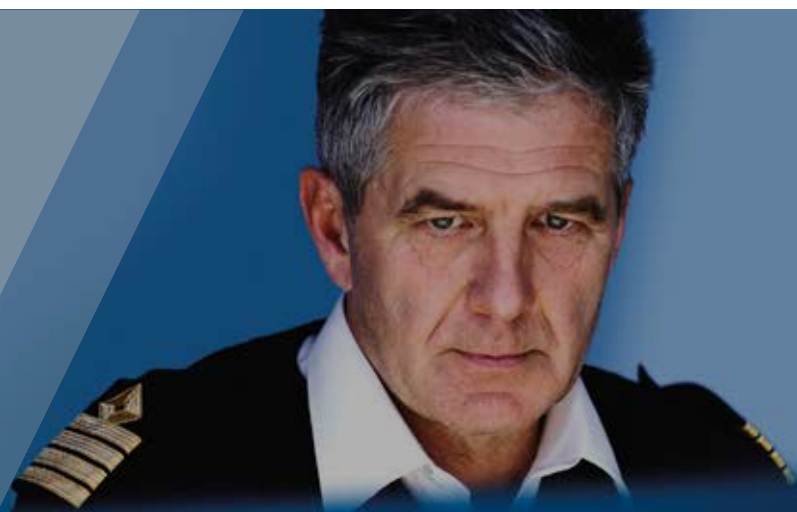

signalbehandlingsutstyr som gir høyest mulig presisjon i tid og frekvens for en optimal posisjonsbestemmelse. Til de samme satellittene leverer KONGSBERG også "Search & Rescue-mottagere" som kan motta ytterst svake, men kritiske signaler fra redningsbøyer og andre nødsendere.

KONGSBERG 200 ÅR

Langsiktige perspektiver

Historien om dynamisk posisjonering er et lite stykke norsk ingeniør- og industrihistorie. Norge og KONGSBERG er i dag verdensledende innen dynamisk posisjonering og mer enn 3.000 installasjoner og fartøyer verden over har i dag installert Dynamisk Posisjonering fra KONGSBERG.

Utgangspunktet

Dynamisk posisjonering oppstod fra et behov for å holde et skip i ro i sjøen ved kjerneboring i havbunnen for undersøkelse av plater i jordskorpen i kysten utenfor California tidlig på 1960-tallet. Den tradisjonelle metoden som tidligere var blitt brukt var å forankre fartøyet, men etter hvert

forsøkte man å bruke manuelt opererte thrustere for å holde fartøyet i ro. Den nye metoden viste seg å være effektiv og Howard Shatto, en ung ingeniør hos Shell, fikk ideen om å automatisere båtenes evne til å ligge stille i vannet. I 1961 ble automatisering gjort på båten Eureka og konseptet dynamisk posisjonering var dermed født.

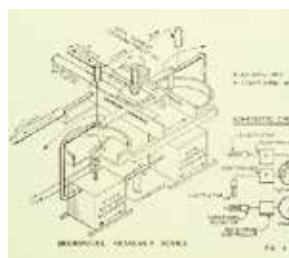

KONGSBERG utforsker teknologien

En av de som ble fascinert av teknologien som var i ferd med og utvikles i USA var professor Jens G. Balchen ved NTNU mens han var på sabbatsår i California på slutten av 1960-tallet. Ettersom "oljefeberen" med tilhørende offshoreindustri ennå ikke hadde truffet Norge var interessen laber, men forskningen ble likevel iverksatt. Etter hvert som markedet for offshore servicefartøyer vokste frem i takt med funnet av olje på norsk sokkel fattet flere norske redere interesse for mulighetene et slikt system ville gi.

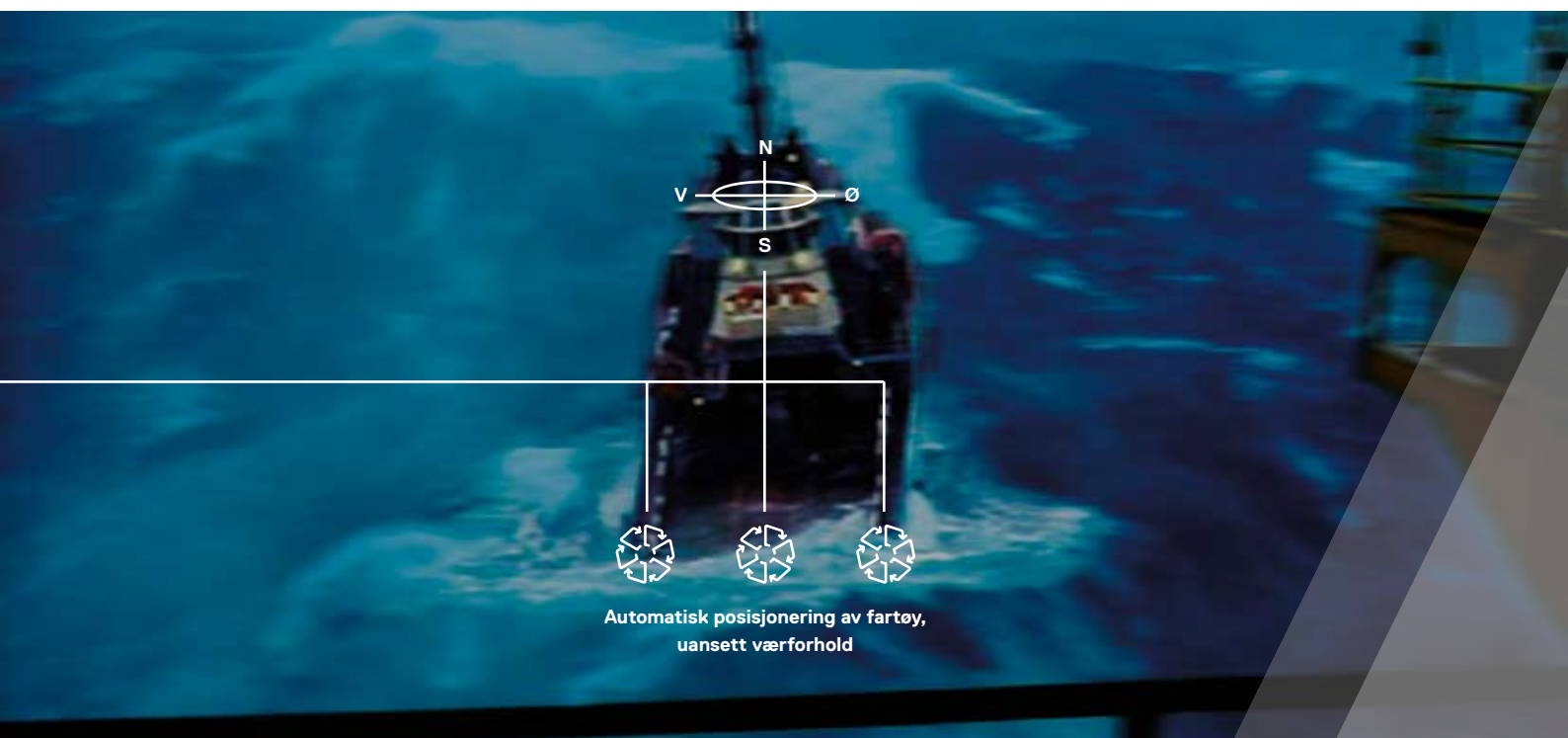
Rederiet Stolt-Nielsen i Haugesund var det første rederiet som hadde et

fartøy med et system for dynamisk posisjonering, levert av det amerikanske selskapet Honeywell. Parallelt med at interessen økte og NTNU var i gang med å forske på teknologien hadde også Kongsberg Våpenfabrikk igangsatt et samarbeid med andre norske aktører for å utforske teknologien.

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaktinformasjon

Vi utnytter erfaringene 200 års historie har gitt oss, samtidig som vi ser mot fremtiden for å forstå og utvikle teknologi som gjør våre kunder bedre. Det er kombinasjonen av disse langsiktige perspektivene som har gjort at vi har utviklet, og fortsetter å videreutvikle, verdensledende produkter som Dynamisk Posisjonering (DP).

**Automatisk posisjonering av fartøy,
uansett værforhold**

Unik og verdensledende teknologi

Da Kongsberg Våpenfabrikk i 1975 signerte kontrakt for leveranse av Stolt-Nielsens andre dynamiske posisjoneringssystem var eventyret for alvor i gang, og Norge tok en ledende rolle. Basert på Kongsberg Våpenfabrikks erfaringer fra forsvarsteknologi og inspirert av professor Balchen, gikk KONGSBERG i samarbeid med SINTEF i gang med å lage et system som skulle få ekstraordinære egenskaper. 17. mai 1977 var første norskutviklede system i operasjon på Stolt-Nielsens dykkerskip "Seaway Eagle".

Teknologien KONGSBERG leverte var unik og verdensledende, men kostbar. På starten av 1980-tallet kom ny, langt rimeligere teknologi relevant for dynamiske posisjoneringssystemer på markedet. Dette gjorde at produksjonskostnaden kunne reduseres betydelig. Konsekvensen ble at dynamisk posisjonering ble tilgjengelig for en bredere del av markedet, for eksempel for forsyningskip hvor prisen tidligere hadde vært for kostbar. Forsyningskipene hadde ikke behovet for så stor grad av innebygget sikkerhet som dykkerfartøylene, og derfor ble "DP-familien" utvidet med et nytt og enklere system.

"The Full Picture"

I takt med det økende tempoet i teknologien fortsatte KONGSBERG å videreutvikle dynamisk posisjoneringssporteføljen med nye løsninger og nye generasjoner. Teknologit utviklingen skjøt også fart i utviklingen av offshorefartøylene. Fartøylene ble stadig mer komplekse, og med det fulgte behovet for mer integrerte løsninger. Systemet ble derfor videreutviklet til konseptet "The Full Picture", et integrert system for å styre og overvåke thrustere, kraftsystemer, generell maskinroms-automasjon, styring av ballastsystemet og en rekke andre funksjoner.

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaktinformasjon

ÅRSBERETNING, ÅRSREGNSKAP OG NOTER

INNOVATIVE

Vi er urokkelige i vår jakt på forbedringer,
nye ideer og nye løsninger.

(Fra KONGSBERGs verdier)

ÅRSBERETNING 2013

Driftsinntektene ble NOK 16.323 millioner, en økning på 4,3 prosent sammenlignet med 2012. Det har i 2013 vært sterk vekst i både Kongsberg Maritime (KM) og Kongsberg Oil & Gas Technologies (KOGT). Kongsberg Defence Systems (KDS) kan vise til en økning i EBITDA-marginen fra 10,3 prosent til 11,4 prosent, mens Kongsberg Protech Systems (KPS) har redusert aktivitetsnivå, men fortsatt gode marginer. Konsernets EBITDA i 2013 ble NOK 2.142 millioner, mot NOK 2.294 millioner i 2012.

Årsresultat etter skatt ble NOK 1.225 millioner (NOK 1.304 millioner), tilsvarende NOK 10,24 per aksje (NOK 10,91). På bakgrunn av dette foreslår styret for generalforsamlingen et ordinært utbytte for 2013 på NOK 4,25 per aksje (NOK 3,75). I tillegg foreslår styret et ekstraordinært utbytte i forbindelse med KONGSBERGs 200-års jubileum på NOK 1,00 per aksje. Totalt gir dette NOK 5,25 per aksje, som gir en utbytteandel på 51,3 prosent (33,9 prosent).

Hovedtrekk i 2013

Konsernet økte sine driftsinntekter med 4,3 prosent i 2013. Underliggende er det en økning i KM og KOGT, mens KDS og KPS hadde reduserte driftsinntekter. Alle forretningsområder bortsett fra KPS kan vise til økt EBITDA. Både KM og KDS fikk også høyere marginer, mens KPS og KOGT har lavere marginer enn i 2012. Den underliggende driften i KOGT viser imidlertid en bedring.

I KDS har året vært preget av gjennomføring av store prosjekter. Prosjektene for leveranser av kystartilleri til Polen, NSM (Naval Strike Missile) til Norge og luftvernsystemet NASAMS til Finland har alle fulgt oppsatte planer og bidratt til den økte lønnsomheten. Forretningsområdets utviklingsprosjekt, JSM (Joint Strike Missile), følger den oppsatte utviklingsplanen, og i 4. kvartal ble det signert en brofasefinansiering for JSM trinn III. I KM har året vært preget av et høyt aktivitetsnivå i hele det globale nettverket. Marginene og EBITDA økte i forhold til 2012. KM bekreftet sine sterke markedsposisjoner gjennom året, og til tross for

tiltakende konkurranse i flere markeder, endte ordreinngangen på tidenes høyeste nivå. I KPS har både driftsinntekter og EBITDA blitt redusert i forhold til 2012. KPS er inne i en periode med redusert etterspørsel som følge av at den største kunden ikke lenger er i en situasjon med store umiddelbare behov. Den ledende posisjonen innen verdensmarkedet for fjernstyrte våpenstyringssystemer (RWS) ble opprettholdt også i 2013. Produktporteføljen er utvidet med blant annet Medium Caliber Remote Weapon Station (MCRWS), som er et produkt med betydelig markeds-potensial. KOGT har i 2013 hatt kommersiell fremgang med flere av sine løsninger basert på kjerneproduktene SiteCom, K-Spice og LedaFlow, og økte ordreinngangen for programvare og relaterte tjenester med ca 30 prosent i forhold til 2012. Innen subseaområdet har det i 2013 vært sterk fokus på integrasjon av Kongsberg Nemo. Subseaområdet ble i august tildelt en viktig delleveranse til Polarled prosjektet fra Statoil.

Strategi fremover og prioriteringer i 2014

Til tross for god vekst i KM, KDS og KOGT, har konsernet totalt sett hatt begrenset vekst gjennom de siste årene. KONGSBERG skal over tid generere god og lønnsom vekst. I november 2013 annonserte konsernet nye og ambisiøse mål, både relatert til vekst og kapitalavkastning. Gjennom 2013 har konsernet implementert en justert styringsmodell som blant annet innebærer et tydeligere skille mellom operasjonelle mandater i forretningsområdene og strateg-

Driftsinntekter
NOK millioner

08 09 10 11 12 13

EBITDA
NOK millioner

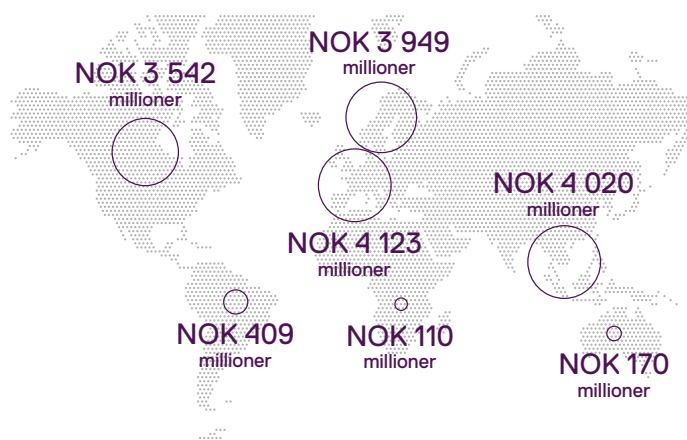
08 09 10 11 12 13

Fortjeneste per aksje
NOK

08 09 10 11 12 13

Driftsinntekter fordelt på kundenes geografiske plassering

iske mandater i konsernets toppledelse og styre. Fokus fremover vil i enda større grad enn tidligere være å sikre økt konkurransedyktighet og samtidig legge grunnlaget for videre vekst.

Konsernets vekstambisjon er å vokse med i gjennomsnitt ti prosent årlig over den neste femårsperioden. Denne veksten skal oppnås gjennom en kombinasjon av organisk vekst og oppkjøp. Organisk vekst skal baseres på en videreutvikling og utvidelse av eksisterende produkter, tjenester og markedsposisjoner. Konsernet vil derfor fortsette å investere betydelig i produktutvikling, samt fortsette ytterligere markedstilpasning av den internasjonale forretningsmodellen. Oppkjøp vil både være et virkemiddel for å komplettere konsernets leveranser, men også være et middel for å utvide leveranseomfang og videreutvikle den industrielle porteføljen innen forsvar, maritim og offshore, olje og gass.

I det internasjonale forsvarsmarkedet er KONGSBERG godt posisjonert med sin moderne produktportefølje. Hovedfokus innen dette markedet er vekst i utvalgte geografiske områder både gjennom egen aktivitet, sammen med partnere og oppkjøp for å styrke tilstedeværelse. KONGSBERG har et suksessfullt og langt samarbeid med det norske Forsvaret. Dette er viktig for fortsatt inter-

nasjonal suksess. Innen KONGSBERGs maritime portefølje er hovedfokus å oppnå vekst gjennom å videreutvikle ledende posisjoner og utvide leveranseomfanget gjennom fortsatt innovasjon og oppkjøp. KONGSBERGs portefølje innen olje og gass er relativt liten, men inneholder unike og nyutviklede løsninger. Hovedfokus innen dette området er å tilføre ny vekst gjennom innovasjon og oppkjøp både for å utvide eksisterende leveranser, men også for å etablere nye vekstplattformer.

Konsernets vekst skal generere god avkastning både for selskapet og eiere. Konsernet har de siste årene levert EBITA-marginer på over ti prosent, og har som målsetning at dette skal opprettholdes også over den neste femårsperioden. Avkastning på kapital er et viktig parameter for måling av lønnsomhet. KONGSBERG har de siste årene hatt god avkastning på sysselsatt kapital og det er et uttalt mål at avkastningen skal holde seg på de samme nivåer som man har sett historisk.

Som et ledd i å sikre konsernets konkurransekraft fremover ble "DELTAONE", et konsernovergripende effektiviseringsprogram, igangsatt høsten 2013. Målsatt ambisjon for programmet er en realisert effektiviseringsgevinst på NOK 1 milliard årlig innen utgangen av 2016. Dette vil gjøre konsernet godt rustet til å møte den stadig økende internasjonale konkurransen og samtidig sikre god avkastning til eierne. DELTAONE skal fokusere over et bredt spekter av områder. Programmet skal stimulere til realisering av fundamentale og varige forbedringer. Ambisjonene er å ta i bruk intern og ekstern beste praksis ytterligere, med hovedfokus innen områdene prosessforbedring, leverandørkjede og produktdesign. I tillegg vil det også være sterkt fokus på effektivisering av administrative prosesser.

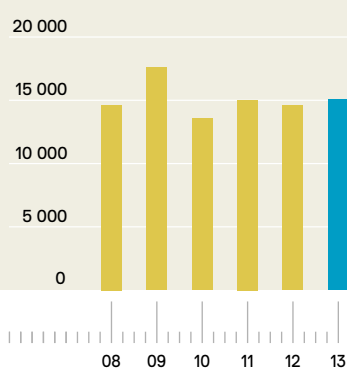
Prioriteringer for forretningsområdene i 2014

Kongsberg Maritime

- Ytterligere effektivitets- og produktivitetsforbedringer i leveransemodellene
- Videre satsing innen ettermarkedsaktiviteten
- Sikre markedsposisjoner, spesielt mot offshoremarkedet
- Fortsatt utvikling av produkt- og tjenesteporteføljen

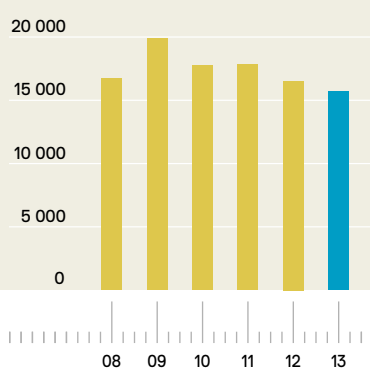
Ordreinngang

NOK millioner

Ordrereserve

NOK millioner

KONGSBERG

KONGSBERG er et internasjonalt, kunnskapsbasert konsern som leverer høyteknologiske systemer og løsninger til kunder innen olje- og gassindustrien, handelsflåten, forsvar og romfart.

Hovedkontor	Kongsberg
Antall ansatte	7 493
Andel ansatte utenfor Norge	36 %
Kontorer i antall land	25
Andel driftsinntekter utenfor Norge	76 %

Kongsberg Defence Systems

- Sikre fortsatt god gjennomføring av de store, pågående programmene innen missiler, luftvernssystemer og øvrige leveranseprosjekter
- Sikre god fremdrift i utviklingen av JSM
- Høy markedsaktivitet relatert til hele produktporteføljen
- Sikre styrket strategisk forankring i nøkkelmarkedene

Kongsberg Protech Systems

- Arbeide for å sikre første kontrakt på MCRWS
- Fortsatt fokus på kostnader for å sikre marginene i en periode med redusert etterspørsel i kjernemarkedene
- Etablere posisjoner i nye markeder, både geografisk og med nye produkter

Kongsberg Oil & Gas Technologies

- Styrke posisjonen for forretningsområdets nisjeprodukter innen olje- og gassmarkedet
- Fokus på effektivitet og produktivitet i driftsmodellen
- Sikre gjennomføringskompetanse i EPC-prosjekter
- Utvide produkttilbudet mot subseamarkedet
- Styrke posisjonen innen beslutningsstøtteløsninger/ software-løsninger for boreoperasjoner

Kommentarer til årsregnskapet

Driftsinntekter

Konsernets driftsinntekter var 4,3 prosent høyere i 2013 sammenliknet med 2012. I KM skyldes dette økende aktivitetsnivå som følge av sterk ordreinnfang de siste årene. I KOGT er økningen i stor grad relatert til oppkjøpte selskaper, men også en generell økning innen området Software & Services. KDS har til en liten reduksjon i driftsinntektene. Aktivitetsnivået er godt, men periodiseringer innad i de store prosjektene gir noe reduserte driftsinntekter. KPS har en reduksjon i driftsinntekter hovedsakelig som følge av lavere aktivitetsnivå mot den største kunden.

EBITDA-utvikling

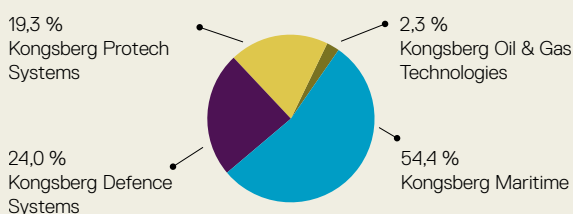
EBITDA i 2013 ble NOK 2.142 millioner (NOK 2.294 millioner). Bortsett fra KPS har alle forretningsområdene økt sin EBITDA i 2013. Reduksjonen i KPS kommer av lavere volumer og leveranser på kontrakter med lavere dekningsbidrag.

Resultat

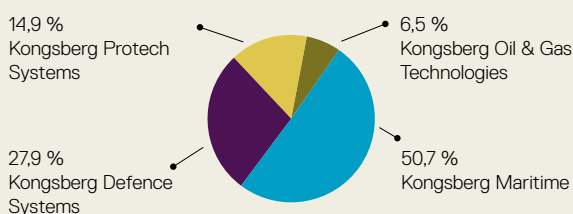
Resultat før skatt ble NOK 1.644 millioner (NOK 1.809 millioner). Resultat etter skatt ble NOK 1.225 millioner

	KONGSBERG konsolidert	Kongsberg Maritime	Kongsberg Defence Systems	Kongsberg Protech Systems	Kongsberg Oil & Gas Technologies
Driftsinntekter					
2013	16 323	8 264	4 554	2 420	1 077
2012	15 652	7 485	4 654	2 876	702
Prosentvis endring	4,3 %	10,4 %	(2,1 %)	(15,9 %)	53,4 %
EBITDA					
2013	2 142	1 179	520	419	49
2012	2 294	1 050	478	727	44
Prosentvis endring	(6,6 %)	12,3 %	8,8 %	(42,4 %)	11,4 %
EBITDA-margin					
2013	13,1 %	14,3 %	11,4 %	17,3 %	4,5 %
2012	14,7 %	14,0 %	10,3 %	25,3 %	6,3 %

EBITDA per forretningsområde

Driftsinntekter per forretningsområde

(NOK 1.304 millioner), tilsvarende NOK 10,24 (NOK 10,91) per aksje. Avkastning på gjennomsnittlig sysselsatt kapital (ROCE) var 21,5 prosent i 2013 (26,6 prosent).

I november 2013 annonserte KONGSBERG ny utbyttepolitikk som sier at utbytte over tid skal utgjøre mellom 40 prosent og 50 prosent av selskapets årsresultat. Styret foreslår med basis i denne et ordinært utbytte for regnskapsåret 2013 på NOK 4,25/aksje (NOK 3,75/aksje), tilsvarende en utbytteandel på 41,5 prosent. I tillegg foreslår styret et ekstraordinært utbytte i forbindelse med KONGSBERGs 200 års-jubileum på NOK 1,00/aksje. Totalt gir dette NOK 5,25/aksje, tilsvarende en utbytteandel på 51,3 prosent.

Kontantstrøm

KONGSBERG bedret i løpet av 2013 netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter med NOK 1.776 millioner sammenlignet med 2012, til NOK 1.983 millioner (NOK 207 millioner). Denne består i hovedsak av driftsresultat før avskrivninger og amortiseringer (EBITDA) på NOK 2.142 millioner, fratrukket skatt og justert for endringer i netto omløpsmidler og tidsavgrensninger. Spesielt i andre halvår var kontantstrømmen sterk. Av kontantstrømmen fra driften gikk NOK 775 millioner til investeringsaktiviteter, hvorav NOK 356 millioner relatert til kjøp av eiendom, anlegg og utstyr, NOK 343 millioner relatert til utbetalinger ved kjøp av selskaper, samt NOK 80 millioner relatert til aktivert egenutvikling. I 2013 ble det utbetalt NOK 450 millioner i utbytte til aksjonærene. Netto endring betalingsmidler i 2013 ble NOK 763 millioner.

Kapitalstruktur

Konsernets egenkapital per 31.12.13 var NOK 6.657 millioner, eller 38,2 prosent av totalkapitalen. Bokført egenkapital er

økt med NOK 383 millioner i 2013. Konsernets netto rentebærende gjeld (kontantbeholdning minus rentebærende gjeld) per 31.12.13 var negativ (positiv netto kontantbeholdning) med NOK 1.935 millioner (NOK 1.198 millioner). Brutto rentebærende gjeld består i hovedsak av tre obligasjonslån på til sammen NOK 1.250 millioner. Et av disse lånene, pålydende NOK 500 millioner, forfaller i 2014. Konsernet har i tillegg en ubenyttet syndikert lånefasilitet på NOK 1 milliard, som løper frem til juli 2015. Lånefasiliteten er betinget av at netto rentebærende gjeld ikke overstiger tre ganger EBITDA, men kan være opptil 3,5 ganger EBITDA i maksimalt tre kvartaler. KONGSBERGs virksomhet trenger langsiktighet både i gjennomføring og strategi. Samtidig kan driftskapitalbehovet variere betydelig. Dette stiller krav til god likviditet og forutsigbar kapitaltilgang over tid. Konsernet har derfor som mål å være klassifisert med god kredittverdighet av sine långivere og investorer.

Valuta

KONGSBERGs valutapolicy innebærer at kontraktfestede valutastrømmer i hovedsak sikres med terminkontrakter (prosjektsikringer). I tillegg sikres en andel av forventet ordreinngang i henhold til fastlagte prinsipper (prognosesikringer).

Ved utgangen av 2013 var beholdningen av terminkontrakter knyttet til prosjektsikringer NOK 8.496 millioner målt til avtalte kurser. Disse terminkontraktene hadde en netto mindreverdi per 31.12.13 på NOK 105 millioner. I tillegg hadde konsernet NOK 10.373 millioner i prognosesikringer målt til avtalte kurser bestående av terminforretninger. Prognosesikringene hadde en samlet netto mindreverdi per 31.12.13 på NOK 37 millioner.

UTVALGTE VIKTIGE HENDELSER I 2013

Brofase-kontrakt med FLO for videreutvikling av JSM og kontrakt på leveranse av Penguin-missiler til det New Zealandske Forsvaret

Samarbeidsavtale med AgustaWestland om utvidelse av helikopter-virksomheten

Vellykkede testfyringer med NSM-missilet

Kontrakt på oppgradering av NASAMS II luftvernssystem med det norske Luftforsvaret

Opprettholdt sterk markedsposisjon for våpenstasjoner, men generelt lavere etterspørsel i markedet

Kontrakter på PROTECTOR våpenstasjoner til blant annet USA, Frankrike, Sverige, Kroatia og Sveits

MCRWS – klar for markedet – betydelig interesse

Utviklingen i forretningsområdene

Kongsberg Maritime

Beløp i NOK millioner	2013	2012
Driftsinntekter	8 264	7 485
EBITDA	1 179	1 050
EBITDA-margin	14,3 %	14,0 %

KM hadde god drift og sterk ordreinngang i et konkurranseutsatt marked. Driftsinntektene økte med 10,4 prosent, til NOK 8.264 millioner (NOK 7.485 millioner). EBITDA-marginen ble 14,3 prosent sammenliknet med 14,0 prosent foregående år. Ordreinngangen ble NOK 8.455 millioner i 2013, som er på samme nivå som i 2012. Alle divisjoner bortsett fra Merchant Marine kan vise til økning i driftsinntekter i 2013 sammenliknet med 2012. Offshore-divisjonen kan vise til økning i aktivitetsnivået som følge av generelt sterk ordreinngang fra de viktigste fartøys-segmentene de senere årene. Deler av subseadivisjonen, blant annet undervannsnavigasjon, er også påvirket av det høye aktivitetsnivået i offshoremarkedet. Dette, sammen med god aktivitet både innen autonome undervannsfarkoster (AUV) og fiskeri, gjør at Subsea har en økning i driftsinntekter i 2013 på i overkant av 11 prosent i forhold til fjoråret. Merchant Marine-divisjonen har en nedgang i driftsinntekter i forhold til året før. Shippingmarkedet har vært forholdsvis svakt de siste årene, noe som også har påvirket KM. Divisjonen har imidlertid klart å opprettholde sine sterke posisjoner gjennom nedgangsperioden og synes godt posisjonert fremover. Gjennom 2013 har det kommet signaler på at dette markedet er i bedring.

KM har utstyr installert på over 15.500 seilende fartøy. Dette har medført en stabil økning i aktiviteten knyttet til ettermarked og kundestøtte. Dette er en viktig del av KMs produktportefølje og blir også sett på som en merverdi for kundene. Fortsatt utvikling av dette segmentet er en viktig del av KMs strategi også fremover. Aktiviteten innen segmentene sjøbunnskartlegging, inspeksjon, havforskning og fiskeri er, sammen med ettermarksaktiviteten, i begrenset grad påvirket av kontraheringsnivået hos verftene. Over 60 prosent av KMs leveranser er relatert til olje- og offshoremarkedet.

KM går inn i 2014 med en ordresreserve på NOK 6.529 millioner, som er en økning på NOK 487 millioner sammenliknet med inngangen til 2013. KM har gjennom 2013 opprettholdt og styrket sin markedsposisjon. Spesielt for offshore-relaterte leveranser, både fra offshore- og subsea-divisjonen har ordreinngangen vært god, og forretningsområdet er godt posisjonert også inn mot fremtidige offshoresprosjekter. Satsingen mot offshore support markedet har vært vellykket, og KM har i dette markedet økt sitt leveranseomfang. Den gode kontraheringen, sammen med forretningsområdets tilfredsstillende gode ordresreserve, diversifiserte produktportefølje og voksende ettermarked, gir et godt fundament for 2014.

Norsk maritim- og offshorenæring har en sterk posisjon og er viktig for eksportindustrien. Styret vil derfor understreke behovet for en næringspolitikk som fremmer vekst og utvikling i denne sektoren, herunder konkurransedyktige rammebetingelser og finansieringsløsninger.

Sterk ordreinngang på "Full-picture" leveransekontrakter til offshorefartøyer

Amerikansk klimaprojekt satser på KONGSBERG teknologi

Bedring innen handelsflåtemarkedet. Kontrakt med det som skal bli verdens største og mest avanserte containerskip

God ordreinngang for subseavirksomheten, spesielt for undervannsnavigasjon og akustiske "blow out prevention" systemer

Vellykket integrering av nyoppkjøpte selskaper posisjonerer KOGT innen segmenter det tidligere har vært vanskelig å komme inn i

Polarled-kontrakt med Statoil

KOGT har kommersiell suksess med flere løsninger basert på kjerneproduktene SiteCom, K-Spice og LedaFlow

Kongsberg Defence Systems

Beløp i NOK millioner	2013	2012
Driftsinntekter	4 554	4 654
EBITDA	520	478
EBITDA-margin	11,4 %	10,3 %

Det har vært høy aktivitet både på utviklings-, leveranse- og markedssiden for KDS i 2013. Driftsinntektene endte på NOK 4.554 millioner, som er NOK 100 millioner lavere enn i 2012. EBITDA-marginen styrket seg fra 10,3 prosent til 11,4 prosent, noe som ga en EBITDA på NOK 520 millioner (NOK 478 millioner). Det har vært høy aktivitet i utviklingsprogrammet JSM i 2013. Norge mottok våren 2013 en viktig bekreftelse fra F-35 programmets Joint Executive Steering Board om at JSM skal integreres på flyet. Det er betydelig interesse for missilet fra potensielle kunder, også utenfor Norge. I november fikk forretningsområdet en brofase-finansieringskontrakt for trinn III i utviklingen av missilet. Det ventes signering av endelig trinn III utviklingskontrakt i løpet av 2014. På leveransesiden er det fortsatt stor aktivitet både på kystartilleriprojektet til Polen, luftvern til Finland og NSM til Norge. Prosjektene har utviklet seg som forutsatt og passert viktige milepæler i 2013. Luftvern til Finland og kystartilleri til Polen er nå inne i siste leveransefase.

KDS har en moderne produktportefølje med flere ny-utviklede systemer og produkter som anses å være i begynnelsen av livssyklusen. Blant disse er luftvernssystemet NASAMS og NSM, som begge vurderes å ha stort markeds-potensial. Markedsaktiviteten rundt disse og de resterende av forretningsområdets systemer har vært høy i 2013. Gjennom året ble det signert flere viktige kontrakter, av disse nevnes:

- Oppgradering av NASAMS II luftvernssystem til Norge
- Haleror- og strukturdeler til F-35
- Penguin sjømålsmissiler til New Zealand
- SeaProtector til det norske Sjøforsvaret
- Brofasekontrakt til trinn III utvikling av JSM

KDS går inn i 2014 med en ordresreserve på NOK 5.489 millioner, sammenlignet med NOK 6.817 millioner ved inngangen til 2013. I januar 2014 signerte forretningsområdet sin hittil største enkeltkontrakt, NASAMS til Oman, med en kontraktsverdi på NOK 3,7 milliarder. Dette gjør at ordreserven igjen øker etter å ha vært fallende de siste årene. Ordreserven regnes som tilfredsstillende og gir totalt sett et godt grunnlag for de nærmeste årene. Forsvarsmarkedet er preget av relativt få, men store kontrakter. Som følge av dette er svingninger i ordreinngangen å anse som normalt.

KONGSBERG har i samarbeid med det norske Forsvaret og Forsvarets forskningsinstitutt over tid utviklet systemer for Norge som har vist seg konkurransedyktige internasjonalt. Det er av stor betydning for konsernet at dette nasjonale samarbeidet fortsetter. Samarbeidet gir det norske Forsvaret mulighet til å utvikle og ta i bruk teknologi som er spesielt godt egnet for norske forhold, og som samtidig har en kvalitet og kostnad som gjør at den kan vinne frem i internasjonal konkurranse. Sjøforsvaret gjennomførte i 2013 to testskytinger som inngår som en del av et Teknisk Evalueringsprogram (TekEval) av NSM missilet. TekEval-programmet består av totalt åtte fyringer. Den første testfyringen ble gjennomført med skarpt stridshode, samtidig som man demonstrerte missilets treffpunktøyaktighet, og dets avanserte taktiske manøvreringsegenskaper. I den andre testen ble missilet avfyrt fra et fartøy i høy fart. Dette er den mest krevende NSM-fyringen til nå, der flere av missilets ytelsesparametere ble testet til yttergrensene. Begge testene var meget vellykkede.

Det internasjonale forsvarsmarkedet er påvirket av politikk, der kundene for store forsvarssystemer er myndighetene i de relevante land. Disse kundene vurderer nasjonal sikkerhet og innenlands næringsutvikling som en vesentlig faktor, i tillegg til produktpris og -ytelse ved kjøp av forsvarsmateriell. Markedet er ikke underlagt internasjonale frihandelsavtaler og ofte preget av mer nasjonal proteksjonisme enn man ser i de fleste andre næringer. Det er viktig for norsk forsvarsindustri at det legges vekt på å få gode avtaler i forbindelse med kjøp av forsvarsmateriell fra utlandet – det være seg gjenkjøpsavtaler, felles utviklings-

KONGSBERG 200.
 Fra markeringer i
 St. Petersburg,
 Russland (venstre)
 og Warszawa,
 Polen (høyre).

avtaler og avtaler som sikrer markedstilgang. Når det norske Forsvaret gjør store investeringer gjennom utenlandske leverandører, binder dette opp vesentlige deler av forsvarsbudsjettet, og kjøp fra nasjonale leverandører kan bli negativt påvirket. For å sikre forsvarsleveranser som er godt tilpasset norske forhold og en levedyktig og konkurranse-dyktig norsk forsvarsindustri, understrekes viktigheten av norsk deltakelse i slike programmer. Både regjeringen og Stortinget har understreket betydningen av industriell deltakelse for norsk industri, og at dette er i tråd med internasjonal praksis. Slik deltakelse betyr for KONGSBERG også økt aktivitet hos mange av forretningsområdets nær 1.000 norske underleverandører.

Forutsigbarhet i eksportregelverket for forsvarsmateriell og praktiseringen av dette er også en viktig rammebeti- gelse for KONGSBERG. KONGSBERG vil fortsatt vektlegge partnerskap med store forsvarsleverandører og ytterligere øke fokus på å støtte lokal industri i forretningsområdets markeder. KONGSBERGs posisjon som en attraktiv forsvars- leverandør i det internasjonale markedet vil fortsatt være basert på et nært samarbeid med det norske Forsvaret. Dette samarbeidet er plattformen for å utvikle ledende produkter som er nødvendig for et moderne forsvar.

Kongsberg Protech Systems

Beløp i NOK millioner	2013	2012
Driftsinntekter	2 420	2 876
EBITDA	419	727
EBITDA-margin	17,3 %	25,3 %

Etter sterk vekst i mange år gikk KPS i 2011 inn i en fase med lavere leveransevolumer. Driftsinntektene ble ytterligere redusert i 2012 og 2013. Dette er i hovedsak en følge av redusert etterspørsel, bl.a. som følge av at den største kunden ikke lenger er i en situasjon med store umiddelbare behov. Driftsinntektene endte på NOK 2.420 millioner, ned fra NOK 2.876 millioner i 2012. EBITDA ble NOK 419 millioner (NOK 727 millioner). EBITDA-marginen i 2013 endte på 17,3 prosent (25,3 prosent). Til tross for lavere margin enn i 2012 oppnår forretningsområdet fortsatt en god EBITDA-margin. Den høye marginen skyldes flere faktorer, men kan i hovedsak tilskrives gunstig produkt- og prosjekt-sammensetning, tilpasning av kostnadsnivået, samt opp- løsning av avsetninger blant annet som følge av produkt- forbedringer, og endring i estimatusikkerhet knyttet til garantiforpliktelser.

Ordreinngangen ble NOK 2.005 millioner i 2013 (NOK 1.957 millioner). Blant kontraktene som ble signert nevnes:

- Bestillinger under CROWS III rammeavtale, totalverdi NOK 900 millioner
- Kontrakt med Försvarets Materialverk (FMV) i Sverige – leveranser av våpenstyringssystemet PROTECTOR "Nordic"
- Kontrakt med Duro Dakovic for leveranse av våpen- styringssystemer til den Kroatisk hær

- Rammeavtale med det Franske Forsvarsdepartementet for reparasjon, vedlikehold og logistikkstøtte
- Leveransekontrakt med det Sveitsiske Forsvaret for leveranse av våpenstyringssystemer og logistikkstøtte

KPS har gjennom det siste tiåret bygget seg opp til å bli verdens ledende leverandør av fjernstyrte våpenstyrings- systemer. Det er kontraktfestede leveranser på over 17.000 systemer og av disse er over 15.000 levert til kunder i 17 land. USA er, både direkte med US Army og via kjøretøy- leverandører, den største kunden. Det har de siste årene vært en klar dreining av hvor driftsinntektene kommer fra, både geografisk, men også i forhold til andelen nysalg / ettermarked. Fra 2009 til 2011 stod USA for nær 90 prosent av forretningsområdets driftsinntekter. I 2013 var denne andelen redusert til 60 prosent. Driftsinntektene fra andre land enn USA har mer enn doblet seg de siste fem årene. Andelen nye systemer sammenlignet med ettermarkeds- aktivitet er også i dreining. I 2010 ble det levert over 4.000 nye systemer mens antallet i 2013 var i overkant av 1.000. Ettermarkedsaktiviteten har imidlertid holdt seg mer stabil gjennom perioden, men varierer noe fra år til år som følge av hvordan kundene praktiserer innkjøp av reservedeler.

KPS går inn i 2014 med en ordresreserve på NOK 2.805 millioner. Forretningsområdet har en produktportefølje som synes godt tilpasset fremtidige markedsbegreb. Produkt- porteføljen er de senere årene utvidet med flere varianter rundt kjerneproduktet, både lettere og tyngre varianter, men også varianter for markeder utenfor kjøretøysegmentet. Det viktigste utviklingsprogrammet har vært MCRWS. Dette er en innovativ, ny, fjernstyrt tårnløsning. MCRWS vurderes å ha et stort markedspotensial, også i nye markeder, og man opplever betydelig og økende interesse for produktet. Produktet er klart for salg. KPS opplever imidlertid at beslutningsprosessene i dette markedet tar lengre tid enn hva man har sett de seneste årene og det kan fortsatt ta noe tid før den første kontrakten signeres.

Kongsberg Oil & Gas Technologies

Beløp i NOK millioner	2013	2012
Driftsinntekter	1 077	702
EBITDA	49	44
EBITDA-margin	4,5 %	6,3 %

KOGT har hatt positiv utvikling i 2013, og kan vise til god økning i driftsinntekter sammenlignet med 2012. Drifts- inntektene i 2013 ble NOK 1.077 millioner, opp NOK 375 mil- lioner i forhold til 2012. Økningen i driftsinntekter er i hovedsak en effekt av de oppkjøpte selskapene Apply Nemo (Kongsberg Nemo) og Advalli, men også for KOGTs softwarevirksomhet er det en god økning. EBITDA i 2013 ble NOK 49 millioner mot NOK 44 millioner i 2012. Området Software & Services kan vise til en betydelig bedring av resultatene sammenliknet med 2012, og står også for den største delen av forretningsområdets resultat. I Subsea- området har det i 2013 vært sterkt fokus på integrasjon av

Kongsberg Nemo. Subsea området ble i august tildelt det viktige Polarled prosjektet fra Statoil. I januar 2014 ble KOGTs del av Polarledkontrakten redusert med ca NOK 200 millioner som følge av at Statoil valgte å kansellere deler av Polarled-prosjektet. Den gjenstående delen av kontrakten representerer allikevel en betydelig kontrakt for KOGT.

KOGT er et viktig strategisk satsingsområde for KONGSBERG, med høyteknologiske nisjeprodukter rettet mot olje- og gassmarkedet. Forretningsområdet er i en oppbyggingsfase og posisjoneres mot videre vekst. Inntjeningen i forretningsområdet kan svinge som følge av fremdrift i enkelte større prosjekter og større lisenssalg av softwareprodukter. Forretningsområdet hadde i 2013 kommersiell fremgang med flere av sine løsninger basert på kjerneproduktene SiteCom, K-Spice og LedaFlow noe som resulterte i ca 30 prosent høyere ordreinnngang fra software og relaterte tjenester sammenliknet med 2012. KOGT har siden 2011 vært BPs samarbeidspartner i utviklingsprogrammet BP Well Advisor, som BP i 2013 har hatt gode erfaringer med. Det er enighet om å videreføre samarbeidet også i 2014.

KOGT har i 2013 ytterligere forbedret sin posisjon i olje- og gassmarkedet og er gjennom sine løsninger for sikrere og mer effektive operasjoner godt posisjonert for ytterligere vekst.

Øvrig virksomhet

Øvrig virksomhet består i hovedsak av eliminerings og eksterne driftsinntekter for eiendomsvirksomheten.

Hendelser etter balansedagen

Det ble i februar 2014 tatt ut siktelse mot Kongsberg Gruppen ASA, Kongsberg Defence & Aerospace AS og en ansatt i Kongsberg Defence & Aerospace AS med påstand om grov korrupsjon i tilknytning til leveranser av kommunikasjonsutstyr til Romania i perioden 2003-2008. KONGSBERG samarbeider med Økokrim for å få klarhet i de faktiske forholdene, men det må forventes at det vil ta tid før etterforskningen er ferdig og saken kan bringes til en avslutning.

KONGSBERG har nulltoleranse for korrupsjon, og høye etiske standarder er en integrert del av forretningsvirksomheten. KONGSBERG har over flere år bygget opp og videreutviklet compliance-regler og funksjoner på konsernnivå og i forretningsområdene. Dagens anti-korrupsjonssystem vurderes til å være på et godt internasjonalt nivå, og har også blitt vurdert av eksterne parter til å utgjøre et solid og robust system. Se også avsnitt "Risikofaktorer og risikostyring" i Årsberetningen.

På dette tidspunktet er det ikke mulig å forutsi utfallet av Økokrims etterforskning eller øvrige effekter av siktelsen og de forhold den bygger på. Derfor er det heller ikke mulig å anslå mulige finansielle effekter for KONGSBERG av saken.

Utsikter for 2014

Kongsberg Maritime forventer et fortsatt høyt aktivitetsnivå både for divisjonene offshore og subsea i 2014. Merchant-markedet har vist positive signaler i 2013, noe som på sikt bør påvirke merchant-området positivt. Videre satsing innen det globale ettermarked og kundestøtte vil bli viktig også i 2014. Sammen med den sterke ordreinngangen de siste årene, gir dette et godt grunnlag for forretningsområdets aktivitetsnivå i 2014.

Kongsberg Defence Systems er i sluttfasen av flere store leveranseprogrammer. I januar 2014 inngikk KDS en ny og meget stor avtale for leveranse av luftvernssystemet NASAMS. Det er flere viktige langsiktige muligheter for salg og videreutvikling av bl.a. missiler, ubåtsystemer, luftvern og kommunikasjon i årene fremover. Disse forhold, sammen med en god ordrebok, gir godt grunnlag for forretningsområdets aktivitetsnivå.

Kongsberg Protech Systems har opprettholdt en globalt ledende posisjon innen fjernstyrte våpensystemer og har dessuten en stadig bredere produktportefølje. KPS anses således godt posisjonert for å møte forventede fremtidige behov. Forretningsområdet er dog eksponert mot generelt lavere etterspørsel i sine markeder, særlig mot USA, i tillegg til at kundenes innkjøpsbeslutninger tar lengre tid enn tidligere. Aktiviteten i 2014 forventes derfor å bli noe lavere enn i 2013 og det forventes lavere marginer fra ordinær drift sammenliknet med 2013.

Kongsberg Oil & Gas Technologies er et forretningsområde i utvikling og er en nisje-leverandør til olje- og oljeservice-industrien i Norge og internasjonalt. Økt krav til effektivitet i bore- og produksjonsfasen anses å gi gode muligheter for forretningsområdets produkter. Forretningsområdet har en god posisjonering mot flere viktige områder innen olje- og gassindustrien.

KONGSBERG har en solid ordrebok og sterke markedsposisjoner innen shipping, offshore og forsvar. Dette gir gode forutsetninger for et generelt godt aktivitetsnivå i 2014.

KONGSBERG-aksjen og aksjeeierforhold

Kursen på KONGSBERG-aksjen økte fra NOK 124,50 ved utgangen av 2012 til NOK 127,50 ved utgangen av 2013. Dette gir en markedsverdi ved utgangen av 2013 på NOK 15.300 millioner. Inkludert utbytte på NOK 3,75 per aksje ble avkastningen i 2013 på i overkant av fem prosent. Hovedindeksen (OSEBX) på Oslo Børs hadde i samme periode en positiv utvikling på 23,6 prosent. Per 31.12.13 hadde KONGSBERG 7.746 aksjeeiere, en økning på 337 fra året før. Selskapet hadde 975 (858) utenlandske eiere som til sammen eide 10,85 prosent av aksjene (9,19 prosent). Staten, ved Nærings- og fiskeridepartementet, er største eier med 50,001 prosent av aksjene. De ti største eierne hadde ved årsskiftet til sammen 77,76 prosent (79,22) av aksjene. Antall aksjer utstedt er 120 millioner, hver pålydende NOK 1,25.

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaktinformasjon

KONGSBERG 200.
Fra markeringer
i Sandefjord,
Norge (venstre)
og i Roma, Italia
(høyre).

I november 2013 annonserte KONGSBERG ny utbyttepolitikk. Den nye utbyttepolitikken er: "Utbytte skal over tid utgjøre mellom 40 og 50 prosent av selskapets ordinære årsresultat etter skatt. Ved fastsettelse av størrelsen på utbyttet vil det tas hensyn til forventet fremtidig kapitalbehov". KONGSBERG har betalt utbytte til aksjeeierne i alle år siden børsnoteringen i 1993, bortsett fra i 2000 og 2001. På generalforsamlingen 3.5.13 ble det besluttet et utbytte på NOK 3,75 per aksje for 2012. For 2013 legges den nye utbyttepolitikken til grunn og på bakgrunn av dette foreslår styret for generalforsamlingen et ordinært utbytte for 2013 på NOK 4,25 per aksje (NOK 3,75). I tillegg foreslår styret et ekstraordinært utbytte i forbindelse med KONGSBERGs 200-års jubileum på NOK 1,00 per aksje. Totalt gir dette NOK 5,25 per aksje som gir en utbytteandel på 51,3 prosent (33,9 prosent).

I 2013 ble det omsatt 14,0 millioner (9,9 millioner) KONGSBERG-aksjer fordelt på 38.205 (28.949) transaksjoner. Selskapet arbeider aktivt med å øke interessen for aksjen gjennom aktiviteter mot investormarkedet. KONGSBERG er jevnlig representert på "roadshows", møter og konferanser både i og utenfor Norge. Målet for 2014 er å ha fortsatt høy aktivitet mot investormarkedet. Det avholdes faste investorpresentasjoner ved hver kvartalsrapportering, samt en årlig kapitalmarkedsdag. Ved årsskiftet var det 12 meglerhus som hadde aktiv dekning av aksjen. KONGSBERG var i 2013 nominert til prisen for beste "Investor Relations Officer" i klasse Mid Cap i IR Nordic Markets-kåringen.

Styret ser på medarbeideres aksjeeierskap som positivt. Per 31.12.13 eide over 2.000 ansatte totalt ca 3,5 millioner aksjer i KONGSBERG. Dette tilsvarer ca tre prosent av aksjene. Våren 2013 ble konsernets årlige aksjeprogram for ansatte gjennomført for 17. gang. Det ble solgt 590.890 (623.887) aksjer til en kurs på NOK 86,40 (20 prosent rabatt på markedskurs). 1.914 (1.821) ansatte benyttet seg av tilbudet.

Risikofaktorer og risikostyring

KONGSBERG er eksponert for ulike former for risiko, og styret følger utviklingen innenfor de ulike risikoområdene nøye. Styret mener det er god balanse mellom konsernets samlede risiko og konsernets risikobærende evne. Administrasjonen utarbeider månedlige driftsrapporter og kvartalsvise risikoreporter som gjennomgås av styret. I tillegg gjennomfører styret og administrasjonen risikoanalyser i forbindelse med større investeringer, tilbud, satsinger og oppkjøp. Videre har styret et revisjonsutvalg som skal støtte styret i utøvelse av sitt ansvar for behandlingen av regnskapet og relevante vurderingsposter, samt følge opp internkontroll og risikostyring i konsernet. Revisjonsutvalget møtes som et minimum i forbindelse med avleggelse av års- og delårsregnskap.

Konsernets verdiskaping består i hovedsak av leveranse av systemer med høy teknologisk kompleksitet. Disse er i hovedsak organisert som prosjekter. Effektiv styring av prosjekter er en viktig suksessfaktor for å redusere operasjonell risiko. KONGSBERG har etablert mål for prosjektledelse basert på intern og ekstern "best practice", og prosjektledere gjennomgår et internt opplæringsprogram om dette. Inntektene i prosjektene er kontraktfestet, og usikkerheten i prosjektene er derfor i hovedsak knyttet til vurdering av gjenstående kostnader og fastsettelse av fullføringsgrad. Konsernet har etablert prinsipper for kategorisering av prosjekter i forhold til teknologisk kompleksitet og utviklingsinnhold. Dette legger grunnlaget for vurdering av "profit at risk" og resultatuttak i prosjektene. "Profit at risk" er resultat som holdes tilbake i prosjektene inntil usikkerheten er avklart. KONGSBERG har en rekke prosjekter under utførelse, og en sterk ordresreserve. Kanselleringer innen verftsindustrien, økt konkurranse, reduserte forsvarsbudsjetter i flere land og en generell og vedvarende konjunkturedgang, har imidlertid økt konsernets risiko og kan over tid påvirke konsernets aktivitetsnivå. Konsernet opererer i flere markeder som i stor grad påvirkes av uavhengige drivere. Generelle konjunktursvingninger vil påvirke disse markedene, både i ulik grad og på ulikt tidspunkt.

Finansiell risiko i KONGSBERG styres sentralt etter de retningslinjene styret har vedtatt i konsernets finanspolicy. KONGSBERG er eksponert for en rekke former for finansiell risiko, og målet er å balansere de finansielle risikoelementene for å bidra til forutsigbarhet i konsernet. Konsernets finansielle risikostyring er detaljert beskrevet i note 5 "Styring av kapital og finansiell risiko".

KONGSBERGs kundemasse er differensiert, og består i hovedsak av offentlige institusjoner og større private selskaper i en rekke land. Historisk sett har konsernet hatt beskjedne tap på kundefordringer. Utviklingen i verdensøkonomien generelt, og verfts- og rederinæringen spesielt, har imidlertid ført til at kredittrisikoen har økt noe de senere årene, og tiltak for å begrense risikoeksponeringen er iverksatt. Konsernets likvidetsrisiko styres sentralt ved krav til fornyelse av lån i god tid før forfall, samt bruk av prognoser for likviditet. Med en stor andel utenlandske kunder, og kontrakter i ulike valutasorter, er konsernets inntekter påvirket av svingninger i valutakurser.

KONGSBERGs valutapolicy innebærer at kontraktfestede valutastrømmer i hovedsak sikres med terminkontrakter (prosjektsikringer). I tillegg sikres en andel av forventet ordreinngang i henhold til fastlagte regler (prognosesikringer). Reglene styrer hvor stor andel av forventet ordreinngang som sikres, avhengig av tid til forventet ordreinngang og kursnivå. På denne måten søker konsernet å dempe virkningene av valutasingninger på inntil to års sikt.

KONGSBERG har over flere år bygget opp og videreutviklet compliance-funksjoner på konsernnivå og i forretningsområdene. Det er etablert regelverk, samt oppfølgings- og rapporteringssystemer for håndtering av risiko på områder som eksempelvis anti-korrupsjon, leverandørkjeden og varsling av kritikkverdige forhold. Styringsdokumenter evalueres og oppdateres jevnlig. Opplæring innenfor området etikk og compliance gjennomføres i hele organisasjonen, både i Norge og internasjonalt. Styret vurderer KONGSBERGs compliance-program til å være på et godt internasjonalt nivå. Forøvrig vises til avsnittet "Hendelser etter balansedagen".

Teknologi, forskning og utvikling

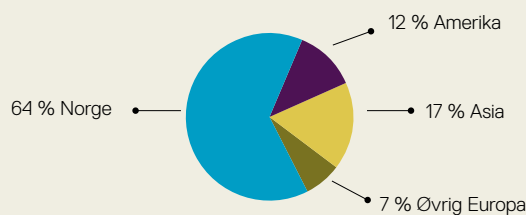
En betydelig andel av KONGSBERGs verdiskaping består i utvikling av høyteknologiske løsninger til det nasjonale og internasjonale markedet. Høy kompetanse og deling av kunnskap er viktige forutsetninger for konkurranseevnen. KONGSBERGs omfattende kunnskap innen dynamisk posisjonering har sin bakgrunn i kompetanse utviklet i forbindelse med styringssystemer for ubåter og missiler. Konsernets systemer og produkter dreier seg i hovedsak rundt fire kjernekompetanseområder: signalbehandling, systemintegrasjon, reguleringsteknikk (kybernetikk) og softwareutvikling. KONGSBERG satser kontinuerlig på produktutvikling, både egenfinansiert og gjennom kundefinansierte programmer. Totale kostnader til produktutvikling utgjør over tid ca ti prosent av driftsinntektene.

Samfunnsansvar

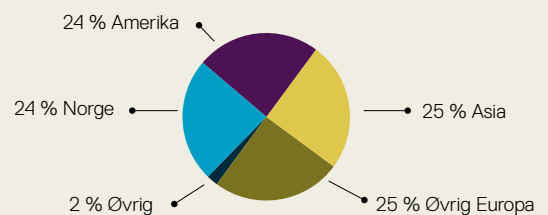
KONGSBERG skal stå for en bærekraftig utvikling hvor det er balanse mellom resultater, verdiskaping og samfunnsansvar. De strategiske og forretningsmessige valg som tas i konsernet skal være forankret i et bærekraftig perspektiv.

Styret vedtok i 2012 en revidert policy for bærekraft og samfunnsansvar. Policyen er bygget opp rundt to hovedelementer: Forretningsmessige muligheter knyttet til globale megatrender og bærekraftig teknologi, og risiko knyttet til "license to operate" og globale megatrender. I 2014 vil KONGSBERG fortsatt ha sterkt fokus på anti-korrupsjon, oppfølging av leverandørnettverket i forhold til samfunnsansvar, menneske- og arbeidstakerrettigheter, og oppfølging av klimastrategien. Det henvises til bærekraftrapporten for en nærmere beskrivelse av konsernets arbeid med bærekraft og samfunnsansvar. Rapporten er behandlet og godkjent av styret.

Geografisk fordeling ansatte

Driftsinntekter geografisk

Helse, miljø og sikkerhet

Styret er opptatt av at helse, miljø og sikkerhet (HMS) tas hånd om på en måte som skaper høy trivsel og et godt arbeidsmiljø. Et grunnleggende prinsipp er at HMS-arbeidet skal være forebyggende. Styret følger HMS-arbeidet tett, og gjennomgår HMS-rapportene hvert kvartal. I løpet av 2013 har det vært fokusert på HMS-opplæring, samt ytterligere forbedring av rutinene for HMS-rapportering. Rapporteringsrutinene fra de utenlandske datterselskapene er gode, og tall på sykefravær og arbeidsuhell fra de internasjonale kontorene er en naturlig del av HMS-rapporten.

I løpet av 2013 var det 244 arbeidshendelser i konsernet. Antall registrerte skader som medførte fravær var 27, mens 176 skader ikke medførte fravær. 41 hendelser medførte behandling. Arbeidsrelaterte skader med og uten fravær, TRI, for 2013 var 3,69 prosent, en økning fra 1,48 prosent i 2012. Det er ikke registrert yrkessykdommer eller arbeidsrelaterte dødsfall i løpet av 2013. Totalt sykefravær hadde en svak økning fra 2,4 prosent i 2012 til 2,5 prosent i 2013.

Alle medarbeidere i Norge har tilgang til bedriftshelse-tjeneste. I de utenlandske virksomhetene varierer dette i tråd med lokal praksis og lovgivning. KONGSBERG har mange medarbeidere ansatt utenfor Norge, prosentandelen (36 prosent) er den samme ved utgangen av 2013 som den var i 2012. Dette krever større oppmerksomhet og innsikt i problemstillinger knyttet til helse, miljø og sikkerhet i de aktuelle land.

Klima og miljø

Klima- og miljøregnskapet gir en oversikt over KONGSBERGs bruk av energi, utslipp av CO₂, generering av avfall og i år for første gang, vårt forbruk av vann.

I 2013 har konsernet bedret rapporteringsgrunnlaget for regnskapet, i og med at flere lokasjoner rapporterer og kildene vi rapporter på er utvidet. Det er fortsatt elementer som ikke inngår i regnskapet, for eksempel utslipp knyttet til transport av varer og gods. Vi skal arbeide for å kartlegge denne delen av vårt globale fotavtrykk.

KONGSBERGs virksomhet medfører i beskjeden grad utslipp av klimagasser. Konsernets vekst de siste årene betyr imidlertid at vår totale påvirkning av det ytre miljø har økt. Klimaregnskapet viser at våre utslipp av CO₂ øker både faktisk og relativt (tonn/MNOK), både i forhold til 2012 og i forhold til 2010 som er basisår for måltallet vårt. Vi vil analysere denne utviklingen og vurdere både målsetting fremover, og hvilke tiltak som kan være aktuelle. En detaljert oversikt over klima- og miljøregnskapet for 2013 finnes i konsernets bærekraftsrapport for 2013, side 30–32.

Konsernets største positive bidrag i forhold til klimautfordringene er deler av vår produktportefølje, som på forskjellig vis bidrar til reduserte utslipp. Se nærmere omtale av dette i bærekraftsrapporten under kapitlet "Bærekraftig Innovasjon".

Konsernet rapporterer også til det internasjonale rammeverket "Carbon Disclosure Project" om forhold knyttet til klimaendringer og nivå på utslipp knyttet til klimagasser.

Det er ikke rapportert alvorlige hendelser knyttet til forurensing av miljøet i 2013.

Personal og organisasjon

Antall medarbeidere	31.12.13	31.12.12
Kongsberg Maritime	4 260	4 163
Kongsberg Defence Systems	1 761	1 747
Kongsberg Protech Systems	644	724
Kongsberg Oil & Gas Technologies	709	506
Konsernsenteret	57	56
Kongsberg Teknologipark	62	63
Totalt i konsernet	7 493	7 259
Andel utenfor Norge	36 %	36 %

KONGSBERG arbeider kontinuerlig med å tilpasse organisasjonen til konsernets markeder. Det satses i stor grad på å utvikle konsernets internasjonale etableringer. Dette er både kostnadseffektivt og gir lokal tilhørighet og konkurransekraft. Ett av konsernets mål er at internasjonale datterselskaper i størst mulig grad skal være bemannet med lokale medarbeidere.

KONGSBERG har en unik og sterk kultur som er utviklet over mange år. Felles verdigrunnlag og lederprinsipper er implementert for hele konsernet.

En viktig forutsetning for å lykkes langsiktig er at KONGSBERG forvalter medarbeidernes kompetanse på en god måte. Det er et mål å utvikle og øke mangfoldet i konsernet, slik at ulik erfaring, kultur, utdanning og tenkemåte er representert. Dette bidrar til å øke evnen til fornyelse og bedre beslutninger. Konsernet arbeider med økt utveksling av kunnskap og medarbeidere mellom forretningsområdene. Gode arbeidsprosesser og utviklingsmuligheter er viktige virkemidler for å rekruttere og beholde gode medarbeidere. KONGSBERG legger stor vekt på kompetanseutvikling, og arbeider kontinuerlig med å videreutvikle og koordinere opplæringstiltak for ansatte. 64 prosent av de ansatte i KONGSBERG har høyere utdanning.

KONGSBERG investerer i lederutvikling. Høy kompetanse og kapasitet hos lederne i konsernet er et av de mest sentrale elementene i realiseringen av KONGSBERGs strategi. Leadership@KONGSBERG, konsernets "performance management process", er utviklet for å tydeliggjøre og kvalitetssikre prosesser for målsetting, måloppfølging og evaluering, og for å sikre en styrt utvikling av konsernets totale globale ledelseskapasitet.

I samarbeid med utdanningsselskapet Kongsberg Technology Training Centre AS hvor KONGSBERG er deleier, utdanner konsernet fagarbeidere innenfor flere fagområder. I 2013 var det totalt 12 lærlinger. I tillegg legger bedriften til rette for, og stimulerer til, at egne ansatte kan ta fagbrev som privatist, såkalt praksiskandidat. I 2013 oppnådde syv ansatte fagbrev på denne måten.

Samarbeidet med medarbeidernes fagforeninger og organisasjoner gjennom de etablerte samarbeids- og representasjonsordningene er godt, og gir verdifulle bidrag til å møte konsernets utfordringer på en konstruktiv måte.

Styret har besluttet å utbetale en bonus på NOK 4.000 til alle ansatte og takker alle medarbeidere for god innsats gjennom året. I tillegg er det besluttet å utbetale en jubileumsbonus i 2014 til alle ansatte på NOK 2.000.

Likestilling

KONGSBERG har en personalpolitikk som skal sikre like muligheter og rettigheter og hindre diskriminering på grunn av etnisk bakgrunn, nasjonal opprinnelse, hudfarge, språk, religion, livssyn, alder og kjønn. Totalt 21,4 (21,2) prosent av de ansatte er kvinner, og to av fem aksjonærvalgte medlemmer i styret er kvinner. Per 1.1.14 inngår tre kvinner i konsernledelsen. Selskapet er opptatt av å fremme likestilling og hindre forskjellsbehandling i strid med lov om likestilling mellom kjønnene. Styret vurderer at konsernet er i overensstemmelse med gjeldende regelverk på området.

I den grad det er mulig, søker KONGSBERG å tilpasse arbeidsforholdene, slik at også personer med nedsatt funksjonsevne kan ta arbeid i bedriften.

I deler av KONGSBERGs virksomhet er det prosjekter knyttet til leveranser hvor det kreves spesiell sikkerhetsklarering av medarbeiderne. I visse tilfeller kan dette gi føringer på hvilke personer som kan ansettes.

Eierstyring og selskapsledelse

KONGSBERG har som mål å ivareta og øke interessentenes verdier gjennom å drive lønnsom, vekstorientert industriell utvikling i et langsiktig og internasjonalt perspektiv. God eierstyring og selskapsledelse skal sikre størst mulig verdiskaping, samtidig som selskapets ressurser skal utnyttes på en effektiv og bærekraftig måte. Verdiene som skapes, skal komme aksjeeiere, medarbeidere, kunder og samfunnet til gode.

Styret legger vekt på at konsernets styringsdokumenter gjennomgås årlig og oppdateres, slik at de i størst mulig grad er i overensstemmelse med "Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse". I henhold til regnskapsloven § 3-3b, skal selskapet utarbeide en redegjørelse om foretaksstyring. Redegjørelsen vil, i henhold til allmennaksjeloven

§ 5-6, bli gjenstand for behandling på ordinær generalforsamling. Redegjørelsen på sidene 94–107, er basert på siste reviderte utgave av anbefalingen av 23.10.12.

Lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte

Styret har et eget kompensasjonsutvalg som behandler alle vesentlige forhold knyttet til lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte før formell styrebehandling og beslutning. I tråd med norsk aksjelovgivning har styret også utarbeidet en egen erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte, tatt inn i note 27 i regnskapet.

Årsresultat og disponering

Morselskapet Kongsberg Gruppen ASA hadde i 2013 et årsresultat på NOK 764 millioner. Styret foreslår følgende disponeringer i Kongsberg Gruppen ASA:

Utbytte	NOK 630 millioner
Til annen egenkapital	NOK 134 millioner
Totalt disponert	NOK 764 millioner

Forslaget til ordinært utbytte utgjør ca 41,5 prosent av konsernets årsresultat og er i tråd med selskapets utbyttepolicy. I tillegg foreslår styret et ekstraordinært jubileumsutbytte på NOK 1,00/aksje relatert til KONGSBERGs 200-årsjubileum. Til sammen utgjør utbytte for 2013 51,3 prosent av konsernets årsresultat.

Konsernets likviditet og finansielle stilling er god, og fremtidsutsiktene er stabile. Det er ingen umiddelbare større kontantbehov til ordinær drift utover den kontantbeholdningen selskapet har per nå.

Fortsatt drift

I samsvar med regnskapsloven § 3-3a bekreftes det at forutsetningene om fortsatt drift er til stede. Fremtidige resultatprognoser og konsernets langsiktige strategiske prognoser ligger til grunn for dette. Konsernet er i en god økonomisk og finansiell stilling.

Kongsberg 27. mars 2014

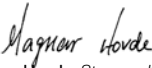

 Finn Jebsen, Styrets leder

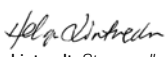

 Anne-Lise Aukner, Styrets nestleder

 Irene Waage Basili, Styremedlem

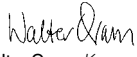

 Roar Flåthen, Styremedlem

 Morten Henriksen, Styremedlem

 Magnar Hovde, Styremedlem

 Helge Lintvedt, Styremedlem

 Roar Marthinussen, Styremedlem

 Walter Gvam, Konsernsjef

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaktinformasjon

REGNSKAP OG NOTER

Kongsberg Gruppen (Konsern)

Innhold	Side
Resultatregnskap 1.1.–31.12.	32
Oppstilling over totalresultat for perioden 1.1.–31.12.	32
Oppstilling over finansiell stilling per 31.12.	33
Oppstilling over endring i egenkapital 1.1.–31.12.	34
Kontantstrømpoppstilling 1.1.–31.12.	35
Noter	36
1 – Generell informasjon	36
2 – Grunnlag for utarbeidelse av konsernregnskapet	36
3 – Sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper	37
4 – Virkelig verdi	44
5 – Styring av kapital og finansiell risiko	44
6 – Driftssegmenter	46
7 – Varelager	48
8 – Personalkostnader	48
9 – Pensjoner	48
10 – Eiendom, anlegg og utstyr	53
11 – Immaterielle eiendeler	54
12 – Test av verdifall på goodwill	55
13 – Finansinntekter og finanskostnader	57
14 – Skatt	57
15 – Resultat per aksje	58
16 – Aksjer tilgjengelige for salg	59
17 – Andre langsiktige eiendeler	59
18 – Fordringer	60
19 – Anleggskontrakter under utførelse	61
20 – Finansielle instrumenter	62
20A – Derivater	62
20B – Valutarisiko og sikring av valuta	62
20C – Kontantstrømsikringer	64
20D – Renterisiko knyttet til lån	65
20E – Likviditetsrisiko	66
20F – Oppsummering finansielle eiendeler og forpliktelser	67
20G – Vurdering av virkelig verdi	68
20H – Estimatusikkerhet	68
21 – Betalingsmidler	68
22 – Aksjekapital	69
23 – Avsetninger	70
24 – Andre kortsiktige forpliktelser	70
25 – Pantstillelser og garantier	71
26 – Salg og tilbakeleie	71
27 – Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte	72
28 – Godtgjørelse til ledelsen og styret	74
29 – Godtgjørelse til revisor	76
30 – Kjøp av virksomhet	76
31 – Oversikt over konsernselskaper	77
32 – Investeringer i felleskontrollerte virksomheter	78
33 – Endring av sammenligningstall	79
34 – Transaksjoner med nærstående parter	80
35 – Hendelser etter balansedagen	80

Kongsberg Gruppen ASA

Innhold	Side
Resultatregnskap og balanse	81
Kontantstrømpoppstilling	82
Noter	82
1 – Regnskapsprinsipper	82
2 – Egenkapitalavstemming	83
3 – Aksjer i datterselskap	84
4 – Lønnskostnader og godtgjørelser	84
5 – Pensjoner	85
6 – Skatt	86
7 – Rentebærende lån og lånerammer	86
8 – Garantier	87
9 – Nærstående parter	87
10 – Valutasikring	89
11 – Betalingsmidler	91
12 – Hendelser etter balansedagen	91
Erklæring til årsregnskap	91
Revisjonsberetning for 2013	92

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaklinformasjon

RESULTATREGNSKAP 1.1.–31.12.

Kongsberg Gruppen (Konsern)

<i>NOK millioner</i>	<i>Note</i>	<i>2013</i>	<i>2012</i>
Driftsinntekter	6	16 323	15 652
Sum inntekter		16 323	15 652
Varekostnader	7	(5 415)	(4 760)
Personalkostnader	8	(5 742)	(5 251)
Andre driftskostnader	29	(3 024)	(3 347)
Driftsresultat før avskrivninger og amortiseringer (EBITDA)	6	2 142	2 294
Avskrivninger	6, 10	(345)	(323)
Driftsresultat før amortiseringer (EBITA)	6	1 797	1 971
Amortiseringer	6, 11	(138)	(119)
Nedskrivninger	6, 11	(12)	(12)
Driftsresultat (EBIT)	6	1 659	1 840
Finansinntekter	13	95	59
Finanskostnader	13	(110)	(90)
Resultat før skatt		1 644	1 809
Skattekostnad	14	(419)	(505)
Årsresultat		1 225	1 304
<i>Hvorav</i>			
Aksjeeiere i morselskapet		1 228	1 309
Ikke-kontrollerende interesser		(3)	(5)
<i>Resultat per aksje i NOK</i>			
– for årets resultat / utvannet resultat per aksje	15	10,24	10,91

OPPSTILLING OVER TOTALRESULTAT FOR PERIODEN 1.1.–31.12.

Kongsberg Gruppen (Konsern)

<i>NOK millioner</i>	<i>Note</i>	<i>2013</i>	<i>2012</i>
Årsresultat		1 225	1 304
Poster som vil bli reklassifisert over resultatet i etterfølgende perioder			
<i>Endring virkelig verdi</i>			
– Kontantstrømsikringer valuta	20C	(465)	111
– Rentebytteavtaler		4	(1)
– Aksjer tilgjengelig for salg	16	(7)	16
Skatteeffekt kontantstrømsikringer og rentebytteavtaler		129	(30)
Omregningsdifferanser valuta		123	(63)
Netto sum poster som blir reklassifisert over resultatet i etterfølgende perioder		(216)	33
Poster som ikke vil bli reklassifisert over resultatet			
Estimatavvik pensjoner	9	(239)	(117)
Skatt på poster som forblir på egenkapitalen	14	67	32
Netto sum poster som ikke vil bli reklassifisert over resultatet		(172)	(85)
Totalresultat for perioden		837	1 252
<i>Hvorav</i>			
Aksjeeiere i morselskapet		840	1 257
Ikke-kontrollerende interesser		(3)	(5)

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaktinformasjon

OPPSTILLING OVER FINANSIELL STILLING PER 31.12.

Kongsberg Gruppen (Konsern)

NOK millioner	Note	2013	2012
Eiendeler			
<i>Anleggsmidler</i>			
Eiendom, anlegg og utstyr	10	2 655	2 602
Goodwill	11, 12	2 308	2 010
Andre immaterielle eiendeler	11	829	740
Aksjer tilgjengelige for salg	16	140	125
Andre langsiktige eiendeler	17	155	155
Sum anleggsmidler		6 087	5 632
<i>Omløpsmidler</i>			
Varelager	7	2 944	3 465
Fordringer	18	2 996	2 559
Anleggskontrakter under utførelse, eiendel	19	1 963	1 327
Derivater	20A	173	782
Betalingsmidler	21	3 272	2 509
Sum omløpsmidler		11 348	10 642
Sum eiendeler	6	17 435	16 274
Egenkapital, forpliktelser og avsetninger			
<i>Egenkapital</i>			
Innskutt kapital		982	982
Andre reserver		(94)	122
Opptjent egenkapital		5 761	5 159
Sum aksjeeiere i morselskapet		6 649	6 263
Ikke-kontrollerende interesser		8	11
Sum egenkapital	22	6 657	6 274
<i>Langsiktige forpliktelser og avsetninger</i>			
Langsiktige rentebærende lån	20D	811	1 311
Pensjonsforpliktelse	9	757	532
Derivater	20A	8	9
Avsetninger	23	116	114
Utsatt skatt	14	1 001	847
Andre langsiktige forpliktelser		56	73
Sum langsiktige forpliktelser og avsetninger		2 749	2 886
<i>Kortsiktige forpliktelser og avsetninger</i>			
Anleggskontrakter under utførelse, gjeld	19	2 548	2 284
Derivater	20A	312	49
Avsetninger	23	953	990
Kortsiktig rentebærende lån		526	-
Andre kortsiktige forpliktelser	24	3 690	3 791
Sum kortsiktige forpliktelser og avsetninger	6	8 029	7 114
Sum forpliktelser og avsetninger		10 778	10 000
Sum egenkapital, forpliktelser og avsetninger		17 435	16 274

Kongsberg 27. mars 2014

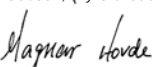

Finn Jepsen, Styrets leder

Anne-Lise Aukner, Styrets nestleder

Irene Waage Basili, Styremedlem

Roar Flåthen, Styremedlem

Morten Henriksen, Styremedlem

Magnar Hovde, Styremedlem

Helge Lintvedt, Styremedlem

Roar Marthinussen, Styremedlem

Walter Qvam, Konsersjef

OPPSTILLING OVER ENDRING I EGENKAPITAL 1.1.–31.12.

Kongsberg Gruppen (Konsern)

		Aksjeeiere i morselskapet							Ikke- kontrolle- rende interesser	Sum egenkapital
		Innskutt kapital		Andre reserver			Opptjent egenkapital	Sum		
		Aksje- kapital	Annen innskutt egenkapital	Sikrings- reserve	Aksjer virkelig verdi	Om- regnings- differanse for uten- landsk valuta				
NOK millioner	Note									
Egenkapital per 1.1.12		150	832	112	-	(22)	4 392	5 464	20	5 484
Årsresultat							1 309	1 309	(5)	1 304
Oppstilling over totalresultatet				79	16	(63)	(84)	(52)		(52)
Transaksjoner med egne aksjer	22	-	-				(6)	(6)	-	(6)
Utbetalt utbytte							(450)	(450)		(450)
Kjøp/salg ikke-kontrollerende interesser							(2)	(2)	(2)	(4)
Utbytte ikke-kontrollerende interesser									(1)	(1)
Omregningsdifferanse ikke-kontrollerende interesser								-	(1)	(1)
Egenkapital per 31.12.12		150	832	191	16	(85)	5 159	6 263	11	6 274
Egenkapital per 1.1.13		150	832	191	16	(85)	5 159	6 263	11	6 274
Årsresultat							1 228	1 228	(3)	1 225
Totalresultat				(332)	(7)	123	(172)	(388)		(388)
Transaksjoner med egne aksjer		-	-				(3)	(3)	-	(3)
Utbetalt utbytte	22	-	-				(450)	(450)	-	(450)
Kjøp/salg ikke-kontrollerende interesser								-		-
Utbytte ikke-kontrollerende interesser							(1)	(1)	(1)	(2)
Omregningsdiff. ikke-kontrollerende interesser								-	1	1
Egenkapital per 31.12.13		150	832	(141)	9	38	5 761	6 649	8	6 657

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaktinformasjon

KONTANTSTRØMOPPSTILLING 1.1.–31.12.

Kongsberg Gruppen (Konsern)

<i>NOK millioner</i>	<i>Note</i>	<i>2013</i>	<i>2012</i>
Årsresultat		1 225	1 304
Avskrivninger på eiendom, anlegg og utstyr	10	345	323
Amortiseringer på immaterielle eiendeler	11	138	131
Netto finanskostnader	13	15	31
Skattekostnad	14	419	505
Driftsresultat før avskrivninger og amortiseringer		2 142	2 294
<i>Justert for</i>			
Endring i anleggskontrakter under utførelse, eiendel		259	(939)
Endring i anleggskontrakter under utførelse, gjeld		225	(419)
Endring i andre kortsiktige forpliktelser		(743)	(132)
Endring i varelager		523	(192)
Endring i fordringer		(233)	(52)
Endring i avsetninger og andre tidsavgrensninger		91	45
Betalte skatter		(281)	(398)
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter		1 983	207
<i>Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter</i>			
Salg av eiendom, anlegg og utstyr	10	10	13
Kjøp av eiendom, anlegg og utstyr	10	(356)	(536)
Aktivert egenutviklet immaterielle eiendeler (F&U)	11	(80)	(114)
Kjøp av immaterielle eiendeler	11	(3)	(7)
Netto utbetalt ved kjøp av datterselskaper	30	(343)	(63)
Netto utbetalt ved utlån og kjøp/salg av aksjer	17, 21	(3)	(6)
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		(775)	(713)
<i>Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter</i>			
Opptak av lån	20	-	419
Mottatte renter		44	47
Betalte renter		(55)	(41)
Transaksjoner med egne aksjer		(17)	(19)
Transaksjoner med ikke-kontrollerende eierinteresser		(2)	(5)
Utbetalt utbytte	22	(450)	(450)
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		(480)	(49)
Sum kontantstrøm		728	(555)
Effekt av valutakursendringer på betalingsmidler		35	(19)
Netto endring betalingsmidler		763	(574)
Betalingsmidler ved begynnelsen av året		2 509	3 083
Betalingsmidler ved årets slutt	21	3 272	2 509

NOTER

Kongsberg Gruppen (Konsern)

1 Generell informasjon

Kongsberg Gruppen ASA er et allmennaksjeselskap med begrenset ansvar og har sitt hovedkontor i Kongsberg, Norge. Selskapets aksjer omsettes på Oslo Børs. Kongsberg Gruppens konsernregnskap for regnskapsåret 2013 ble vedtatt i styremøte den 27.3.14.

Konsernregnskapet for 2013 inkluderer morselskapet og datterselskaper (samlet referert til som "KONGSBERG" eller "konsernet") samt konsernets andeler i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter.

2 Grunnlag for utarbeidelse av konsernregnskapet

Regnskapet er presentert i norske kroner (NOK), og alle tall er oppgitt i hele millioner, bortsett fra der hvor annet er angitt.

Konsernregnskapet er avlagt i samsvar med EU-godkjent International Financial Reporting Standards (IFRS) og tilhørende fortolkninger som skal anvendes per 31.12.13, samt de ytterligere norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven per 31.12.13. IFRS som er godkjent av EU avviker på enkelte områder fra standardene som er utstedt av International Accounting Standards Board (IASB). Det ville imidlertid ikke hatt noen betydning for det foreliggende konsernregnskapet om KONGSBERG hadde benyttet IFRS-standardene fra IASB.

Konsernregnskapet har blitt utarbeidet basert på historisk kost med unntak for følgende eiendeler og forpliktelser:

- Finansielle derivater (valutaterminkontrakter, valutaopsjoner og rentebytteavtaler), som er verdsatt til virkelig verdi
- Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg, som er verdsatt til virkelig verdi

Estimatusikkerhet og vurdering av regnskapsprinsipper

Under utarbeidelsen av årsregnskapet har selskapets ledelse benyttet estimater basert på beste skjønn, samt forutsetninger som er vurdert å være realistiske basert på historisk erfaring. Estimatenes vurderes fortløpende. Det vil kunne oppstå situasjoner som kan føre til endrede estimater og forutsetninger, som igjen vil påvirke selskapets eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimater endringer er innregnet i perioden hvor de oppstår.

For nærmere informasjon om estimatusikkerhet, som kan medføre en vesentlig endring av beløpene innen neste regnskapsår, henvises det til følgende noter:

- Inntektsføring, estimat av fremdrift og kontraktsfortjeneste i forbindelse med anleggskontrakter, jfr. note 3 C "Sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper – Inntektsføring" og note 19 "Anleggskontrakter under utførelse"
- Estimat på om egenutviklet utvikling vil generere en fremtidig økonomisk fordel, jfr. note 3 F "Sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper – Immaterielle eiendeler" og note 11 "Immaterielle eiendeler"
- Test av verdifall på goodwill, herunder beregning av gjenvinnbart beløp på kontantstrømgenererende enheter, jfr. note 12 "Test av verdifall på goodwill"
- Estimater knyttet til pensjonsforpliktelser, jfr. note 9 "Pensjoner"

- Estimater knyttet til avsetninger for tap på kundefordringer, jfr. note 18 "Fordringer"
- Estimater knyttet til nedskrivninger av balanseført verdi av anleggskontrakter under utførelse, jfr. note 19 "Anleggskontrakter under utførelse"
- Estimater knyttet til fremtidige garantiforpliktelser og andre avsetninger, jfr. note 23 "Avsetninger"

Ved utarbeidelse av årsregnskapet har ledelsen gjort enkelte vesentlige vurderinger basert på kritisk skjønn knyttet til anvendelse av regnskapsprinsippene.

For nærmere informasjon om vesentlige områder for kritisk skjønn i anvendelsen av regnskapsprinsipper som har størst effekt på beløp innregnet i konsernregnskapet, henvises det til følgende noter:

- Inntektsføring av anleggskontrakter, jfr. note 3 C "Sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper – Inntektsføring" og note 19 "Anleggskontrakter under utførelse"
- Anvendelse av prinsippene for aktivisering av kostnader i forbindelse med utvikling, jfr. note 3 F "Sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper – Immaterielle eiendeler" og note 11 "Immaterielle eiendeler"
- Finansielle instrumenter herunder sikringsbokføring (virkelig verdi eller kontantstrømsikring), jfr. note 3 J "Sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper – Finansielle instrumenter" og note 20 "Finansielle instrumenter"
- Salg og tilbakeleie knyttet til eiendom, vurdering av operasjonelle versus finansielle leieavtaler, jfr. note 3 H "Sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper – Leieavtaler salg og tilbakeleie" og note 26 "Salg og tilbakeleie".

3 Sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper

A) Basis for konsolidering

Datterselskaper

I konsernregnskapet er de selskaper hvor KONGSBERG har kontroll, medtatt som datterselskaper. Kontroll er makt til å styre et foretaks finansielle og driftsmessige prinsipper i den hensikt å oppnå fordeler av foretakets aktiviteter. Kontroll oppnås normalt når konsernet, direkte eller indirekte, har en stemmeandel på mer enn 50 % gjennom eierskap i selskapet, eller når konsernet er i stand til å utøve kontroll over selskapet gjennom avtaler eller vedtekter. I vurdering av kontroll er også potensielle stemmeretter som umiddelbart kan utøves eller er konvertible hensyntatt.

Ved kjøp av datterselskaper regnskapsføres disse til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Virkelig verdi henføres til identifiserte eiendeler, gjeld og betingede forpliktelser. Merverdi som ikke kan henføres til bestemte eiendeler, er oppført som goodwill. Ved kjøp av nye datterselskaper er disse tatt med i konsernregnskapet fra oppkjøpstidspunktet. Oppkjøpstidspunktet er det tidspunktet hvor KONGSBERG oppnår kontroll over det oppkjøpte selskapet. Normalt vil kontroll oppnås når alle betingelser i avtalen er oppfylt. Eksempler på betingelser kan være godkjenning av styret, generalforsamling eller godkjenning av konkurransemyndighetene. Ved trinnvise oppkjøp legges verdiene ved tidspunkt for kontroll til grunn. Goodwill beregnes på tidspunkt for kontroll. Det avgjøres ved hvert kjøp hvorvidt goodwill skal avgrenses til KONGSBERG sin andel eller inntas til 100 %. Selskaper som inngår i konsernet, fremgår av note 31 "Oversikt over konsernselskaper".

Betinget vederlag som skal utbetales på et senere tidspunkt dersom gitte forutsetninger ved oppkjøpet oppfylles, blir regnskapsført til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Etterfølgende endringer i virkelig verdi av betinget vederlag klassifisert som en eiendel eller forpliktelse blir regnskapsført i tråd med IAS 39 enten i resultatregnskapet eller oppstilling over totalresultatet.

Transaksjonsutgifter som påløper i sammenheng med virksomhetssammenslutningen, kostnadsføres fortløpende.

Felleskontrollerte selskaper

Felles kontroll er den kontraktmessig avtalte delingen av kontroll over en økonomisk aktivitet, og foreligger bare når de strategiske finansielle og driftsmessige beslutningene knyttet til aktiviteten krever enstemmighet mellom partene som deler kontrollen (deltakerne). KONGSBERG anvender forholdsmessig konsolidering for denne type investeringer. Forholdsmessig konsolidering betyr at de enkelte eiendelene, forpliktelsene, inntektene og kostnadene til et felleskontrollert foretak blir slått sammen post for post med lignende poster i konsernets finansregnskap.

Eliminering av transaksjoner

Kjøp, salg, mellomværende og urealiserte gevinster og tap oppstått ved transaksjoner mellom konsernselskaper blir eliminert ved konsolidering. Urealisert tap elimineres tilsvarende såfremt dette ikke er et verdifall som krever innregning i konsernregnskapet.

Ikke-kontrollerende interesser

Ikke-kontrollerende interesser er inkludert i konsernets egenkapital på egen linje. Dens andel av resultatet er inkludert i årets resultat. Ikke-kontrollerende interesser inkluderer dens andel av virkelig verdi av datterselskapet inkludert andel av identifiserte merverdier på oppkjøpstidspunktet. Andel av oppstilling over totalresultat henføres

selv om dette medfører en negativ ikke-kontrollerende interesse.

B) Utenlandsk valuta

Konsernregnskapet presenteres i norske kroner, som også er morselskapets funksjonelle valuta. Hver enhet i konsernet vurderer sin funksjonelle valuta, og hver transaksjon i regnskapet til de enkelte enhetene blir målt i sin funksjonelle valuta. Transaksjoner i utenlandsk valuta blir ved første gangs innregning omregnet til funksjonell valuta på transaksjonstidspunktet. Anleggskontrakter sikres og inntektsføres basert på sikret kurs (prosjektsikringer). Kundefordringer, andre fordringer, leverandørgjeld og andre forpliktelser i utenlandsk valuta er omregnet til balansedagens kurs, og valutakursdifferansene er innregnet i resultatet. Differanser som oppstår ved omregning av kontantstrømsikringer, og som tilfredsstiller kriteriene for sikringsbokføring, er innregnet som endring i virkelig verdi på kontantstrømsikringer i totalresultatet (OCI). Når kontantstrømsikringene realiseres blir effektene tatt over ordinært resultat. (Se mer om sikring under 3 J "Finansielle instrumenter").

Gevinster og tap knyttet til poster i utenlandsk valuta og som er en del av varekretsløpet, inngår i driftsresultat før avskrivninger og amortiseringer. Øvrige gevinster og tap knyttet til poster i utenlandsk valuta er klassifisert som finansinntekter eller -kostnader.

Omregning av utenlandske datterselskaper

Eiendeler og forpliktelser i utenlandske virksomheter, med annen funksjonell valuta enn norske kroner, omregnes til norske kroner med valutakurs på balansedagen. Inntekter og kostnader omregnes basert på gjennomsnittskurser for rapporteringsperioden. Omregningsdifferanser innregnes i oppstilling over totalresultatet. Når en utenlandsk virksomhet avhendes på en slik måte at KONGSBERG ikke lenger har kontroll, resultatføres akkumulerte omregningsdifferanser og reverseres samtidig i oppstilling over OCI. Delvis avhendelse av datterselskaper, gitt fortsatt kontroll fra konsernets side, gir ingen resultatføring av omregningsdifferanser.

C) Inntektsføring

I forhold til inntektsføring skiller KONGSBERG mellom anleggskontrakter/systemleveranser, varer/standardproduksjon/tjenester og lisenssalg med tilhørende tjenester.

Anleggskontrakter/systemleveranser

En betydelig del av KONGSBERGs aktivitet består av utvikling og produksjon av produkter og systemer på basis av inngåtte ordrer. En anleggskontrakt er en kontrakt som er fremforhandlet for tilvirkning av en eiendel eller en kombinasjon av eiendeler som er tett relatert eller innbyrdes avhengige. KONGSBERG har lagt følgende kriterier til grunn for at det skal være en anleggskontrakt:

1. Bindende avtale som er forhandlet individuelt og som hensyntar kundens spesielle krav
2. Tilvirket spesielt basert på kundens spesifikasjon som medfører individuell design og/eller utvikling
3. Kontrakten er rettsgyldig og kansellering vil medføre at kunden som et minimum dekker påløpte kostnader knyttet til tilvirkningen
4. Tilvirkningen foregår over flere regnskapsperioder
5. De ulike elementene/komponentene/tjenestene i kontrakten kan ikke selges separat

Kontrakter som ikke oppfyller definisjonen av anleggskontrakt regnskapsføres som ordinært varesalg på leveransetidspunktet.

Inntektsføring av prosjektinntekter og forventet kontraktsfortjeneste beregnes ut fra det enkelte prosjekts fullføringsgrad. Prosjektenes fullføringsgrad fastsettes normalt på grunnlag av påløpte kostnader i forhold til forventede totale kostnader eller på grunnlag av påløpte timer målt mot total forventet timeforbruk. I spesielle tilfeller kan andre fremdriftsmål benyttes dersom dette gir et bedre bilde av fremdriften og verdiskapningen i prosjektet.

Opparbeidet verdi på kontrakter under utførelse inngår i driftsinntekter. I oppstilling over finansiell stilling er opparbeidet verdi som ikke er fakturert, presentert i "Anleggskontrakter under utførelse, eiendel". Opparbeidet verdi beregnes basert på fullføringsgraden og er fastsatt som påløpte tilvirkningskostnader med tillegg av andel av opptjent kontraktsfortjeneste. Tilvirkningskostnadene omfatter direkte lønn, direkte materialer og en forholdsmessig andel av de enkelte forretningsområdenes indirekte kostnader fordelbare til prosjekter. Generelle utviklingskostnader, salgskostnader og felles administrasjonskostnader inngår ikke i tilvirkningskostnader.

Innregnet opptjent kontraktsfortjeneste skal ikke overstige en forholdsmessig andel av forventet total kontraktsfortjeneste. Dersom kontraktsfortjenesten ikke kan estimeres med rimelig grad av sikkerhet, inntektsføres prosjektet uten fortjeneste inntil usikkerheten er håndterbar. Når en anleggskontrakt forventets å gi tap, kostnadsføres dette tapet umiddelbart i sin helhet. En anleggskontrakt forventes å gi tap når forventede kostnader overstiger forventede inntekter i kontrakten.

Balansført verdi av anleggskontrakter presenteres i oppstilling over finansiell stilling basert på en vurdering av den enkelte anleggskontrakts finansielle status. Klassifiseringen gjøres kontrakt for kontrakt med mindre det foreligger en avtale om motregning, i såfall kan de aktuelle kontraktene sees i sammenheng. For hver enkelt anleggskontrakt nettes samtlige balanseposter mot hverandre slik at nettoeksponeringen på den enkelte anleggskontrakt i konsernregnskapet presenteres på en linje i oppstilling over finansiell stilling. Den enkelte anleggskontrakt presenteres da enten som "anleggskontrakter under utførelse, eiendel", eller som "anleggskontrakt under utførelse, gjeld". Kundeordringer knyttet til anleggskontrakter nettes mot balansepostene i den grad anleggskontrakten har bokført forskudd (fakturering overstiger akkumulerte inntekter) slik at balansepostene kun vil inneholde faktisk mottatte forskudd.

Kontraktsfestede tilleggsytelser og estimerte tilleggskostnader inkluderes i den opprinnelige prosjektkalkylen og inntektsføres i takt med totalprosjektet. Anleggskontrakter som består i å levere en eller flere like leveranser, innregnes med felles kontraktsfortjeneste og felles fullføringsgrad dersom de er inngått i en kontrakt, eller i flere kontrakter inngått med samme kjøper på samme tidspunkt, og hvor de enkelte leveranser ikke kunne ha vært forhandlet hver for seg til de samme betingelser. I særskilte tilfeller vil arbeid på prosjekter bli påbegynt og kostnader balansført uten at det foreligger inngåtte kontrakter med kunder. Dette forutsetter at det er overveiende sannsynlighet for kontraktsinngåelse.

Varer/standardproduksjon/tjenester

Ordinært varesalg og standard produksjon, som ikke er en del av en anleggskontrakt, innregnes i takt med opptjeningen som normalt er ved leveranse. Leveranse anses gjennomført når kunden overtar det vesentligste av risiko og avkastning for en levert vare.

I tillegg til overtakelse av risiko og avkastning må følgende kriterier være oppfylt for innregning:

- det er sannsynlig at vederlaget vil inndrives
- inntekten kan måles pålitelig

Innregningen måles til virkelig verdi av mottatt vederlag eller fordring. Tjenester som leveres, og som ikke er en del av en anleggskontrakt eller lisenssalg, inntektsføres etter hvert som tjenesten leveres slik som beskrevet under "anleggskontrakter/systemleveranser".

Lisensinntekter

Konsernet har også salg av lisenser for bruk av programvare. Lisensinntekter blir inntektsført i takt med opptjeningen som normalt er når programvaren er levert til kjøper. Leveransetidspunktet defineres som det tidspunktet hvor risiko og avkastning er overført til kunden.

Hvis salget av lisensen er betinget av aksept fra kunden, vil ikke lisensinntektene bli innregnet før kunden har akseptert. Når det blir utført tilpasninger eller tilleggsarbeid i tilknytning til lisenssalget, blir det samlede vederlag inklusive vederlaget for lisensen inntektsført i takt med leveransen slik som beskrevet under "anleggskontrakter/systemleveranser". Vedlikeholdstjenester og service-/support-tjenester blir inntektsført etter hvert som tjenesten utføres, eller lineært over den perioden tjenesten utføres.

Kombinerte leveranser for varer, tjenester og lisenssalg

Innregningskriteriene anvendes separat for hver transaksjon. Ved tilfeller hvor det er kombinerte leveranser med ulike innregningskriterier, blir de ulike elementene identifisert og inntektsført separat. Ved salg av varer med tilhørende vedlikeholdstjeneste vil varene inntektsføres ved levering, mens vedlikeholdstjenestene inntektsføres over den perioden tjenesten utføres.

Når det foreligger markedspriser for de ulike elementene som leveres, vil inntekten baseres på disse prisene og inntekt for lisens vil bli innregnet ved levering. For service og vedlikehold vil fastsatt inntekt på tjenesten bli utsatt og innregnet lineært over den perioden service og vedlikehold utføres.

Ved salg av ulike elementer hvor det ikke foreligger markedspris, har KONGSBERG følgende prinsipper for innregning og måling av inntekten:

- Identifisering av de ulike elementene som leveres, for eksempel lisens, service, vedlikehold og konsulenttjenester
- Forventet kost estimeres for hvert element som service, vedlikehold og konsulenttjenester. Videre estimeres en rimelig fortjenestemargin på de ulike elementene. Metode og forutsetninger for estimeringen må være konsistent fra periode til periode
- Estimert kost pluss fortjenestemargin blir utsatt inntekt og innregnes lineært i den perioden tjenestene utføres
- Lisensinntekt estimeres som kontraktssum redusert med estimert inntekt for de ovennevnte elementene, og innregnes ved levering

D) Skatter

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endringen i utsatt skatt. Eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt beregnes etter gjeldsmetoden. Det er beregnet utsatt skatt av netto skatteøkende midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige balanseverdier etter utligning av skattereduserende midlertidige forskjeller og underskudd til fremføring dersom dette tilfredsstiller kravene i IAS 12.71.

For anleggskontrakter er det lagt til grunn at skattemessig inntektsføring først skal finne sted når ansvar og risiko overdras til kunden. Som følge av pågående store og langsiktige kontrakter foreligger det derfor betydelige skatteøkende midlertidige forskjeller.

Eiendel ved utsatt skatt er bare balansført i den utstrekning det er sannsynlig at det vil foreligge en fremtidig skattepliktig inntekt som den skattereduserende forskjellen kan utnyttes mot. Eiendel

ved utsatt skatt er vurdert for hver periode og vil bli reversert dersom det ikke lenger er sannsynlig at skattefordelen vil bli realisert.

E) Finansinntekter og finanskostnader

Finansinntekter består av renteinntekter, utbytte, valutagevinster, endringer i verdi på eiendeler til virkelig verdi over resultat, og gevinst ved realisasjon på "Aksjer tilgjengelig for salg" hvor verdiendringer er ført som andre inntekter og kostnader i oppstilling over totalresultatet (OCI). Renteinntekter innregnes etter hvert som de påløper ved bruk av effektiv rentemetode, mens utbytte blir innregnet på dato for beslutning i generalforsamlingen som vedtar utbytte.

Finanskostnader består av rentekostnader, valutatap, nedskrivning på investeringer som er tilgjengelig for salg, endringer i verdi på eiendeler til virkelig verdi over resultat, og tap ved realisasjon av eiendeler for salg hvor verdiendringer er innregnet i oppstilling over totalresultatet. Rentekostnader innregnes etter hvert som de påløper ved bruk av effektiv rentemetode.

F) Immaterielle eiendeler

Goodwill

Goodwill oppstår ved kjøp av virksomhet (virksomhetssammenlutning) og avskrives ikke. Goodwill innregnes i oppstilling over finansiell stilling til anskaffelseskost, fratrukket eventuelle akkumulerte nedskrivninger. Goodwill genererer ikke kontantstrømmer uavhengig av andre eiendeler eller grupper av eiendeler og tilordnes til de kontantstrømgenererende enheter som forventes å ha fordel av synergieffekter av sammenslutningen som ga opphavet til goodwill. Kontantstrømgenererende enheter som er tilordnet goodwill testes årlig for verdifall ved årets slutt eller oftere dersom det er indikasjoner for verdifall.

Goodwill testes for verdifall ved å beregne gjenvinnbart beløp til den kontantstrømgenererende enheten eller gruppe av kontantstrømgenererende enheter som goodwill er tilordnet og som følges opp av ledelsen. Gruppen av kontantstrømgenererende enheter er i alle tilfeller ikke større enn et driftssegment definert i henhold til IFRS 8 Driftssegmenter.

Verdifall beregnes ved å sammenligne gjenvinnbart beløp med den enkelte kontantstrømgenererende enhets balanseførte verdi. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av bruksverdi og netto salgsverdi. Konsernet benytter bruksverdi for å fastsette gjenvinnbart beløp av de kontantstrømgenererende enhetene. I vurdering av bruksverdi er forventet fremtidig kontantstrøm diskontert til nåverdi ved å benytte en diskonteringsrente før skatt som reflekterer markedets avkastningskrav for den aktuelle kontantstrømgenererende enheten. Dersom bruksverdi av den kontantstrømgenererende enheten er lavere enn balanseført verdi, reduserer nedskrivningene regnskapsført verdi av goodwill og deretter balanseført verdi av enhetens øvrige eiendeler forholdsmessig basert på balanseført verdi av de enkelte eiendelene. Nedskrivninger av goodwill kan ikke reverseres i en senere periode dersom gjenvinnbart beløp av den kontantstrømgenererende enheten øker. Eventuelt verdifall innregnes som en del av nedskrivninger i resultatregnskapet. Nedskrivningstesting av goodwill er beskrevet i note 12 "Test av verdifall på goodwill". Se også note 3 I "Sammenheng av vesentlige regnskapsprinsipper – Verdifall på ikke-finansielle eiendeler".

Utvikling

Utgifter knyttet til utviklingsaktiviteter, herunder utviklingsprosjekter i utviklingsfasen, blir balanseført dersom utviklingsaktiviteten eller utviklingsprosjektet tilfredsstillende definerte krav til balanseføring. Utvikling omfatter aktiviteter knyttet til plan eller design for produk-

sjon av nye eller vesentlig forbedrede materialer, innretninger, produkter, prosesser, systemer eller tjenester før kommersiell produksjon eller bruk kommer i gang. I vurderingen av om det er utvikling av et nytt system, ny funksjonalitet eller modul må det som utvikles kunne operere uavhengig av eksisterende systemer/produkter som selges. KONGSBERG har vurdert kriterier for vesentlig forbedring til å være en økning på mer enn 20 % av verdien fra før utviklingen eller i forhold til gjenanskaffelseskost for systemet. Balanseføring forutsetter at utviklingskostnader kan bli målt pålitelig, at produktet eller prosessen er teknisk og kommersielt gjennomførbart, fremtidige økonomiske fordeler er sannsynlige og at KONGSBERG har til hensikt, og har tilstrekkelige ressurser til å fullføre utviklingen, samt til å bruke eller selge eiendelen. Andre utviklingskostnader kostnadsføres etter hvert som de påløper.

Når kriterier for balanseføring er oppfylt, vil kostnader som påløper balanseføres. Kostnadene inkluderer materialkostnader, direkte lønnskostnader og en andel av direkte henførbare fellesutgifter. Når utviklingskostnader innregnes i oppstilling over finansiell stilling, gjøres dette til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte amortiseringer og tap ved verdifall. Amortiseringer fastsettes basert på forventet utnyttbar levetid, fordelt på totale produksjonsenheter eller antall år. Gjenværende forventet utnyttbar levetid og forventet utraneringsverdi vurderes hvert år.

Beregning av økonomiske fordeler gjennomføres basert på de samme prinsipper og metoder som ved test for verdifall. Det bygges på langtidsbudsjetter som styret har godkjent. For nærmere redegjørelse om beregning se note 11 "Immaterielle eiendeler".

Vurdering av oppfyllelse av kriteriene for balanseføring av utviklingskostnader skjer i takt med fremdriften i pågående utviklingsprosjekter. Underveis i utviklingsfasen besluttet det, basert på teknisk suksess og markedsvurderinger, om man skal ferdigstille utviklingen og starte balanseføring.

Vedlikehold

Vedlikehold er det arbeid som må utføres på produktene eller systemene for å sikre forventet økonomisk utnyttbar levetid. Gjennomføres det en vesentlig forbedring på produktet eller systemet som for eksempel medfører at livssyklusen forlenges, eller at kunden er villig til å betale mer for forbedringen, er dette å anse som utvikling. Utgifter knyttet til vedlikehold kostnadsføres når de påløper.

Teknologi og andre immaterielle eiendeler

Teknologi og andre immaterielle eiendeler som er kjøpt og som har bestemt utnyttbar levetid, måles til anskaffelseskost med fradrag for akkumulerte amortiseringer, samt akkumulert nedskrivning ved verdifall.

Amortiseringer fastsettes basert på forventet utnyttbar levetid basert på totale produksjonsenheter eller antall år. Forventet utnyttbar levetid og fastsettelse av avskrivningstakt vurderes hver periode.

G) Eiendom, anlegg og utstyr

Eiendom, anlegg og utstyr regnskapsføres til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte avskrivninger og nedskrivning ved verdifall. Anskaffelseskost inkluderer utgifter som er direkte henførbare til kjøp av eiendelene. Eiendom, anlegg og utstyr avskrives lineært over forventet utnyttbar levetid. Når enkeltdele av en eiendom, et anlegg eller utstyr har ulik utnyttbar levetid, og som er betydelig i forhold til enhetens samlede anskaffelseskost, avskrives disse separat. Forventet utraneringsverdi hensyntas ved fastsettelse av avskrivningsplanen.

Gjenværende forventet utnyttbar levetid og forventet utrangeringsverdi vurderes hvert år. Gevinst eller tap ved salg av eiendom, anlegg og utstyr er differansen mellom salgssum og balanseført verdi av enheten, og innregnes netto som annen inntekt i resultatet. Utgifter påløpt etter at driftsmidlet er tatt i bruk, slik som løpende vedlikehold, resultatføres, mens øvrige utgifter som forventes å gi fremtidige økonomiske fordeler, og som kan måles pålitelig, blir balanseført.

H) Leieavtaler, salg og tilbakeleie

Leieavtaler eller salg med tilbakeleie hvor KONGSBERG i det vesentligste overtar all risiko og alle fordeler forbundet med eierskap, klassifiseres som finansielle leieavtaler. Ved førstegangsinnregning måles eiendelen til det laveste av virkelig verdi og nåverdi av avtalt minimumsleie. Etter førstegangsinnregning brukes samme regnskapsprinsipp som for tilsvarende eiendel.

Andre leieavtaler er operasjonelle leieavtaler og innregnes ikke i konsernets balanse. KONGSBERGs salgs- og tilbakeleieavtaler er vurdert å oppfylle kriteriene for operasjonelle leieavtaler. Der hvor salgs- og tilbakeleieavtalen blir definert å være en tapskontrakt i henhold til IAS 37, innregnes nåverdien av det forventede tapet.

I) Verdifall på ikke-finansielle eiendeler

Alle ikke-finansielle eiendeler vurderes for hver rapporteringsperiode om det er indikasjoner for verdifall. Hvis indikasjon for verdifall eksisterer, blir gjenvinnbart beløp beregnet.

Gjenvinnbart beløp av en eiendel eller kontantstrømgenererende enhet er det høyeste av bruksverdi og netto salgsverdi. Bruksverdi er beregnet som nåverdien av fremtidige kontantstrømmer. I nåverdi-beregningen benyttes det en diskonteringsrente før skatt, og som reflekterer dagens markedsvurderinger på tidsverdien og den spesifikke risikoen knyttet til eiendelen. Diskonteringsrenten er fastsatt ved bruk av iterativ metode.

Et verdifall blir innregnet hvis balanseført verdi av en eiendel eller kontantstrømgenererende enhet er større enn gjenvinnbart beløp. En kontantstrømgenererende enhet er den minste identifiserbare gruppen som genererer en inngående kontantstrøm som i det alt vesentlige er uavhengig av andre eiendeler eller grupper. Verdifall relatert til kontantstrømgenererende enheter blir først regnet mot enhetens goodwill, for så å redusere balanseført verdi på de andre eiendelene i enheten pro rata. Disse eiendelene vil normalt være eiendom, anlegg og utstyr og andre immaterielle eiendeler. Der en enkelteiendel ikke generer selvstendige inngående kontantstrømmer inngår eiendelen i en gruppe av eiendeler som generer uavhengige inngående kontantstrømmer.

Ikke-finansielle eiendeler som har vært gjenstand for verdifall, blir vurdert for hver periode om det foreligger indikasjoner på at verdifallet er redusert eller ikke lenger er til stede. Reversering av tidligere verdifall blir begrenset oppad til den balanseførte verdien eiendelen ville ha hatt etter avskrivninger og amortiseringer hvis ikke verdifall hadde blitt innregnet.

J) Finansielle instrumenter

Finansielle eiendeler og forpliktelser

Finansielle eiendeler og forpliktelser består av derivater, investeringer i aksjer, kundefordringer og andre fordringer, betalingsmidler, andre finansielle forpliktelser, leverandørgjeld og andre betalingsforpliktelser. Et finansielt instrument blir innregnet når konsernet blir part i instrumentets kontraktmessige bestemmelser. Finansielle eiendeler og forpliktelser blir ved første gangs innregning vurdert til virkelig verdi pluss direkte henførbare kostnader. Unntaket er finansielle instrumenter hvor endring i virkelig verdi føres over resul-

tatet, og henførbare kostnader kostnadsføres direkte. Et alminnelig kjøp eller salg av finansielle eiendeler innregnes og fraregnes på avtaletidspunktet. Finansielle eiendeler fraregnes når konsernets rett til å motta kontantstrømmer fra eiendelen utløper, eller når konsernet overfører eiendelen til en annen part og konsernet ikke har kontroll over eller overfører all risiko og avkastning på eiendelen. Finansielle forpliktelser fraregnes når konsernets plikt spesifisert i kontrakt er oppfylt, utløpt eller kansellert.

Klassifisering

Konsernet klassifiserer finansielle eiendeler og forpliktelser ved første gangs innregning basert på intensjonen med instrumentet. Finansielle eiendeler klassifiseres innenfor følgende kategorier:

- i. virkelig verdi over resultatet
- ii. utlån og fordringer
- iii. finansielle eiendeler tilgjengelig for salg
- iv. finansielle forpliktelser

Finansielle derivater inkluderes i kategorien virkelig verdi over resultatet, også om derivatet har negativ verdi.

Fordringer og forpliktelser knyttet til den løpende driften er vurdert til amortisert kost som i praksis innebærer nominell verdi med avsetning for forventet tap.

Alle aksjer som ikke er datterselskaper, felleskontrollerte- eller tilknyttede selskaper i oppstilling over finansiell stilling på balansedagen, er definert under kategorien finansielle instrumenter tilgjengelig for salg. Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg måles til virkelig verdi på balansedagen. Verdiendringer på finansielle eiendeler tilgjengelig for salg innregnes som andre inntekter og kostnader i oppstilling over totalresultatet (OCI), med unntak av nedskrivning, som føres over resultatet. Se note 4 "Virkelig verdi" for nærmere beskrivelse av hvordan virkelig verdi fastsettes for finansielle eiendeler og forpliktelser.

Selskapets finansielle forpliktelser regnskapsføres til amortisert kost, bortsett fra finansielle derivater som regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet.

Nedskrivning finansielle eiendeler

Dersom det er objektive bevis for at en finansiell eiendels verdi er lavere enn kostpris, skal eiendelens tap ved verdifall innregnes i resultatet. Et verdifall for eiendeler målt til amortisert kost beregnes som differansen mellom balanseført verdi og nåverdien av estimert fremtidig kontantstrøm diskontert med den opprinnelige effektive renten. Når det gjelder eiendeler tilgjengelig for salg anses det som et verdifall når virkelig verdi er lavere enn anskaffelseskost og verdifallet anses som vesentlig eller ikke er forbigående. Normalt vil KONGSBERG legge til grunn at et verdifall på mer enn 20 % i forhold til anskaffelseskost er vesentlig og at en verdinedgang i en periode på mer enn ni måneder ikke er av forbigående karakter. Hvis eiendelen er nedskrevet over resultatet, er det nedskrevet verdi som skal legges til grunn ved vurderingen.

Akkumulert tap som er innregnet i oppstilling over totalresultatet, skal overføres til resultat på de eiendeler som har verdifall. Verdifall blir reversert hvis reverseringen kan relateres til vesentlig økning i verdien som har skjedd etter at verdifallet var innregnet. For finansielle eiendeler som er målt til amortisert kost og obligasjoner tilgjengelig for salg, skal reverseringen innregnes i resultatet. Ved reversering av finansielle eiendeler som er investeringer i egenkapitalinstrumenter, innregnes verdiendringen i oppstilling over totalresultatet (OCI).

Derivater

Derivater i KONGSBERG omfatter valutaterminkontrakter, valutaoppsjoner og rentebytteavtaler. Ved førstegangs innregning blir derivater målt til virkelig verdi, og henførbare transaksjonskostnader blir resultatført når de påløper. Endring i virkelig verdi på derivater er innregnet i resultatet, med mindre de kvalifiserer for sikringsbokføring.

Sikring

KONGSBERG har som policy å begrense valutarisiko, men samtidig ha et aktivt forhold til valutaens betydning som konkurranseparameter. KONGSBERG har som policy å sikre alle kontraktsfestede valutastrømmer (prosjektsikringer). I tillegg sikres deler av fremtidig prognostiserte valutastrømmer i henhold til en fastlagt strategi (prognosesikringer). KONGSBERG har sikret deler av sine forpliktelser med rentebytteavtaler hvor det inngår bytte fra flytende til fast rente (rentesikringer).

Før en sikringstransaksjon gjennomføres, foretar KONGSBERG en vurdering om et derivat (eventuelt et annet finansielt instrument) skal brukes til:

- i. sikring av en ikke innregnet bindende avtale (prosjektsikringer)
- ii. sikring av fremtidig kontantstrøm fra en balanseført eiendel eller forpliktelse, eller en identifisert svært sannsynlig fremtidig transaksjon (prognosesikringer og rentesikringer)

(i) Sikring av virkelig verdi (prosjektsikringer)

Ved virkelig verdissikringer regnskapsføres verdiendringen på sikringsobjektet for den verdiendringen som er sikret. For valutaisikringer av fremtidige kontraktfestede transaksjoner, innebærer dette at verdiendringen på den fremtidige transaksjonen knyttet til endringer i valutakursen innregnes i oppstilling over finansiell stilling. For anleggskontrakter vil dette bety at den delen av kontrakten som er opptjent innregnes til dagskurs, mens den delen av kontrakten som ikke er opptjent innregnes med en gevinst eller tap ved endringer i valutakursen. Siden sikringsinstrumentet også regnskapsføres til virkelig verdi, medfører dette en symmetrisk resultatføring av sikringsobjekt og sikringsinstrument. Samlet sett innebærer dette at anleggskontrakter inntektsføres til den sikrede valutakursen.

Sikringsbokføring opphører dersom:

- a) sikringsinstrumentet er forfalt, terminert, utøvd eller solgt,
- b) sikringen ikke tilfredsstillende ovennevnte krav til sikring, eller
- c) konsernet av andre grunner velger å avslutte sikringsbokføring.

Ved virkelig verdissikringer av finansielle eiendeler eller forpliktelser som regnskapsføres til amortisert kost, amortiseres verdiendringen på sikringsinstrumentet over gjenværende periode frem til forfall på sikringsobjektet.

(ii) Kontantstrømsikring (prognosesikringer og rentesikringer)

Ved sikring av høyst sannsynlige fremtidige kontantstrømmer, innregnes den effektive delen av endringer i virkelig verdi på sikringsinstrumentet i oppstilling over totalresultatet for perioden.

Når den sikrede transaksjonen inntreffer, overføres den akkumulerte verdiendring på sikringsinstrumentet fra oppstilling over totalresultat til resultatregnskapet.

Dersom sikring av en høyst sannsynlig forventet transaksjon senere medfører innregning av en eiendel eller forpliktelse, omklassifiseres tilhørende gevinst eller tap fra oppstillingen over totalresultatet til resultatregnskapet i samme periode(r) som eiendelen eller forpliktelsen påvirker resultatet, eksempelvis over avskrivningstiden til en eiendel.

Ved sikringer hvor den fremtidige transaksjonen blir en anleggs-kontrakt allokeres sikringsinstrumenter til kontraktene ved inngåelse og blir ved behov rullert. Gevinster/tap resultatføres i takt med kontraktens fremdrift, noe som innebærer at anleggskontrakter som er sikret før inngåelsen inntektsføres til den kursen som var den opprinnelige sikringen, som kan være før kontrakten ble inngått.

Ved kontantstrømsikring av finansielle forpliktelser overføres verdiendringen fra oppstillingen over totalresultat (OCI) til resultatregnskapet over forpliktelsens løpetid.

Dersom sikringsinstrumentet utløper uten å bli rullert, eller dersom sikringsforholdet opphører, innregnes gevinst eller tap i resultatregnskapet når den sikrede transaksjonen inntreffer. Dersom den sikrede transaksjonen ikke lenger er forventet å inntreffe, resultatføres urealiserte gevinster eller tap på sikringsinstrumentet, som tidligere er innregnet i oppstilling over totalresultatet (OCI).

Oppfølging av sikringseffektivitet

Valutaterminene er forventet å være effektive gjennom hele perioden. KONGSBERG ruller valutaterminer fra prognose til prosjektsikring ved kontraktsinngåelse. I tillegg rulleres valutaterminene (prosjektsikringene) i de tilfeller hvor inn-/utbetalingen kommer på et senere tidspunkt enn først antatt. Ved kortere tidsavvik mellom forfall på termin og inn-/utbetalingen benytter KONGSBERG banksaldo i utenlandsk valuta, slik at vekslings av valuta fra valutakonto faller innenfor samme periode som endelig forfall av terminforretningen eller inn-/utbetalingen. Sikrings-effektiviteten vil derfor være svært høy gjennom hele perioden.

K) Klassifisering

Eiendeler som er tilknyttet vare-/tjenestekretsløpet, eller som forfaller innen 12 måneder, klassifiseres som kortsiktige. Andre eiendeler klassifiseres som langsiktige. Tilsvarende klassifiseres forpliktelser som er tilknyttet vare-/tjenestekretsløpet, eller som forfaller innen 12 måneder, som kortsiktige. Andre forpliktelser klassifiseres som langsiktige.

L) Varer

Varer er vurdert til det laveste av anskaffelseskost og netto salgsverdi. For råvarer og varer i arbeid beregnes netto salgsverdi til estimert salgspris i ordinær virksomhet av ferdig tilvirkede varer redusert for gjenværende tilvirkningskostnader og kostnader for gjennomføring av salget. For ferdigvarer beregnes netto salgsverdi til estimert salgspris i ordinær virksomhet redusert med kostnader for gjennomføring av salget. For varer i arbeid og ferdigvarer beregnes anskaffelseskost til direkte og indirekte kostnader. Varelageret vurderes basert på gjennomsnittlig anskaffelseskost.

M) Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er finansielle eiendeler med faste eller bestemte betalinger som ikke er omsatt i et aktivt marked. Disse blir vurdert til amortisert kost ved hjelp av effektiv rentemethode, men på grunn av kort løpetid vil kundefordringer og andre fordringer i praksis oppføres til pålydende etter fradrag for tap ved verdifall. Kundefordringer i utenlandsk valuta måles til balanse-dagens kurs.

N) Betalingsmidler

Betalingsmidler inkluderer kontanter i kasse- og bankbeholdning og kortsiktige likvide investeringer som omgående kan konverteres til kontanter med et kjent beløp og med en maksimal løpetid på tre måneder.

O) Egenkapital

(i) Egne aksjer

Ved tilbakekjøp av egne aksjer føres kjøpspris inklusive direkte henførbare kostnader som endring i egenkapital. Egne aksjer presenteres som reduksjon av egenkapital. Tap eller gevinst på transaksjoner med egne aksjer blir ikke innregnet i resultatet.

(ii) Kostnader ved egenkapitaltransaksjoner

Transaksjonskostnader direkte knyttet til en egenkapitaltransaksjon og skatteeffekt på egenkapitaltransaksjon blir innregnet mot egenkapital etter fradrag for skatt.

(iii) Sikringsreserver

Sikringsreserver inkluderer samlede akkumulerte nettoendringer i virkelig verdi for finansielle instrumenter benyttet som kontantstrømsikringer (prognose og rentesikringer), som løpende er innregnet i oppstilling over totalresultatet.

(iv) Aksjer virkelig verdi

Aksjer virkelig verdi inkluderer samlede akkumulerte nettoendringer i virkelig verdi for finansielle instrumenter klassifisert som tilgjengelig for salg.

(v) Omregningsdifferanser

Omregningsdifferanser innregnes i oppstilling over totalresultatet. Når en utenlandsk virksomhet avhendes helt eller delvis på en slik måte at kontroll opphører, resultatføres tilhørende akkumulerte omregningsdifferanser, med tilhørende reversering i oppstilling over totalresultat (OCI). Se også note 3 B "Sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper – Utenlandsk valuta".

P) Avsetninger

Avsetninger innregnes når konsernet har en forpliktelse som følge av en tidligere hendelse, og når det er sannsynlig at det vil skje et økonomisk oppgjør som følge av denne forpliktelsen og beløpets størrelse kan måles pålitelig. Ideelt sett estimeres avsetninger basert på historisk informasjon og vektning av mulige utfall mot deres sannsynlighet. I tilfeller hvor historisk informasjon ikke foreligger anvendes andre kilder for estimering av avsetningene. Dersom tidsverdien er vesentlig, beregnes avsetningen til nåverdien av forpliktelsen.

Garanti

Avsetninger for garantiforpliktelser innregnes når de underliggende produkter eller tjenester leveres. Garantiaavsetningen er basert på historisk informasjon om garantier, der hvor slik informasjon er tilgjengelig, og en vektning av mulige utfall mot deres sannsynlighet for å inntreffe. Garantiforpliktelser kostnadsføres løpende i takt med fullføringsgraden i prosjektene og omklassifiseres til garantiaavsetning ved leveranse.

Restrukturering

Restruktureringsavsetninger innregnes når konsernet har godkjent en detaljert og formell restruktureringsplan, og restruktureringen enten har begynt eller har blitt kunngjort blant berørte parter.

Tapskontrakt

Avsetning for tapsbringende kontrakter innregnes når KONGSBERGs forventede inntekter fra en kontrakt er lavere enn unngåelige kostnader som forventes å påløpe for å innfri forpliktelsen etter kontrakten.

Q) Ytelser for ansatte

Innskuddsbaserte pensjonsordninger

Konsernet innførte innskuddsbasert pensjonsordning for alle ansatte i Norge under 52 år med virkning fra og med 1.1.08. Ansatte i ytelsesordninger, som var 52 år og eldre på overgangstidspunktet ble fortsatt værende i denne ordningen. De fleste av KONGSBERGs selskaper i utlandet har innskuddsbaserte pensjonsordninger. Innskuddet kostnadsføres når det påløper og er vist under lønnskostnader i resultatregnskapet.

Ytelserbaserte pensjonsordninger

Pensjonsytelsene er basert på antall opptjeningsår og lønnsnivået ved pensjonsalder. I tillegg foreligger tidligpensjonsordninger for enkelte ledere. For å sikre en enhetlig beregning av konsernets pensjonsforpliktelser har samtlige konsernselskaper benyttet en og samme aktuar ved beregningene. I resultatregnskapet er årets netto pensjonskostnad etter fradrag for forventet avkastning på pensjonsmidlene vist under lønnskostnader. I oppstilling over finansiell stilling vises netto pensjonsforpliktelser inklusive arbeidsgiveravgift. De økonomiske og aktuarmessige forutsetninger er gjenstand for årlig vurdering. Diskonteringsrenten fastsettes med utgangspunkt i renten på obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) som reflekterer tidshorisonten for oppgjør av pensjonsforpliktelsen. Risikodekning er beskrevet i note 9 "Pensjoner". Aktuarmessige gevinster eller tap knyttet til endringer i grunnlagsdata, estimater og endringer i forutsetninger innregnes i oppstilling over totalresultat (OCI). Konsernets juridiske forpliktelse påvirkes ikke av den regnskapsmessige behandlingen.

Aksjetransaksjoner med ansatte

Konsernet har i flere år gjennomført aksjeprogram for alle ansatte, hvor de ansatte får tilbud om kjøp av aksjer til en rabattert pris. Rabatter ved salg av aksjer kostnadsføres som lønnskostnader.

Godtgjørelse til ansatte som selgende aksjeeier i forbindelse med oppkjøp

Ved oppkjøp av virksomhet skal godtgjørelse til selgende aksjeeier som også er ansatt i det oppkjøpte selskapet bli å behandle som lønn hvis en av betingelsene for utbetalingen er opprettholdelse av arbeidsforholdet. Godtgjørelsen skal da periodiseres som lønnskostnad over bindingstiden.

R) Resultat per aksje

Konsernet presenterer ordinært resultat per aksje og utvannet resultat per aksje. Ordinært resultat per aksje blir beregnet som forholdet mellom årets resultat som tilfaller de ordinære aksjeeierne og vektet gjennomsnittlig utestående ordinære aksjer.

Utvannet resultat per aksje er resultatet som tilfaller de ordinære aksjeeierne og vektet utestående aksjer justert for alle utvanningseffekter knyttet til aksjeopsjoner.

S) Endrede standarder i IFRS og tolkninger i IFRIC som ennå ikke har blitt tatt i bruk

Standardene og fortolkningene som er vedtatt frem til tidspunkt for avleggelse av konsernregnskapet, men hvor ikrafttredelsestidspunkt er frem i tid er oppgitt under. Konsernets intensjon er å implementere de relevante endringene på ikrafttredelsestidspunktet, under forutsetning av at EU godkjenner endringene for avleggelse av konsernregnskapet.

IAS 28 Investment in Associates and Joint Ventures / Investeringer i tilknyttede foretak og felles virksomhet (uoffisiell oversettelse)
 Som en konsekvens av de nye standardene IFRS 11 Joint Arrangements og IFRS 12 Disclosure of Interests in Other Entities, har IAS 28 Investeringer i tilknyttede foretak endret navn til IAS 28 Investment in Associates and Joint Ventures / Investeringer i tilknyttede foretak og felles virksomhet (uoffisiell oversettelse), og beskriver nå anvendelsen av egenkapitalmetoden for investeringer i felleskontrollert virksomhet (joint ventures) i tillegg til tilknyttede foretak. Innenfor EU/EØS området gjelder endringene med virkning for regnskapsår som starter 1.1.14 eller senere.

IFRS 9 Finansielle instrumenter

IFRS 9 omfatter pr i dag første og andre fase av IASB's arbeid med å erstatte dagens IAS 39. Første fase omhandler klassifisering og måling av finansielle eiendeler og forpliktelser, mens andre fase omhandler sikringsbokføring. Siste fase av dette prosjektet gjelder måling til amortisert kost og nedskrivning av finansielle eiendeler. Virkningstidspunkt er utsatt på ubestemt tid og det er ventet at standarden tidligst vil få pliktig virkningstidspunkt for regnskapsår som begynner 1. januar 2017. Konsernet vil evaluere potensielle effekter av IFRS 9 i samsvar med de øvrige fasene, så snart endelig standard, inkludert alle fasene er publisert.

IFRS 10 Consolidated Financial Statements / Konsernregnskap (uoffisiell oversettelse), IAS 27 Separate Financial Statements / Separat finansregnskap (uoffisiell oversettelse)

IFRS 10 erstatter de delene av IAS 27 Konsernregnskap og separate finansregnskap som omhandler konsoliderte regnskaper, og SIC-12 Konsolidering – foretak med særskilt formål.

Innholdet i kontrollbegrepet er noe endret fra IAS 27. Avgjørende for om selskaper skal konsolideres etter IFRS 10 er om det foreligger kontroll. Kontroll foreligger når investoren har makt over investeringsobjektet; er utsatt for, eller har rettigheter til variabel avkastning fra investeringsobjektet; og evne til å bruke makt til å styre de aktiviteter hos investeringsobjektet som i vesentlig grad påvirker avkastningen. Innenfor EU/EØS området gjelder IFRS 10 med virkning for regnskapsår som starter 1.1.14 eller senere. Innføringen vil ikke påvirke KONGSBERG sitt konsernregnskap.

IFRS 11 Joint Arrangements / Fellesordninger (uoffisiell oversettelse)

Denne standarden erstatter IAS 31 Andeler i felleskontrollert virksomhet, samt SIC-13 Felleskontrollerte foretak - ikke-monetære overføringer fra deltakere. IFRS 11 tar bort adgangen til å innregne felles virksomhet etter bruttometoden. Alle enheter som oppfyller definisjonen av felles virksomhet må innregnes i samsvar med egenkapitalmetoden. Innenfor EU/EØS området gjelder IFRS 11 med virkning for regnskapsår som starter 1.1.14 eller senere.

For KONGSBERG vil dette innebære at selskapet Kongsberg Satellite Services AS som er 50 % eid av KONGSBERG og etter dagens regler inntas i konsernregnskapet etter bruttometoden, vil bli regnskapsført etter egenkapitalmetoden fra 2014. Det vises til note 32 for mer informasjon.

IFRS 12 Disclosure of Interests in Other Entities / Opplysninger om interesser i andre foretak (uoffisiell oversettelse)

IFRS 12 gjelder for foretak som har interesser i datterselskaper, felleskontrollert virksomhet, tilknyttede foretak eller ikke-konsoliderte strukturerte enheter (structured entities). IFRS 12 erstatter opplysningskrav som tidligere fulgte av IAS 27 Konsernregnskap og separat finansregnskap, IAS 28 Investeringer i tilknyttede foretak, og IAS 31 Andeler i felleskontrollert virksomhet.

I tillegg introduseres det en rekke nye opplysningskrav. Endringene har ikke betydning for konsernets finansielle stilling eller resultat. Innenfor EU/EØS området gjelder IFRS 12 med virkning for regnskapsår som starter 1.1.14 eller senere. Denne endringen får ingen konsekvenser for KONGSBERG sitt konsernregnskap.

IAS 36 Verdifall på eiendeler

Endringen medfører at det må gis opplysninger om det gjenvinnbare beløpet på eiendeler som har blitt nedskrevet, dersom dette er fastsatt til virkelig verdi redusert for salgskostnader. Endringen må ses i sammenheng med IFRS 13 Måling av virkelig verdi. Endringene gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. januar 2014 eller senere.

Endringen vil kunne ha en betydning for KONGSBERG hvis konsernet frem i tid kommer i en situasjon hvor de nedskriver eiendeler.

Andre endrede standarder (IFRS) og tolkninger (IFRIC) som ennå ikke er tatt i bruk, og som ikke anses å påvirke KONGSBERG sitt konsernregnskap:

- Endringer i IFRS 10, IAS 27 og IFRS 12 relatert til Investment Entities/Investeringsenheter (uoffisiell oversettelse), ikrafttredelsesdato 1.1.14
- IAS 19 Ytelser til ansatte relatert til innregning av bidrag fra ansatte eller tredjepart som en reduksjon i pensjonskostnaden. Endringen er foreløpig ikke godkjent av EU. For regnskapspliktige utenfor EU/EØS, vil endringen gjelde med virkning fra regnskapsår som starter 1. januar 2015 eller senere
- IAS 32 Finansielle instrumenter – presentasjon, ikrafttredelsesdato 1.1.14
- IAS 39 Finansielle instrumenter – innregning og måling. IASB har vedtatt endringer i sikringsbokføringsreglene under IFRS. Endringene innebærer at man ikke vil måtte avslutte sikringsbokføringen i de tilfeller der derivater utpekt i sikringsforhold må overføres for å gjennomføre clearing med en sentral motpart (central counterparty – CCP) som følge av lov eller annen regulering, gitt at nærmere angitte kriterier er oppfylt. Endringene gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. januar 2014 eller senere
- IFRIC Interpretation 21 Levies / IFRIC fortolkning 21 Avgifter (uoffisiell norsk oversettelse) IFRIC 21 er en tolkning av IAS 37 Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler. Fortolkningen er foreløpig ikke godkjent av EU. For regnskapspliktige utenfor EU/EØS, vil endringen gjelde med virkning fra regnskapsår som starter 1. januar 2014 eller senere
- Årlig forbedringsprosjekt 2010–2011
- Årlig forbedringsprosjekt 2011–2013

4 Virkelig verdi

KONGSBERGs regnskapsprinsipper og noter krever beregning av virkelig verdi både for enkelte finansielle og ikke-finansielle eiendeler og forpliktelser. Virkelig verdi har for både måling og for informasjon i noter blitt beregnet som beskrevet nedenfor. Der det er relevant, vil det bli gitt ytterligere informasjon om forutsetninger benyttet i beregningen av virkelig verdi under de notene som gjelder de enkelte eiendelene og forpliktelsene.

Immaterielle eiendeler

Virkelig verdi på immaterielle eiendeler, som teknologi, software og kunderelasjoner, som er ervervet gjennom oppkjøp, er beregnet til nåverdien av forventet fremtidig kontantstrøm fra eiendelen diskontert med et risikostjustert avkastningskrav.

Merkenavn er beregnet til nåverdien av estimerte besparelser i royaltkostnader for å kunne benytte merkenavnet.

Virkelig verdi av kunderelasjoner er basert på diskontert netto merinntjening fra tilhørende eiendel.

Eiendom, anlegg og utstyr

Ved oppkjøp verdsetter KONGSBERG eiendom, anlegg og utstyr til virkelig verdi. Virkelig verdi tilsvarende markedsverdi. Markedsverdi av eiendom er basert på hva eiendommen kan bli omsatt for på dagen for verdsettelsen mellom en kjøper og selger i en transaksjon på "arm lengdes avstand". Markedsverdien på anlegg og utstyr er basert på innhentede vurderinger fra uavhengige takstmenn.

Varelager

Virkelig verdi av varelager ervervet gjennom oppkjøp er basert på en estimert salgspris for normal løpende drift med fradrag for salgs-kostnader og en rimelig fortjeneste for salgssinnsatsen.

Investeringer i egenkapitalinstrumenter

Virkelig verdi på finansielle eiendeler tilgjengelig for salg er verdsatt ved å benytte siste noterte kurs på balansedagen. Noterte aksjer er enten notert på Oslo Børs eller på Fondsmeglerforbundets OTC-liste. Dersom det ikke har vært omsatt aksjer over en lengre periode, blir det vurdert om siste noterte kurs gir et riktig bilde på virkelig verdi. Alternativet er å ta utgangspunkt i siste omsatte kurs og justere for vesentlige hendelser i perioden fra siste transaksjon og frem til balansedagen. For investeringer som ikke er notert, benyttes siste pris på aksjetransaksjonen eller emisjon som et estimat på virkelig verdi. I de tilfellene hvor det ikke har vært transaksjoner, benyttes beregning av diskontert kontantstrøm på aksjen.

Derivater

Virkelig verdi på valutaterminkontrakter er basert på observerbare data. KONGSBERG benytter Reuters priser på de ulike valuta-terminer. Reuters priser er basert på flere aktører i markedet. Hvis ikke slik notert pris er tilgjengelig, blir virkelig verdi beregnet ved å diskutere forskjellen mellom avtalt terminkontraktpris og nåværende terminpris for gjenværende løpetid for kontrakten ved å bruke risikofri rente basert på statsobligasjoner. Virkelig verdi på rentebytteavtaler og valutaopsjoner verdsettes basert på observert markedsverdi.

Langsiktig gjeld

Virkelig verdi på rentebærende lån, jfr note 20F, er beregnet ved hjelp av estimer på rentekurve og KONGSBERG sin rentemargin fastsatt på balansedagen. De estimerte kontantstrømmene er diskontert med den markedsrenten man kunne forvente å måtte betale for tilsvarende lån på balansedagen. Markedsrenten, før kredittpåslag, er basert på pengemarkedsrenten NIBOR.

5 Styring av kapital og finansiell risiko

KONGSBERG har en sentralisert finansfunksjon som er ansvarlig for konsernets finansiering, valutarisiko, renterisiko, kredittisiko og likviditetsstyring. Datterselskaper i konsernet har begrenset mulighet til å etablere selvstendig finansiering. Styret har vedtatt retningslinjer for den finansielle risikostyringen, som er nedfelt i konsernets finanspolicy.

Finansiering og kapitalstyring

KONGSBERGs virksomhet bærer preg av langsiktige kontrakter som kan strekke seg over flere år, samtidig som konsernet i alle forretningsområder har en langsiktig markedsstrategi. Dette krever trygghet i kapitaltilgangen over tid, og KONGSBERG har som mål å være vurdert til å ha god kredittverdighet av sine långivere og investorer. Konsernet har tilfredsstillende kapitaltilgang i norske kroner-markedet og har således konkludert med at det ikke er behov for offisiell rating fra globalt kredittvurderingsselskap. Konsernet vurderes løpende av sine långivere, og er gjennomsnittlig vurdert til BBB+ i de sist oppdaterte analysene. KONGSBERG

vurderer løpende muligheten for å utnytte det internasjonale kredittmarkedet.

Konsernet endret høsten 2013 sin utbyttepolitikk til: "Utbytte skal over tid utgjøre mellom 40 og 50 % av selskapets ordinære årsresultat etter skatt. Ved fastsettelse av størrelsen på utbyttet vil det tas hensyn til forventet fremtidig kapitalbehov".

KONGSBERG legger vekt på finansiell fleksibilitet, og har krav til kapitalstruktur for å balansere likviditets- og refinansieringsrisiko. Overskuddslikviditet plasseres i tidsinnskudd og lavrisiko pengek-markedsfond, det vises til note 21 "Betalingsmidler" for ytterligere informasjon. Lån skal reforhandles i god tid før forfall, og gjennomsnittlig løpetid for løpende lån skal være minimum to år. KONGSBERG har som mål å ha et diversifisert sett av finansieringskilder, og en spredt forfallsstruktur, ref. tabellen under. Dette betyr bruk av banker gjennom syndikerte lånefasiliteter og utstedelse av gjeldsinstrumenter i det norske kapitalmarkedet.

NOK millioner	Total per						
	31.12.13	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Rentebærende gjeld (obligasjonslån)	1 250	500	-	-	500	-	250

Per 31.12.13 har KONGSBERG en syndikert lånefasilitet på NOK 1.000 millioner. Det er per 31.12.13 ikke trukket på denne lånefasiliteten som forfaller i juli 2015.

I henhold til betingelser på eksisterende lån skal KONGSBERG ha en moderat gjeldsgrad (netto rentebærende gjeld/EBITDA). Netto rentebærende gjeld skal ikke overstige tre ganger EBITDA, men kan være opptil 3,5 ganger EBITDA i maksimalt tre kvartaler. KONGSBERG har ingen andre finansielle betingelser enn gjeldsgrad i sine låneavtaler.

Likviditetsrisiko

For KONGSBERG forstås likviditetsrisiko som finansiell beredskap gjennom å sørge for at konsernet til enhver tid har finansieringsrammer og likviditet tilpasset drifts- og investeringsplaner. Den sentraliserte finansfunksjonen har overordnet ansvar for å styre konsernets likviditetsrisiko. I konsernets finanspolicy er det nedfelt krav til likviditetsreserve som sikrer at konsernet til enhver tid kan møte sine kontraktuelle betalingsforpliktelser.

Kortsiktig likviditetsbehov dekkes normalt av bankinnskudd og innstående i konsernkontosystemet. Eventuelt ytterligere likviditetsbehov kan dekkes av kortsiktige lån som ikke skal overstige de tilgjengelige lånerammer som har løpetid lengre enn ett år. KONGSBERG har et konsernkontosystem som hovedsakelig alle datterselskaper er tilknyttet. Konsernkontosystemet optimaliserer tilgjengelighet og fleksibilitet i likviditetsstyringen. Konsernets likviditetsutvikling følges løpende basert på månedlige rullerende likviditetsprognoser fra de vesentlige enhetene i konsernet, samt budsjett og segmentrapportering for større investeringer.

Valutarisiko

KONGSBERG har en stor andel av sine inntekter knyttet til eksportkontrakter, med en relativt liten andel innkjøp i samme valuta. Dette gjør at KONGSBERG har en betydelig valutaeksponering. Forretningsområdene identifiserer eksponeringen. Den sentraliserte finansfunksjonen formidler instrumenter som reduserer valutarisikoen.

KONGSBERG har som policy å sikre alle kontraktfestede valutastrømmer (prosjektsikringer).

I henhold til policy sikres også forventet ordreinnngang (kontantstrømsikringer). Konsernet sikrer en høyere andel av forventet ordreinnngang lengre frem i tid på høyere kurser og lavere andel av forventet ordreinnngang med kortere horisont på lavere kurser, i henhold til en matrise i konsernets finanspolicy. På denne måten søker konsernet å dempe virkningene av valutasingninger på inntil to års sikt. Sikringsinstrumentene som benyttes er i hovedsak terminkontrakter. Opsjoner benyttes i liten grad. I tillegg benyttes valutakonti i konsernkontosystemet til sikring av mindre beløp med korte løpetider.

I tillegg til finansielle instrumenter gjøres det operasjonelle tiltak, som for eksempel å sørge for kostnader i samme valuta som salgs-kontrakten, for å redusere valutaeksponeringen.

KONGSBERG benytter et finanssystem for håndtering av alle valutatransaksjoner. I tillegg er det etablert en egen risikostyringsfunksjon, med ansvar for å overvåke alle finansielle transaksjoner i henhold til policy.

Det vises til note 20 B "Finansielle instrumenter – Valutarisiko og sikring av valuta" for ytterligere informasjon.

Renterisiko

Per 31.12.13 hadde KONGSBERG tre obligasjonslån på til sammen NOK 1.250 millioner og en syndikert lånefasilitet på NOK 1.000 millioner som det ikke var trukket på per 31.12.13.

KONGSBERG har som policy å vektlegge forutsigbarhet for rentekostnader i perioder der endringer i rentenivået har en vesentlig påvirkning på konsernets resultat. Styret blir forelagt en finansieringsplan hvert år der vurdering av renteeksponering inngår. Det vises til note 20 D "Finansielle instrumenter – renterisiko knyttet til lån" for ytterligere informasjon.

Kreditt-/Motpartsrisiko

Motpartsrisiko forstås som risikoen for at konsernets kontraktuelle motpart ikke kan oppfylle sin forpliktelse overfor KONGSBERG, samt oppgjør av valuta- og renteterminkontrakter og pengeplasseringer. Konsernets finanspolicy stiller krav til finansinstitusjonenes kredittverdighet (rating) for at KONGSBERG skal kunne inngå finansielle avtaler.

Kredittisiko knytter seg til kundefordringer, og forretningsområdene har selv ansvaret for kredittrisikoen. Dette er fordringer med varierende grad av risiko, avhengig av kunde, løpetid og om det er avgitt betalingsgarantier eller lignende.

Historisk har KONGSBERG hatt beskjedne tap på kundefordringer. Kongsberg Defence Systems og Kongsberg Protech Systems har i stor grad statlige kunder, og er i liten grad eksponert for kredittisiko. Kongsberg Maritime har i hovedsak kunder fra privat sektor og er mer eksponert for denne type risiko. Uroen i verdensøkonomien generelt og volatiliteten i verfts- og rederi-næringen spesielt, medfører kredittisiko i markedene Kongsberg Maritime retter seg mot. Det er foretatt avsetninger i Kongsberg Maritime for å ta hensyn til dette. Kongsberg Maritime har egen kredittmanual og dedikerte medarbeidere for å overvåke og redusere kreditteksponeringen. Kredittforsikring benyttes i beskjeden grad, men vurderes i enkelte tilfeller.

Konsernet har en policybeslutning om at det skal være en forsvarlig balanse mellom å oppnå økt salg til gode marginer og risikoen for tap. Videre opererer store deler av konsernet etter tilpassede kredittmanualer med tilhørende rutiner for inkasso. I forhold til kredittisiko har KONGSBERG satt strenge krav til kredittverdighet og satt begrensninger på aggregert kreditteksponering. Det vises til note 18 "Fordringer" for ytterligere informasjon.

Markedsrisiko knyttet til finansielle investeringer

Når KONGSBERG investerer i andre selskaper er dette basert på strategiske vurderinger. Verdien av konsernets finansielle investeringer er eksponert for svingninger i aksjemarkedet. Investeringene verdivurderes og følges opp sentralt. Det foretas jevnlig rapportering av verdutviklingen. Det vises til note 16 "Aksjer tilgjengelige for salg" for ytterligere informasjon.

6 Driftssegmenter

For ledelsesformål er konsernet organisert i forretningsområder basert på bransjene hvor konsernet opererer. Fra 2013 rapporteres Kongsberg Oil & Gas Technologies som eget driftssegment, og konsernet har nå følgende fire rapporteringspliktige driftssegmenter:

Kongsberg Maritime leverer produkter og systemer for dynamisk posisjonering, navigasjon og automasjon til handelsskip og offshore-installasjoner, samt produkter og systemer for sjøbunnskartlegging, overvåking, treningssimulatorer og til fiskefartøy og fiskeriforskning. Forretningsområdet er blant markedslederne innen disse områdene. Land med stor offshorevirksomhet og verftsindustri er viktige markeder. Innen Kongsberg Maritime er 63 % av driftsinntektene innen Offshore, 13 % innen Merchant Marine og 24 % innen Subsea.

Kongsberg Defence Systems er Norges ledende leverandør av forsvars- og romfartsrelaterte systemer. Det norske forsvaret har over tid vært den største kunden. Løsninger utviklet i samarbeid med Det norske forsvaret er konkurransedyktige internasjonalt og har de siste årene oppnådd en økende eksportandel. All eksport av forsvarsprodukter godkjennes av norske myndigheter. En sentral del av markedsstrategien er allianser med store internasjonale forsvarsbedrifter. Kongsberg Defence Systems leverer systemer for kommando- og våpenkontroll, våpenstyring og overvåking, kommunikasjonsløsninger og missiler. For Kongsberg Defence Systems er 31 % av driftsinntektene knyttet til Missile Systems, 30 % til Integrated Defence Systems, 22 % til Naval system, 10 % til Aerostructures og 7 % til Defence Communications.

Kongsberg Protech Systems hovedprodukt er våpenstyrings-systemet Protector RWS for militært personell i pansrede kjøretøy. KONGSBERG er den klart største aktøren innen dette markedet. Systemet er solgt til mange land. Våpenstyringsystemet er et produkt som er etterspurt for en økende bredde av militære kjøretøy. US Army er forretningsområdets største kunde.

Kongsberg Oil & Gas Technologies er en leverandør av høyteknologiske løsninger til den internasjonale olje- og gassindustrien. Forretningsområdet tilbyr ingeniørtjenester, innovative undervannsløsninger og beslutningsstøttesystemer. Kongsberg Oil & Gas Technologies leverer systemer og løsninger til alle faser av et felts levetid, fra leting og tidlig faseprosjektering til feltutbygging og produksjon.

De resterende av konsernets aktiviteter vises i kolonnen "Øvrige". Disse aktivitetene inkluderer inntekter, kostnader, eiendeler, forpliktelser og andre elementer som ikke er fordelt til segmentene på et fornuftig grunnlag. Dette dreier det seg i hovedsak om aksjeeierkostnader, enkelte felleskostnader og resultateffekter tilknyttet eiendommer som benyttes av andre enn konsernets egne enheter.

Finansieringen av forretningsområdene gir ikke nødvendigvis et riktig bilde av soliditeten til de enkelte forretningsområdene. Finansposter og netto rentebærende gjeld og kontanter er derfor ikke segmentert, men presentert for konsernet som helhet. Det samme gjelder for skattekostnader og balanseposter knyttet til utsatt skatt og betalbar skatt, da disse postene påvirkes av skattemessige overføringer mellom forretningsområdene.

Ledelsen følger opp driftssegmentenes driftsresultat (EBITA) regelmessig og benytter denne informasjonen til å foreta analyser av de ulike driftssegmentenes prestasjoner samt foreta beslutninger om ressursallokering. Driftssegmentenes prestasjoner vurderes basert på driftsresultat (EBITA) og avkastning på sysselsatt kapital.

Informasjon om konsernets rapporteringspliktige driftssegmenter presenteres nedenfor.

Driftssegmentdata

NOK millioner	Kongsberg						Eliminer- inger	Konsolidert
	Kongsberg Maritime	Kongsberg Defence Systems	Kongsberg Protech Systems	Kongsberg Oil & Gas Tech- nologies	Øvrige			
2013								
Driftsinntekter fra eksterne kunder	8 240	4 399	2 418	1 042	224	-	16 323	
Driftsinntekter - konserninternt	24	155	2	35	319	(535)	-	
Totale inntekter	8 264	4 554	2 420	1 077	543	(535)	16 323	
Driftsresultat før avskrivninger og amortiseringer (EBITDA)	1 179	520	419	49	(25)	-	2 142	
Avskrivninger	(161)	(113)	(57)	(15)	1	-	(345)	
Driftsresultat før amortiseringer (EBITA)	1 018	407	362	34	(24)	-	1 797	
Amortiseringer	(42)	(29)	(15)	(52)	-	-	(138)	
Driftsresultat (EBIT)	976	378	347	(18)	(24)	-	1 659	
Segment eiendeler	7 308	3 128	1 719	1 316	233	(102)	13 602	
Segment investeringer	186	86	31	61	8	-	372	
Kortsiktige segment forpliktelser og avsetninger	3 134	2 159	1 302	292	240	(102)	7 025	
2012								
Driftsinntekter fra eksterne kunder	7 451	4 457	2 873	665	206	-	15 652	
Driftsinntekter - konserninternt	34	197	3	37	312	(583)	-	
Totale inntekter	7 485	4 654	2 876	702	518	(583)	15 652	
Driftsresultat før avskrivninger og amortiseringer (EBITDA)	1 050	478	727	44	(5)	-	2 294	
Avskrivninger	(142)	(106)	(73)	(5)	3	-	(323)	
Driftsresultat før amortiseringer (EBITA)	908	372	654	39	(2)	-	1 971	
Amortiseringer/Nedskrivning	(52)	(26)	(9)	(44)	-	-	(131)	
Driftsresultat (EBIT)	856	346	645	(5)	(2)	-	1 840	
Segment eiendeler	6 933	3 846	1 918	775	256	(114)	13 614	
Segment investeringer	338	111	59	19	9	-	536	
Kortsiktige segment forpliktelser og avsetninger	3 019	2 333	1 627	159	239	(114)	7 263	

Tallene for 2012 er omarbeidet. Se opplysninger i note 33. I tillegg er avskrivninger tilknyttet eiendomsvirksomheten fordelt på segmentene, mens de for tallene rapportert for 2012 tidligere lå under Øvrig.

1. Det er ingen forskjeller i målemetoder som brukes på segmentnivå sammenliknet med konsernregnskapet.
2. Transaksjoner mellom de ulike segmentene er eliminert ved konsolideringen. Transaksjoner mellom segmentene er basert på markedspriser.
3. De ulike driftssegmentenes driftsresultat inkluderer inntekter og kostnader fra transaksjoner med andre driftssegment i konsernet.
4. Segment eiendeler inkluderer ikke aksjer tilgjengelige for salg, andre langsiktige eiendeler, derivater og betalingsmidler da disse eiendeler styres på konsernbasis.
5. Segment forpliktelser inkluderer ikke utsatt skatt, betalbar skatt, rentebærende gjeld, andre langsiktige forpliktelser og avsetninger og derivater da denne type forpliktelser blir styrt på konsernbasis.
6. Investeringer består av tilgang av eiendom, anlegg og utstyr, immaterielle eiendeler og goodwill.

Avstemming av eiendeler

NOK millioner	2013	2012
Segment eiendeler	13 602	13 614
Aksjer tilgjengelige for salg	140	125
Andre langsiktige eiendeler	155	155
Derivater	173	782
Virkelig verdjusteringer knyttet til finansielle instrumenter	93	(911)
Betalingsmidler	3 272	2 509
Sum eiendeler	17 435	16 274

Avstemming av forpliktelser og avsetninger

NOK millioner	2013	2012
Kortsiktige segment forpliktelser og avsetninger	7 025	7 263
Kortsiktig rentebærende gjeld	526	20
Derivater	312	49
Virkelig verdjusteringer knyttet til finansielle instrumenter	150	(443)
Beregnet betalbar skatt	16	225
Sum kortsiktige forpliktelser og avsetninger	8 029	7 114

Geografisk segment

Ved presentasjon av informasjon om geografi fordeles inntekter på grunnlag av kundenes geografiske plassering, mens for anleggsmidlene er det den fysiske plassering eller tilknytning gjennom oppkjøp som er lagt til grunn. Konsernets aktiviteter er i hovedsak

fordelt på Norge, øvrige Europa, Amerika og Asia. Inkludert i anleggsmidler er eiendom, anlegg og utstyr, immaterielle eiendeler og goodwill (ekskl. finansielle instrumenter, utsatt skattefordel, pensjonsmidler og rettigheter som følger av forsikringsavtaler).

NOK millioner	Norge	EU	Øvrige Europa	Nord-Amerika	Sør-Amerika	Asia	Annet	Total
2013								
Driftsinntekter fra eksterne kunder	3 949	3 884	239	3 542	409	4 020	280	16 323
Driftsinntekter i % av total	24 %	24 %	1 %	22 %	2 %	25 %	2 %	-
Anleggsmidler ¹⁾	4 807	122	-	584	22	253	3	5 791
2012								
Driftsinntekter fra eksterne kunder	3 396	3 792	286	4 078	459	3 335	306	15 652
Driftsinntekter i % av total	22 %	24 %	2 %	26 %	3 %	21 %	2 %	-
Anleggsmidler ¹⁾	4 426	105	-	569	7	241	4	5 352

¹⁾ Anleggsmidler består i denne oppstillingen av eiendom, anlegg og utstyr, goodwill og andre immaterielle eiendeler.

7 Varelager

Konsernets samlede varebeholdninger fordeler seg som følger:

NOK millioner	31.12.13	31.12.12
Råvarer	1 824	2 055
Varer i arbeid	472	903
Ferdigvarer	648	507
Sum	2 944	3 465
Periodens nedskrivning av varelager	31	11
Årets varekost utgjør	5 415	4 760

8 Personalkostnader

Lønn og andre personalkostnader utgjør alle kostnader forbundet med avlønning av personell ansatt i konsernet.

NOK millioner	Note	2013	2012
Lønn		4 242	3 846
Resultatavhengig del av lønn	27	62	48
Arbeidsgiveravgift		830	734
Pensjonskostnad ytelsesplaner	9	141	137
Pensjonskostnad innskuddsplan	9	280	253
Andre ytelser		187	233
Totale personalkostnader		5 742	5 251
<i>Gjennomsnittlig antall årsverk</i>			
Totalt		7 272	6 870

Tallene for 2012 er omarbeidet. Se opplysninger i note 33.

9 Pensjoner

KONGSBERG har en tjenstepensjonsordning som tilfredsstiller lovverket, og som består av en innskuddsordning og lukket ytelsesordning. Tjenstepensjonsordningen gjelder alle ansatte i konsernet i Norge. Per 31.12.13 er det i Norge 4.768 ansatte som er tilknyttet ordningene. KONGSBERG bestreber seg på at flest mulig av de ansatte også i utlandet skal omfattes av tjenstepensjonsordninger.

Innskuddsordningen

Konsernet innførte innskuddsbasert pensjonsordning per 1.1.08 for alle ansatte under 52 år. Innskuddssatsene er 0 % av lønnsgrunnlaget opp til 1G, 5 % av lønnsgrunnlaget mellom 1 og 6G, og 8 % av lønnsgrunnlaget fra 6G og opp til 12G. De ansatte kan påvirke forvaltningen av midlene gjennom tre investeringsvalg, med henholdsvis 30, 50 og 80 % aksjer i porteføljen. Konsernet har i tillegg en kollektiv, driftsbasert innskuddsordning for lønn mellom 12 og 15G. Bedriftens innskudd i denne ordningen er 18 % av den del

av lønnsgrunnlaget som overstiger 12G, oppad begrenset til 15G. For ledende ansatte gjelder egne vilkår. Dette er beskrevet i note 27 "Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte". (De ansatte har samme investeringsvalg i tilleggssordningen som i hovedordningen.)

KONGSBERGs selskaper i utlandet har i all vesentlighet innskuddsplaner. Per 31.12.13 var ca 4.150 ansatte i Norge og de fleste av de ansatte i utlandet omfattet av disse planene. Innskuddet kostnadsføres når det påløper.

Ytelsesordningen

Ved overgang til innskuddordning 1.1.08 ble ansatte som på overgangstidspunktet var 52 år og eldre fortsatt værende i ytelsesordningen. Ordningen er forsikret gjennom DNB Livsforsikring. Pensjonsytelsen fra ytelsesordningen er bestemt ut fra antall opptjeningsår og lønnsnivå for den enkelte ansatte. Pensjonskostnaden fordeles over de ansattes opptjeningsår. Gitt en beregnet folketrygdpensjon basert på Folketrygdens regler før 1.1.11 og full opptjening gir ordningen ca 65 % av sluttlønn inklusive ytelse fra Folketrygden inntil fylte 77 år, deretter reduseres tjenstepensjonsdelen med 50 % livsvarig. Konsernet har i tillegg en kollektiv, driftsbasert ytelsesordning for lønn mellom 12 og 15G. Den kollektive driftsbaserte ytelsesordningen tilsvarer ca 65 % av den del av lønnsgrunnlaget som overstiger 12G inntil fylte 77 år, deretter reduseres ytelsen med 50 % livsvarig. For ledende ansatte gjelder egne vilkår. Dette er beskrevet i note 27 "Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte". Disse tilleggssordningene ble lukket i forbindelse med overgang til innskuddsbasert pensjon.

Risikodekning

Uførepensjon fra bedriften skal gi et tillegg til antatt uførepensjon fra folketrygden slik at samlet utbetaling kan gi ca 65 % av pensjonsgrunnlaget ved full opptjening. Det utbetales et tillegg på 10 % av uførepensjon for hvert barn under 21 år (inntil 6 barn). Utbetalingen er avhengig av uføregrad og muligheten for full opptjening. Fra og med 1.1.13 er risikopensjonene for lønnsgrunnlaget som overstiger 12G gjort om til driftsbasert finansiering. I praksis vil det si at KONGSBERG er selvvassurandør for risikopensjonene fremover i tid.

Ny dødelighetstabell K2013 er utarbeidet av Finansnæringens Hovedorganisasjon, og tar for seg tariffer for dødelighet. Bakgrunnen er en forventet økt levealder som vil medføre en høyere pensjonsforpliktelse. Den nye dødelighetstabellen K2013 er implementert per Q3-2013. Engangseffekten på NOK 267 millioner inkl arbeidsgiveravgift er innregnet over totatresultatet. IR73 tar for seg tabeller for forventet uførhet. Risikoen for død og uførhet baserer seg på offentlige tabeller og observasjoner for uførhet i KONGSBERG. Sannsynligheten for at en ansatt i en gitt aldersgruppe blir ufør eller dør innen ett år, samt forventet levealder er følgende:

Alder	Uføreprosent		Dødsprosent		Forventet levealder	
	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne
20	0,1	0,2			89	94
40	0,3	0,4	0,1	0,0	88	92
60	1,4	1,8	0,4	0,3	87	90
80			4,4	3,0	90	92

Uføretariffen IR 73 er valgt ut fra at denne tariffen er den beste tilnærmingen til uførestatistikken for KONGSBERG.

Dette er basert på KONGSBERGs historikk der ca 25 % av uførepensjonen er blitt tilbakebetalt gjennom en internasjonal pool.

Tidligpensjon

Det ble i 2009 innført nye regler for tidligpensjon for nyansatte ledere i konsernledelsen og andre i visse nøkkelstillinger. Reglene innebærer tidligpensjon senest fra 65 år, men med gjensidig rett for selskapet og medlemmer av ordningene å kreve tidligpensjon fra 63 år. Ytelsen er 65 % av årslønn, forutsatt minimum 15 års opptjening. Dersom en ansatt fratrer mellom 63 og 65 år vil det gi redusert pensjonsopptjening i øvrige ordninger.

Selskapet har besluttet ikke å videreføre ordningen med tidligpensjonsavtaler for ledende ansatte (og andre nøkkelstillinger som tidligere fikk avtale om tidligpensjon) som tiltrådte sine stillinger etter 1.7.13. Disse vil i stedet få et ekstra innskudd på 12 % av grunnlønn utover 12G til den driftsbaserte pensjonsordningen som gjelder lønn over 12G, så lenge de står i slik stilling, dog senest til fylte 65 år.

Ved beregning av de fremtidige pensjoner i ytelsesordningen er følgende forutsetninger lagt til grunn:

	31.12.13	31.12.12
<i>Økonomiske forutsetninger</i>		
Diskonteringsrente	3,75 %	3,75 %
Forventet avkastning	3,75 %	3,75 %
Lønnsregulering	3,00 %	3,00 %
G-regulering	3,50 %	3,50 %
Pensjonsregulering	2,25 %	2,25 %
<i>Demografiske forutsetninger</i>		
Dødelighet	K 2013	K 2005
Uførhet	IR 73	IR 73
Frivillig avgang	4,5 % for alle aldre	4,5 % for alle aldre

▶▶ Årets pensjonskostnad fremkommer slik:

NOK millioner	2013	2012
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	122	109
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	75	48
Forutsatt avkastning på pensjonsmidlene	(59)	(61)
Periodisert arbeidsgiveravgift	19	13
	157	109
Gavepensjon	-	15
Årets netto pensjonskostnad inkludert finansposter	157	124
Justert for netto renter som er klassifisert som finanskostnad	(16)	13
Total netto pensjonskostnad for året	141	137
Kostnader ved innskuddsplaner Norge	260	233
Kostnader ved innskuddsplaner utlandet	20	20

Netto renter er klassifisert som finanskostnad.

Endring av netto balanseført pensjonsforpliktelse

NOK millioner	2013			2012		
	Fondert	Ufondert	Totalt	Fondert	Ufondert	Totalt
<i>Endringer i brutto pensjonsforpliktelse</i>						
Brutto pensjonsforpliktelse 1.1.	1 897	187	2 084	1 707	215	1 922
Netto endring i arbeidsgiveravgift	30	(1)	29	12	(3)	9
Kjøp	35	-	35	-	-	-
Nåverdien av årets opptjening	112	10	122	100	9	109
Rentekostnad av pensjonsforpliktelse	70	5	75	43	5	48
Aktuariell tap/gevinst	166	(4)	162	101	(25)	76
Gavepensjon / Oppgjør av pensjonsordning ekskl. arb.g.avg.	-	-	-	-	13	13
Planendring	(9)	-	(9)	-	-	-
Utbetalinger av pensjoner/fripoliser	(80)	(30)	(110)	(66)	(27)	(93)
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12.	2 221	167	2 388	1 897	187	2 084
<i>Endringer i brutto pensjonsmidler</i>						
Virkelig verdi pensjonsmidler 1.1.	1 552	-	1 552	1 462	-	1 462
Forventet avkastning på pensjonsmidler	59	-	59	61	-	61
Aktuariell tap/gevinst	(47)	-	(47)	(46)	-	(46)
Premieinnbetalinger	127	-	127	141	-	141
Kjøp	29	-	29	-	-	-
Planendring	(9)	-	(9)	-	-	-
Utbetalinger av pensjoner/fripoliser	(80)	-	(80)	(66)	-	(66)
Virkelig verdi pensjonsmidler 31.12.	1 631	-	1 631	1 552	-	1 552
Netto balanseført pensjonsforpliktelse 31.12.	(590)	(167)	(757)	(345)	(187)	(532)

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaktinformasjon

Fordeling av pensjonsmidlene på investeringskategorier per 31.12.13 og tidligere var:

NOK millioner	2013	2012	2011	2010	2009
Anleggsobligasjoner	576	559	512	452	463
Pengemarked	403	357	336	151	103
Obligasjoner	264	248	219	205	296
Aksjer	139	93	117	287	180
Eiendom	227	264	263	246	219
Annet	23	31	15	27	26
Sum	1 631	1 552	1 462	1 369	1 287
Bokført avkastning pensjonsmidler	4,4 %	5,6 %	3,2 %	6,2 %	4,7 %

Den sikrede pensjonsordningen er forsikret i DnB Liv og konsernets pensjonsmidler er således knyttet til en forsikringspolise. Forsikringspolisen er ikke omsettelig og verdien fastsettes i henhold til regler i forsikringsvirksomhetsloven. Det er knyttet en rentegaranti til forsikringen som innebærer at det er DnB Liv som har risiko for avkastningen på pensjonsmidlene. Detaljert informasjon om verdsettelsen av pensjonsmidler på de ulike investeringskategoriene har ikke vært tilgjengelig.

NOK millioner	2013	2012	2011	2010	2009
Netto forpliktelse 1.1.	(532)	(460)	(316)	(340)	(323)
Netto endring i arbeidsgiveravgift	(29)	(9)	(18)	3	(3)
Innregnet pensjonskostnad	(138)	(96)	(82)	(78)	(68)
Gavepensjon / Oppgjør pensjonsordning	-	(13)	5	34	-
Premiebetaling	127	141	147	86	133
Utbetalinger	30	27	30	26	15
Kjøp/salg	(6)	-	(11)	-	-
Aktuariell tap/gevinst	(209)	(122)	(215)	(47)	(94)
Netto balanseført pensjonsforpliktelse 31.12.	(757)	(532)	(460)	(316)	(340)

Aktuariell tap/gevinst er innregnet i oppstilling over totalresultat med NOK 239 millioner inkludert arbeidsgiveravgift.

Historisk informasjon

NOK millioner	2013	2012	2011	2010	2009
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12.	2 388	2 084	1 922	1 685	1 628
Virkelig verdi pensjonsmidler 31.12.	1 631	1 552	1 462	1 369	1 287
Netto pensjonsforpliktelse 31.12.	(757)	(532)	(460)	(316)	(341)
Estimatavvik pensjonsforpliktelse 31.12.	162	76	136	12	98
Estimatavvik pensjonsmidler 31.12.	(47)	(46)	(79)	(35)	4
Akkumulerte estimatavvik innregnet i oppstilling over totalresultat etter skatt	(1 399)	(1 227)	(1 145)	(968)	(929)
Herav erfaringsavvik	(1 056)	(1 076)	(1 053)	(968)	(929)

Akkumulerte estimatavvik for 2012 er korrigert for avkasting utover diskonteringsrenten som er inntektsført over totalresultatet. Se opplysninger i note 33.

Den gamle AFP-ordningen ble avviklet i 2010, og dette ga en regnskapsmessig gevinst. Som erstatning for den gamle AFP ordningen er det etablert en ny AFP ordning. Den nye AFP ordningen er, i motsetning til den gamle, ikke en førtidspensjonsordning, men en ordning som gir et livslangt tillegg på den ordinære pensjonen.

De ansatte kan velge å ta ut den nye AFP ordningen fra og med fylte 62 år, også ved siden av å stå i jobb. Den nye AFP ordningen er en ytelsesbasert flerforetakspensjonsordning, og finansieres gjennom premier som fastsettes som en prosent av lønn. Foreløpig foreligger ingen pålitelig måling og allokering av forpliktelse og midler

i ordningen. Regnskapsmessig blir ordningen behandlet som en innskuddsbasert pensjonsordning hvor premiebetalingen kostnadsføres løpende, og ingen avsetninger foretas i regnskapet. Det betales en premie til den nye ordningen av de samlede utbetalinger mellom 1G og 7,1G til bedriftens arbeidstakere. For 2013 utgjorde premien 2,0 %, mens den for 2014 er fastsatt til 2,2 % (estimert til NOK 66 millioner). Det er ikke fondsoppbygging i ordningen og det forventes at premienivået vil øke for de kommende årene. Årets pensjonskostnad er beregnet på grunnlag av de økonomiske og aktuarmessige forutsetninger ved årets begynnelse. Brutto pensjonsforpliktelser er beregnet på grunnlag av de økonomiske og aktuarmessige forutsetninger ved årets slutt. I beregningen av bruttoverdi av pensjonsmidlene er det forutsatt en avkastning på 3,75 % som var forventningen per 31.12.13. Den verdijusterte avkastningen ble 5,1 %, men dette blir først hensyntatt i de balanseførte verdiene i 2014. Forventet pensjonspremieinnbetaling til ytelsesordninger er for 2014 ca NOK 130 millioner.

Pensjonsytelsene er basert på antall opptjeningsår og lønnsnivået ved pensjonsalder. Netto pensjonsforpliktelser er fastsatt basert på aktuarberegninger, som bygger på forutsetninger blant annet

knyttet til diskonteringsrente, fremtidig lønnsvekst, pensjonsreguleringer, forventet avkastning på pensjonsmidlene og ansatte turnover. Disse forutsetningene oppdateres årlig. Diskonteringsrenten er fastsatt med utgangspunkt i renten på obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) som reflekterer tidshorizonten for oppgjør av pensjonsforpliktelsen for ytelsesordningen. Etter KONGSBERG sin vurdering er markedet for OMF tilstrekkelig dypt og viser pålitelig prising. Pensjonsforpliktelsen ville vært ca 9 % høyere ved bruk av en statsobligasjonsrente på 3 %, gitt alle de andre parametrene uendret. Pensjonsregulering er nå beregnet etter justering for inflasjon, mot tidligere etter minimumsregulering. Pensjonsforpliktelsen ville være ca 12 % lavere ved bruk av minimumsregulering, gitt alle de andre parametrene uendret.

Balansen viser netto pensjonsforpliktelser inklusive arbeidsgiveravgift.

Forventet utbetaling av pensjoner er følgende:

NOK millioner	
2014	91
2015	95
2016	103
2017	112
2018	118
Neste 5 år	725

Sensitivitetsanalyse pensjonsberegning

Følgende estimater er basert på fakta og omstendigheter per 31.12.13, forutsatt at alle andre parametre er konstante.

Faktiske resultater kan i vesentlig grad avvike fra disse estimatene.

	Diskontering-srente		Årlig lønnsvekst/ grunnbeløp		Årlig regulering av pensjoner		Fratredelses- rate		Dødelighet	
	1 %	-1 %	1 %	-1 %	1 %	-1 %	1 %	-1 %	1 år lavere forventet levetid	1 år økt forventet levetid
Endring i % er prosentpoeng	1 %	-1 %	1 %	-1 %	1 %	-1 %	1 %	-1 %	ved 67 år	ved 67 år
Endring i pensjon										
Pensjonsforpliktelse (PBO)	11–12 %	11–12 %	5–6 %	5–6 %	7–8 %	7–8 %	2–3 %	2–3 %	2–3 %	2–3 %
Periodens netto pensjonskostnader	12–13 %	12–13 %	5–6 %	5–6 %	7–8 %	7–8 %	2–3 %	2–3 %	1–2 %	1–2 %

I beregningen av sensitivitet på dødelighet justerer vi K2013 slik at den forventede levetiden til en 67-åring henholdsvis økes med 1 år og reduseres med 1 år. Dette gjelder for forventet levealder til en 67-åring i 2013 i henhold til dødelighetstariffen K2013.

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaklinformasjon

10 Eiendom, anlegg og utstyr

NOK millioner	Maskiner og anlegg	Driftsløsøre	Bygg og annen fast eiendom	Tomter	Total
<i>Anskaffelseskost</i>					
1.1.12	1 030	1 547	1 588	210	4 375
Tilgang	100	230	199	7	536
Tilgang ved kjøp av virksomhet	1	-	-	-	1
Avgang	(11)	(8)	(8)	-	(27)
Omregningsdifferanser	(8)	(17)	(18)	(2)	(45)
Sum anskaffelseskost 31.12.12	1 112	1 752	1 761	215	4 840
Tilgang	85	219	48	4	356
Tilgang ved kjøp av virksomhet	-	11	-	-	11
Avgang	(8)	(14)	(5)	-	(27)
Omregningsdifferanser	21	26	31	2	80
Sum anskaffelseskost 31.12.13	1 210	1 994	1 835	221	5 260
<i>Akkumulerte av- og nedskrivninger</i>					
1.1.12	399	1 034	512	-	1 945
Årets avskrivninger	72	178	73	-	323
Avgang	(5)	(6)	(3)	-	(14)
Omregningsdifferanser	(4)	(8)	(4)	-	(16)
Sum akkumulerte avskrivninger 31.12.12	462	1 198	578	-	2 238
Årets avskrivninger	79	194	72	-	345
Avgang	(2)	(12)	(2)	-	(16)
Omregningsdifferanser	13	17	8	-	38
Sum akkumulerte avskrivninger 31.12.13	552	1 397	656	-	2 605
Balanseført verdi 31.12.12	650	554	1 183	215	2 602
Balanseført verdi 31.12.13	658	597	1 179	221	2 655
Utnyttbar levetid	3–10 år	3–10 år	10–33 år	N/A	
Årlig leie av ikke balanseført eiendom, anlegg og utstyr	-	10	236	-	

Estimatusikkerhet

For gruppen eiendom, anlegg og utstyr er det knyttet estimatusikkerhet til fastsettelsen av forventet gjenværende levetid og forventet utrangeringsverdi. Disse faktorene blir gjennomgått årlig etter beste skjønn.

11 Immaterielle eiendeler

NOK millioner	Goodwill	Teknologi	Aktivert egenutvikling	Andre immaterielle eiendeler	Total
<i>Anskaffelseskost</i>					
1.1.12	2 418	666	452	58	3 594
Tilgang	-	5	115	2	122
Kjøp av virksomheter	38	13	-	2	53
Avgang	-	-	(2)	-	(2)
Omregningsdifferanser	(26)	(20)	-	(2)	(48)
Sum anskaffelseskost 31.12.12	2 430	664	565	60	3 719
Tilgang	-	-	80	1	81
Kjøp av virksomheter ¹⁾	273	92	4	38	407
Avgang	-	-	(2)	-	(2)
Omregningsdifferanser	26	21	1	2	50
Sum anskaffelseskost 31.12.13	2 729	777	648	101	4 255
<i>Akkumulerte amortiseringer og nedskrivninger</i>					
1.1.12	420	305	127	(2)	850
Amortiseringer	-	73	37	9	119
Nedskrivninger	-	10	2	0	12
Avgang	-	-	(2)	0	(2)
Omregningsdifferanser	-	(9)	-	(1)	(10)
Sum akkumulerte amortiseringer 31.12.12	420	379	164	6	969
Amortiseringer	-	71	48	19	138
Avgang	-	-	(2)	-	(2)
Omregningsdifferanser	1	11	-	1	13
Sum akkumulerte amortiseringer og nedskrivninger 31.12.13	421	461	210	26	1 118
Balanseført verdi 31.12.12	2 010	285	401	54	2 750
Balanseført verdi 31.12.13	2 308	316	438	75	3 137
Utnyttbar levetid		8–10 år	5 år	8–10 år	
Gjenværende utnyttbar levetid		1–9 år	3–5 år	4–9 år	

1) Kjøp av virksomhet gjelder i hovedsak forretningsområdet Kongsberg Oil & Gas Technologies sitt kjøp av 100 % av aksjene i Apply Nemo AS. For merverdiallokering se note 30 "Kjøp av virksomhet."

Med unntak av goodwill, som ikke amortiseres, er amortiseringen av immaterielle eiendeler enten lineært over utnyttbar levetid eller i henhold til produserte enheter. Amortisering starter når den immaterielle eiendelen er tilgjengelig for bruk. Hvis produksjonsoppstart er senere enn det tidspunkt eiendelen er tilgjengelig for bruk, legges lineære amortiseringer til grunn frem til produksjonsoppstart.

Produktvedlikehold, forskning og utvikling ført over resultatet

NOK millioner	2013			2012		
	Produkt- vedlikehold	Forsknings- og utviklings- kostnader	Totalt	Produkt- vedlikehold	Forsknings- og utviklings- kostnader	Totalt
Kongsberg Maritime	115	543	658	175	523	698
Kongsberg Defence Systems	8	84	92	10	100	110
Kongsberg Protech Systems	29	55	84	29	67	96
Kongsberg Oil & Gas Technologies	10	46	56	17	29	46
Sum	162	728	890	231	719	950

I tillegg har konsernet utvikling via kundefinansierte prosjekter.

Balanseføring av egenutvikling

Utviklingsprosjekter hvor kundene finansierer utviklingen blir ikke aktivert, men KONGSBERG søker å oppnå eierrettigheter til de utviklede produktene. Underveis i utviklingsfasen for egenfinansierte prosjekter besluttes det, basert på teknisk suksess og markeds-vurderinger, hvorvidt man skal ferdigstille utviklingen og starte balanseføring av gjenværende utviklingsutgifter.

I Kongsberg Defence Systems er pågående aktiviseringer relatert til utvikling av kart- og kommunikasjonssystemer, samt til KONGSBERGs andel av utvikling av Joint Strike Missile. Dette er kostnader til egenutvikling som finansieres direkte av KONGSBERG.

I Kongsberg Protech Systems er årets aktiverte egenutvikling minimal da utviklingen av det nye produktkonseptet i RWS-familien, Medium Caliber RWS, ble ferdigstilt i løpet av året. Amortisering av Medium Caliber RWS har startet fra 4. kvartal 2013.

Egenfinansierte utviklingsprosjekter hos Kongsberg Maritime inneholder i utgangspunktet mange prosjekter med begrenset totalomfang. Det er vurdert at disse utviklingsprosjektene ikke tilfredsstiller kriteriene for aktivisering av utvikling. For mange av prosjektene er det usikkerhet knyttet til om prosjektet er teknologisk

gjennomførbart og hvordan den endelige løsningen blir. Så lenge det er usikkerhet om endelig teknologisk løsning, er det også vanskelig å estimere markedsmessig verdi. Det vil derfor først være sent i utviklingsprosjektet at kriterier for aktivisering blir oppfylt. Gjenværende kostnader vil ofte være ubetydelige.

Kongsberg Oil & Gas Technologies aktiviserer deler av sin utvikling knyttet til software løsninger (blant annet LedaFlow), og utviklingsprosjekter innen subsea videreført fra oppkjøpet av Apply Nemo AS.

Estimatusikkerhet

Balanseførte utviklingskostnader blir amortisert i forhold til estimert produksjonsvolum eller levetid. Både estimat på produksjonsvolum og levetid vil kunne endres over tid. Disse faktorene vurderes årlig, og amortiseringstakten endres etter beste skjønn når forholdene krever det. Ved test av verdien på aktivert egenutvikling anvendes samme prinsipper og metoder som ved test for verdifall. For estimatusikkerhet knyttet til dette, se note 12 "Test av verdifall på goodwill".

12 Test av verdifall på goodwill

Goodwill

Goodwill anskaffet gjennom oppkjøp er allokert til konsernets driftssegmenter og blir fulgt opp og testet samlet for den gruppe av kontantstrømgenererende enheter som inngår i driftssegmentet. Goodwill følges opp for grupper av kontantstrømgenererende enheter som er lik det som er definert som driftssegment i henhold til note 6 "Driftssegmenter".

Goodwill er tilordnet driftssegmenter som følger:

NOK millioner	31.12.13	31.12.12
Kongsberg Maritime	1 502	1 457
Kongsberg Defence Systems	170	168
Kongsberg Oil & Gas Technologies	636	385
Sum balanseført verdi goodwill	2 308	2 010

Konsernet tester goodwill for nedskrivning årlig eller oftere dersom det er indikasjoner på verdifall.

Konsernet har benyttet bruksverdi for å fastsette gjennvinnbart beløp av de kontantstrømgenererende enhetene. For å fastsette bruksverdien er det benyttet diskontert pengestrømsmetode. Forventet kontantstrøm bygger på forretningsområdenes budsjetter og langtidsplaner, som er godkjent av konsernledelsen og styret. Budsjetter og langtidsplaner dekker en periode på fem år (eksplisitt prognoseperiode). Godkjente budsjetter og langtidsplaner blir justert for kontantstrømmer relatert til investeringer, restruktureringer, fremtidige produktforbedringer og nyutvikling der dette er vurdert som vesentlig for verditesten. Etter de fem årene med konkrete planer fastsettes enhetenes kontantstrømmer ved ekstrapolering. Ved inngang til ekstrapoleringsperioden forutsettes enheten å være i en stabil fase. I beregningene av bruksverdi har konsernet benyttet forventede kontantstrømmer etter skatt og tilsvarende diskonteringssetter etter skatt. Gjennvinnbart beløp ville ikke ha blitt vesentlig

påvirket dersom kontantstrømmer før skatt og diskonteringsrate før skatt var benyttet. Diskonteringsrate før skatt er fastsatt ved bruk av en iterativ metode, og er vist i egen tabell.

Forutsetninger lagt til grunn er basert på historiske resultater og observerbare markedsdata.

Nøkkelforutsetninger

Diskonteringsrate

Diskonteringsrateene er basert på en vektet gjennomsnittlig kapitalkostnad (WACC) metodikk der egenkapitalkostnaden og gjeldskostnaden er vektet i henhold til estimert kapitalstruktur. Diskonteringsrateene reflekterer markedets avkastningskrav per tidspunkt for testen i den bransje den kontantstrømgenererende enheten sammenlignes med. Estimert kapitalstruktur er basert på gjennomsnittlig kapitalstruktur i bransjen den kontantstrømgenererende enheten opererer i og en vurdering av hva som er en fornuftig og forsvarlig langsiktig kapitalstruktur. Ved estimering av egenkapitalkostnaden er CAPM-modellen benyttet. I henhold til CAPM består egenkapitalkostnaden av risikofri rente samt en individuell risikopremie. Risikopremien er enhetens systematiske risiko (beta) multiplisert med markedets risikopremie. Risikofri rente er estimert basert på en 10-årig norsk statsobligasjonsrente og er basert på at alle kontantstrømmer er omregnet til norske kroner.

Gjeldskostnaden representerer en forventet langsiktig rente etter skatt for sammenlignbar gjeld og består av risikofri rente og en rentespread.

Fortjenestemargin (EBITDA)

Fortjenestemarginer er basert på historisk nivå justert for forventninger om fremtiden. Driftsresultat før avskrivninger og amortiseringer (EBITDA) legges til grunn i beregningen.

Vekstrate

Vekstrater i den eksplisitte prognoseperioden er basert på ledelsens forventninger til markedsutviklingen i de markedene hvor virksomheten drives. Konsernet benytter stabile vekstrater til å ekstrapolere kontantstrømmene utover fem år. Den langsiktige vekstraten utover fem år er ikke høyere enn forventet langsiktig vekst i bransjen der virksomheten drives.

Markedsandeler

For enheter som opererer i markeder hvor det er relevant å måle markedsandeler er det forventet at etablerte posisjoner generelt vil opprettholdes, men at det kan komme økninger og svekkelser innen enkeltområder.

Nøkkelforutsetninger per kontantstrømgenererende enhet

Prosent	Kongsberg	Kongsberg	Kongsberg
	Maritime	Defence Systems	Oil & Gas Technologies
Diskonteringsrate før skatt	12,8	10,4	11,3
Diskonteringsrate etter skatt	9,4	8,3	9,4
Langsiktig nominell vekstrate	2,0	2,0	2,0
Inflasjon	2,0	2,0	2,0

Nedskrivning

Det er ikke gjennomført nedskrivning av goodwill i 2013 (eller i 2012).

Sensitivitetsanalyse

Nedskrivningstest av goodwill er gjennomført med sensitivitetsanalyser av hver enkelt kontantstrømgenererende enhet. For Kongsberg Maritime og Kongsberg Defence Systems vil en først være i nedskrivningssituasjon ved betydelige endringer i nøkkel-forutsetningene og disse endringene er vurdert å være utenfor det intervallet som vurderes å være sannsynlig. For Kongsberg Oil & Gas Technologies gir sensitivitetsanalysen ikke indikasjoner på nedskrivningsbehov. Forretningsområdet er fortsatt i en tidlig driftsfase, og er således mindre robust for betydelige endringer.

Estimatusikkerhet

Det vil alltid være knyttet usikkerhet til estimering av bruksverdi. De vurderinger som er gjort er basert på beste skjønn og med rammebetingelser som benyttes for sammenlignbare bransjer for de ulike kontantstrømgenererende enheter. Disse beregningene er basert på neddiskontering av framtidige kontantstrømmer. Et vesentlig avvik i disse vil påvirke verdien på goodwill.

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaktinformasjon

13 Finansinntekter og finanskostnader

NOK millioner	2013	2012
Renteinntekter fra eiendeler til amortisert kost	36	39
Derivater til virkelig verdi over resultat	8	8
Agio	26	5
Andre finansinntekter	25	7
Finansinntekter	95	59
Rentekostnader fra forpliktelser til amortisert kost	43	37
Derivater til virkelig verdi over resultatet	9	-
Disagio	23	5
Diskontering langsiktige avsetninger	3	4
Andre finanskostnader	32	39
Nedskrivning av aksjer tilgjengelig for salg	-	5
Finanskostnader	110	90
Netto finansposter innregnet i resultatet	(15)	(31)

Tallene for 2012 er omarbeidet. Se opplysninger i note 33.

14 Skatt

Skattekostnad

NOK millioner	2013	2012
Betalbar skatt Norge	12	183
Betalbar skatt utlandet	86	82
Endring utsatt skatt	321	246
Overført til OCI	-	(6)
Skattekostnad	419	505

Avstemming fra nominell til effektiv skattesats

NOK millioner	2013	2012
Resultat før skatt	1 644	1 809
Skatt beregnet til skattesats 28 % av resultat før skatt	460	507
Effekt av at skattesatsen er redusert til 27 %	(33)	-
Effekt av skattesatsforskjeller og ikke hensyntatte skattefordeler i utlandet	(12)	2
Etterberegnet skatt utlandet	-	20
Skatteeffekt av betingede vederlag ved oppkjøp, salg og nedskrivning av aksjer	1	(29)
Andre permanente forskjeller	3	5
Skattekostnad	419	505
Effektiv skattesats	25,5 %	27,9 %

For anleggskontrakter er det lagt til grunn at skattemessig inntektsføring skjer når ansvar og risiko overdras til kunden. Dette påvirker ikke skattekostnaden i resultatregnskapet, men betalbar skatt vil som følge av dette variere over tid. Endret skattesats fra 28 % til 27 % har medført en reduksjon i årets skattekostnad på NOK 33 millioner. Dette er hovedårsaken til at den effektive skattesatsen er på 25,5 % (27,9 % i 2012).

Tallene for 2012 er omarbeidet. Se opplysninger i note 33.

►► **Eiendel utsatt skatt og utsatt skatt forpliktelse**

<i>NOK millioner</i>	31.12.13	31.12.12
<i>Eiendel utsatt skatt</i>		
Pensjoner	204	149
Avsetninger	457	608
Netto derivater	39	-
Akkumulert fremførbart underskudd	270	-
Eiendel utsatt skatt – brutto	970	757
<i>Utsatt skatt forpliktelse</i>		
Anleggsmidler	338	313
Anleggskontrakter under utførelse	1 633	1 088
Netto derivater	-	203
Utsatt skatt forpliktelse – brutto	1 971	1 604
Netto regnskapsført utsatt skatt forpliktelse	(1 001)	(847)
Skattesats i Norge	27 %	28 %

Endring i utsatt skatt som er innregnet i oppstilling over totalresultat:

<i>NOK millioner</i>	31.12.13	31.12.12
Pensjoner	(67)	(39)
Kontantstrømsikring	(129)	31
Sum	(196)	(8)
Tilgang utsatt skatt ved oppkjøp	29	-

Utdeling av utbytte til morselskapets aksjeeiere påvirker verken selskapets betalbare eller utsatte skatt.

15 Resultat per aksje

<i>NOK millioner</i>		2013	2012
<i>Årets resultat som tilfaller innehavere av aksjer</i>			
Resultat etter skatt		1 225	1304
Ikke-kontrollerende interesser andel av resultatet		(3)	(5)
Årets resultat / utvannet resultat som tilfaller innehavere av ordinære aksjer		1 228	1309
<i>Antall aksjer</i>	Note	2013	2012
Gjennomsnittlig vektet antall utestående aksjer 1.1.	22	120	120
Gjennomsnittlig vektet antall aksjer 31.12.		120	120
<i>NOK</i>		2013	2012
Årets resultat per aksje		10,24	10,91
Årets resultat per aksje, utvannet		10,24	10,91

Tallene for 2012 er omarbeidet. Se opplysninger i note 33.

16 Aksjer tilgjengelige for salg

Aksjer tilgjengelige for salg

NOK millioner	31.12.13	31.12.12
Børsnoterte aksjer	61	68
Andre aksjer	79	57
Aksjer tilgjengelige for salg	140	125

Aksjer tilgjengelige for salg er regnskapsført til virkelig verdi.

Børsnoterte aksjer per 31.12.13 består av aksjer i Kitron ASA (19 % eierandel). Aksjene er verdsatt til børskurs. KONGSBERG har ikke betydelig innflytelse i selskapet gjennom sin eierandel.

Endring i virkelig verdi for aksjer, som ikke er nedskrivning, er innregnet i oppstilling over totalresultatet. Når det foreligger varig eller vesentlig verdifall innregnes denne i resultatregnskapet. I 2013 er NOK 7 millioner ført som verdifall over totalresultatet (økning i 2012 på NOK 16 millioner). Beløpene er knyttet til Kitron ASA. Det er ikke innregnet nedskrivning over resultatregnskapet i 2013.

I prosent av total markedsverdi utgjør børsnoterte aksjer 44 % av aksjer tilgjengelige for salg.

Virkelig verdi på aksjer

Aksjene skal verdsettes til markedsverdi på balansedagen.

Markedsverdien fremkommer som følger:

- 1) Siste omsatte kurs på børs eller siste omsatte kurs på OTC-listen (Norges Fondsmeglerforbunds liste)
- 2) Pris på siste aksjetransaksjoner som salg/kjøp eller emisjoner for aksjer som ikke er notert
- 3) Verdsettelse basert på diskontert kontantstrøm
- 4) Anskaffelseskost som estimat på markedsverdi. Dette gjelder investeringer uten vesentlig verdi

Sensitivitetsanalyse på investeringer i aksjer

En endring i kursene på de børsnoterte aksjene aksjene med 10 % vil medføre en økning/-reduksjon av merverdien på NOK 6 millioner som i et slikt tilfelle vil bli innregnet i oppstilling over totalresultatet per 31.12.13 (NOK 7 millioner basert på balanseførte verdier 31.12.12).

17 Andre langsiktige eiendeler

NOK millioner	31.12.13	31.12.12
Lån til ansatte	42	36
Andre langsiktige eiendeler	113	119
Sum andre langsiktige eiendeler	155	155

18 Fordringer

NOK millioner	31.12.13	31.12.12
Brutto kundefordringer	2 361	1 970
Avsetning tap kundefordringer	(123)	(155)
Netto kundefordringer	2 238	1 815
Andre fordringer	581	295
Forskudd til leverandører	177	449
Netto fordringer	2 996	2 559

Kreditrisiko

Eksposering for kreditrisiko

For redegjørelse av KONGSBERGs kreditrisiko og håndtering av denne se note 5 "Styring av kapital og finansiell risiko".

Balansført verdi av finansielle eiendeler representerer maksimal kreditteksponering:

NOK millioner	Note	31.12.13	31.12.12
Brutto kundefordringer		2 361	1 970
Brutto andre kortsiktige fordringer		758	744
Andre langsiktige eiendeler	17	155	155
Betalingsmidler	21	3 272	2 509
Valutaterminkontrakter og rentebytteavtaler som er brukt som sikring	20A	173	782
Total eksponering for kreditrisiko		6 719	6 160

Brutto kundefordringer fordelt på region

NOK millioner	31.12.13	31.12.12
Norge	392	332
EU	667	448
Øvrige Europa	12	66
Nord Amerika	513	348
Sør Amerika	51	150
Asia	562	461
Andre land	164	165
Totalt	2 361	1 970

Brutto kundefordringer fordelt på kundetype

NOK millioner	31.12.13	31.12.12
Offentlige institusjoner	796	747
Private selskaper	1 565	1 223
Totalt	2 361	1 970

Tap ved verdifall

Aldersfordelte kundefordringer og avsetning for tap på kundefordringer:

NOK millioner	31.12.13		31.12.12	
	Brutto	Avsetning tap på kundefordringer	Brutto	Avsetning tap på kundefordringer
Ikke forfalt	1 226	-	896	-
Forfalt 1–30 dager	428	(2)	453	(12)
Forfalt 31–90 dager	309	(1)	287	(3)
Forfalt 91–180 dager	97	(4)	194	(3)
Forfalt mer enn 180 dager	301	(116)	140	(137)
Totalt	2 361	(123)	1 970	(155)

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaklinformasjon

Endring i avsetning tap på kundefordringer

NOK millioner	2013	2012
Avsetning 1.1.	(155)	(170)
Konstaterte tap	11	13
Avsatt	(8)	(2)
Oppløst	29	4
Avsetning 31.12.	(123)	(155)

Estimatusikkerhet

Avsetning til tap på fordringer fastsettes ved å legge beste estimat og skjønn til grunn ved vurdering av sannsynligheten for tap på en fordring eller en gruppe av fordringer.

19 Anleggskontrakter under utførelse

Konsernets aktivitet består i stor grad av utvikling og produksjon av produkter og systemer på basis av inngåtte ordrer. For inntektsføring og klassifisering av anleggskontrakter vises til note 3C "Anleggskontrakter/systemleveranser".

Prosjekter under utførelse i tabellen nedenfor er nettobeløpet av akkumulerte opptjente driftsinntekter fratrukket akkumulert fakturering for alle pågående anleggskontrakter hvor akkumulerte driftsinntekter overstiger akkumulert fakturering. Forskudd fra kunder er nettobeløpet av akkumulerte opptjente driftsinntekter fratrukket akkumulerte innbetalinger fra kunden for alle pågående anleggskontrakter hvor innbetalinger overstiger akkumulerte driftsinntekter. Prosjektperiodiseringer er nettobeløpet av kostnader påløpt i henhold til prosjektets fullføringsgrad fratrukket akkumulerte kostnader belastet anleggskontrakten.

Netto anleggskontrakter under utførelse

NOK millioner	31.12.13	31.12.12
Prosjekter under utførelse	2 200	1 694
Forskudd fra kunder	(3 304)	(2 705)
Prosjektperiodiseringer eiendel	1 412	1 087
Prosjektperiodiseringer forpliktelse	(893)	(1 033)
Netto anleggskontrakter under utførelse	(585)	(957)

NOK millioner	31.12.13	31.12.12
Anleggskontrakter under utførelse, eiendel	1 963	1 327
Anleggskontrakter under utførelse, gjeld	(2 548)	(2 284)
Netto anleggskontrakter under utførelse	(585)	(957)

Konsernet har anleggskontrakter innenfor tre av forretningsområdene. Innenfor Kongsberg Maritime og Kongsberg Oil & Gas Technologies er hoveddelen av prosjektene av kortere varighet enn to år, og inntekten på de enkelte prosjektene utgjør hver for seg en begrenset andel av de samlede inntekter. For Kongsberg Defence Systems er prosjektene av lengre varighet og samlede inntekter for de enkelte prosjektene utgjør vesentlige beløp i forhold til konsernets aktivitet.

Oppsummering av vesentlige kontraktsdata fremgår nedenfor:

NOK millioner	2013	2012
Samlet ordre under utførelse i perioden	36 492	33 120
Årets driftsinntekter	8 728	8 187
Akkumulerte driftsinntekter	26 992	23 685
Akkumulerte variable kostnader	20 182	17 569
Gjenstående driftsinntekter	9 500	9 435
Mottatte forskudd	3 304	2 705
Gjenstående variabel kost på tapsprosjekter	115	163

Estimatusikkerhet

Inntektsføringen av kontraktene skjer i takt med beregnet fremdrift. Fremdrift beregnes normalt som påløpte tilvirkningskostnader i forhold til forventede totale tilvirkningskostnader. I enkelte tilfeller beregnes fremdrift som en funksjon av påløpte timekostnader, eller oppnådde milepæler. Kontraktenes inntekter er avtalt. Forventede totale tilvirkningskostnader estimeres basert på en kombinasjon av erfaringstall, systematiske estimeringsprosedyrer, oppfølging av effektivitetsmål og beste skjønn. Normalt vil en stor andel av totale tilvirkningskostnader være antall gjenværende timer som ansatte må bruke for å utvikle eller ferdigstille prosjektet. Usikkerheten i estimatene påvirkes av prosjektets varighet og tekniske kompleksitet. Det er etablert prinsipper for kategorisering av prosjekter i forhold til teknologisk kompleksitet og utviklingsinnhold. Dette danner grunnlaget for vurdering av risiko og resultatuttak i prosjektene. Prosjektene evalueres minimum hvert kvartal.

20 Finansielle instrumenter

A) Derivater

NOK millioner	Note	31.12.13	31.12.12
<i>Omløpsmidler</i>			
Merverdi valutatermin, kontantstrømsikring		65	173
Merverdi valutaopsjoner, kontantstrømsikring		-	2
Mer-/mindreverdi (-) rentebytteavtale, kontantstrømsikring		3	(1)
Merverdi valutaterminer, prosjektsikringer		100	603
Mer-/mindreverdi (-) lånesikringer	20B	5	5
Sum derivater omløpsmidler		173	782
<i>Langsiktige forpliktelser</i>			
Mindreverdi rentebytteavtaler knyttet til salg og tilbakeleie	20D	8	9
Sum derivater langsiktige forpliktelser		8	9
<i>Kortsiktige forpliktelser</i>			
Mindreverdi valutatermin kontantstrømsikringer		102	-
Mindreverdi valutaterminer prosjektsikringer		205	44
Mer-/mindreverdi (-) lånesikring		5	5
Sum derivater kortsiktige forpliktelser		312	49

B) Valutarisiko og sikring av valuta

For redegjørelse av KONGSBERGs valutarisiko og håndtering av denne se note 5 "Styring av kapital og finansiell risiko".

KONGSBERGs eksponering for valutarisiko knyttet til balanseførte kundefordringer og leverandørgjeld i amerikanske dollar (USD) og euro (EUR) var som følger, basert på nominelle beløp:

Beløp i millioner	31.12.13		31.12.12	
	USD	EUR	USD	EUR
Kundefordringer	137	58	355	28
Leverandørgjeld	(21)	(9)	(156)	(13)
Netto balanseeksponering	116	49	199	15
Valutaterminkontrakter prosjektsikringer ¹⁾	940	275	1 020	349

1) I henhold til KONGSBERGs valutastrategi sikres alle inngåtte kontrakter til funksjonell valuta

Oppgitte valutaterminkontrakter nevnt ovenfor skal sikre alle kontraktfestede valutastrømmer. Det betyr at valutaterminene i tillegg til å sikre balanseførte kundefordringer i utenlandsk valuta også skal sikre gjenstående fakturering på inngåtte kontrakter. KONGSBERG er også eksponert mot andre valutaer, men disse er ubetydelig sammenlignet med eksponeringen i USD og EUR.

Vesentlige valutakurser benyttet i konsernregnskapet gjennom året:

	Gjennomsnittlig kurs		Spotkurs per 31.12.	
	2013	2012	2013	2012
USD	5,88	5,84	6,07	5,53
EUR	7,81	7,56	8,36	7,32

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaktinformasjon

Valutasikring

Per 31.12. hadde konsernet følgende sikringer av utenlandsk valuta, fordelt på sikringskategori:

2013	Bruttoverdi		Total sikret beløp	Gj.snittlig sikret kurs	Total sikret beløp	Gj.snittlig sikret kurs
	i NOK per 31.12.13 basert på avtalte kurser	Netto mer(+)/mindreverdi(-) i NOK 31.12.13				
<i>Beløp i millioner</i>						
<i>Sikringskategori</i>						
Terminforretninger, kontantstrømsikringer ¹⁾	10 373	(37)	1 476	6,12	165	8,15
Valutaopsjoner kontantstrømsikringer ¹⁾	-	-	-	-	-	-
Sum kontantstrømsikringer	10 373	(37)	1 476		165	
Prosjektsikringer (verdisikring) ^{2) 3)}	8 496	(105)	940	6,06	275	8,28
Lånesikringer (verdisikring) ²⁾	728	5	106	6,12	1	8,38
Samlet	19 597	(137)	2 522		441	

2012	Bruttoverdi		Total sikret beløp	Gj.snittlig sikret kurs	Total sikret beløp	Gj.snittlig sikret kurs
	i NOK per 31.12.12 basert på avtalte kurser	Netto mer(+)/mindreverdi(-) i NOK 31.12.12				
<i>Beløp i millioner</i>						
<i>Sikringskategori</i>						
Terminforretninger, kontantstrømsikringer ¹⁾	3 272	173	410	5,95	109	7,63
Valutaopsjoner kontantstrømsikringer ¹⁾	140	2	25	5,60	-	-
Sum kontantstrømsikringer	3 412	175	435		109	
Prosjektsikringer (verdisikring) ^{2) 3)}	9 399	558	1 020	5,86	349	8,06
Lånesikringer (verdisikring) ²⁾	656	5	105	-	1	-
Samlet	13 467	738	1 560		459	

- Mer- eller mindreverdi knyttet til sikringseffektive kontantstrømsikringer (terminforretninger og valutaopsjoner) innregnes i oppstilling over totalresultat. Den del som ikke er sikringseffektiv blir innregnet over resultatet.
- Verdier i tabellen knyttet til verdi basert på avtalte kurser og netto mer/mindreverdi inkluderer også andre valutaer enn USD og EUR. Lånesikringer er valutasikringer knyttet til lån i utenlandsk valuta.
- Samlet verdiendring på sikrede prosjekter er NOK 663 millioner i løpet av 2013 (NOK 526 millioner i 2012). Derivatet anvendt som prosjektsikring har hatt tilsvarende negativ verdi gjennom året, og sikringen har således vært 100 % effektiv. Verdiendring er innregnet i kundefordringer og anleggskontrakter under utførelse (eiendel og gjeld).

Virkelig verdi på valutaterminer er i tillegg til valutakursen 31.12. påvirket av forskjellene i renter i de aktuelle valutaene. Rentekurvene som benyttes i verdsettelsen mottas fra Reuters som igjen henter informasjon fra ulike markedsaktører. Det vises forøvrig til note 4 "Virkelig verdi" og note 20 G) "Vurdering av virkelig verdi".

Sensitivitetsanalyse

En styrkning av norske kroner mot USD og EUR per 31.12.13 på 10 % (10 % i 2012) ville ha økt oppstilling over totalresultatet med beløp nevnt i tabellen. Analysen forutsetter at øvrige variabler holdes konstante. Da KONGSBERG har en sikringsstrategi som i hovedsak sikrer alle kontraktfestede valutastrømmer og fordringer i utenlandsk valuta vil ikke en valutaendring fullt ut påvirke lønnsomheten i inngåtte kontrakter vesentlig selv om valutaen endres. Eventuell endring i verdi på valutaopsjonene er ikke hensyntatt i tabellen nedenfor.

Beregnet effekt på oppstilling over totalresultat (etter skatt):¹⁾

NOK millioner	31.12.13	31.12.12
USD	645	163
EUR	99	57
Totalt	744	220

1) Kontantstrømsikringer (prognosesikringer) er vurdert til å være 100 % effektive, og all effekt fra en valutakursendring vil således føres mot oppstilling over totalresultat. For prosjektsikringer og lånesikringer vil verken oppstilling over totalresultat eller resultat bli påvirket så lenge sikringene er 100 % effektive.

En tilsvarende svekkelse av norske kroner mot ovenstående valutaer ville hatt samme beløpmessig effekt, men med motsatt fortegn, og med forutsetninger om at alle variabler holdes konstante.

C) Kontantstrømsikringer

Oversikt over periodene hvor kontantstrømmer knyttet til derivater som er kontantstrømsikringer (prognosesikringer og rentesikringer) forventes å oppstå:

NOK millioner	31.12.13					31.12.12				
	Balanse- ført beløp	Forventet kontant- strøm	2014	2015	2016	Balanse- ført beløp	Forventet kontant- strøm	2013	2014	2015
<i>Valutaterminkontrakter</i>										
Eiendeler	65	65	54	11	-	173	177	118	59	-
Forpliktelse	(102)	(105)	(71)	(34)	-	-	-	-	-	-
<i>Valutaopsjoner</i>										
Eiendeler	-	-	-	-	-	2	2	2	-	-
Forpliktelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Rentebytteavtaler</i>										
Eiendeler	3	3	1	1	1	-	-	-	-	-
Forpliktelse	-	-	-	-	-	(1)	(1)	(1)	-	-
Samlet	(34)	(37)	(16)	(22)	1	174	178	119	59	-

Oversikt over periodene hvor kontantstrømmer knyttet til derivater som er kontantstrømsikringer (prognosesikringer og rentesikringer) forventes å påvirke resultatet:

NOK millioner	31.12.13				31.12.12			
	Balanse- ført beløp	Forventet kontant- strøm	2014	2015 og senere	Balanse- ført beløp	Forventet kontant- strøm	2013	2014 og senere
<i>Valutaterminkontrakter</i>								
Eiendeler	65	65	37	29	173	177	106	71
Forpliktelse	(102)	(105)	(59)	(46)	-	-	-	-
<i>Valutaopsjoner</i>								
Eiendeler	-	-	-	-	2	2	2	-
Forpliktelse	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Rentebytteavtaler</i>								
Eiendeler	3	3	1	2	-	-	-	-
Forpliktelse	-	-	-	-	(1)	(1)	-	(1)
Samlet	(34)	(37)	(21)	(15)	174	178	108	70

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaktinformasjon

Kontantstrømsikring – sikringsreserve

NOK millioner	2013	2012
Inngående balanse	191	112
<i>Endringer i mer-/ (mindreverdi) i perioden</i>		
- Valutaterminer, opsjonskontrakter og utsatt gevinst ¹⁾	(428)	155
- Rentebytteavtaler	4	(1)
Skatt på poster innregnet direkte i oppstilling over totalresultat	129	(31)
<i>Innregnet gevinst/tap i perioden</i>		
- Valutaterminer, opsjonskontrakter og utsatt gevinst ¹⁾	(37)	(44)
Utgående balanse sikringsreserve²⁾	(141)	191

Dersom et forventet prosjekt blir kontraktsfestet og det etableres en prosjektsikring, blir innregnet sikringsreserve overført fra oppstilling over totalresultat til balanseført verdi av det sikrede prosjektet. Dersom en forventet kontantstrøm inntreffer og ikke resulterer i en prosjektsikring innregnes sikringsreserven i resultatregnskapet samtidig med de sikrede transaksjonene.

- 1) Utsatt tap på kontantstrømsikringer utgjør NOK 161 millioner pr 31.12.13 (NOK 89 millioner i gevinst per 31.12.12) henført til prosjekter. Tap/gevinst oppstår når terminene til prognosesikringene blir realisert og nye terminer inngås for prosjektene. Eventuell gevinst/tap som oppstår, blir utsatt og realiseres i takt med fremdrift.
- 2) Netto effekt fra kontantstrømsikringer før skatt, ført over oppstilling over totalresultatet, utgjør NOK -461 millioner i 2013 (NOK 110 millioner i 2012).

D) Renterisiko knyttet til lån

Beløp NOK millioner	2013					2012				
	Forfall	Nominell rente	Rest-løpetid	Nominelt beløp	Balanse-ført verdi	Forfall	Nominell rente	Rest-løpetid	Nominelt beløp	Balanse-ført verdi
Obligasjonslån KOG 07	10.9.19	4,80 %	5,7	250	250	10.9.19	4,80 %	6,7	250	250
Obligasjonslån KOG 06	10.9.17	3,46 %	3,7	500	500	10.9.17	3,63 %	4,7	500	500
Obligasjonslån KOG 05	14.4.14	5,44 %	0,3	500	500	14.4.14	5,58 %	1,3	500	500
Andre langsiktige lån				61	61				61	61
Andre kortsiktige lån				26	26					
Sum lån				1 337	1 337				1 311	1 311
Lånefasilitet (ubenyttet låneramme)	1.7.15			1 000		1.7.15			1 000	-

Lånefasilitet per 31.12.13 er en syndikert lånefasilitet på til sammen NOK 1.000 millioner. Avtalen er inngått med fire banker: DNB, Nordea, SEB og Danske Bank. Avtalen har løpetid frem til 2015. Rentebetingelsene er for tiden 3 mnd NIBOR + margin som er avhengig av forholdet mellom netto rentebærende lån/EBITDA og kan være fra 0,60 % til 1,10 %. Lånefasilitetene krever at netto rentebærende gjeld ikke skal overstige tre ganger EBITDA, men kan være opp til 3,5 gang i maksimalt tre kvartaler. Kravene i låneavtalene er oppfylt. Obligasjonslånene er utstedt i norske kroner og notert på Oslo Børs. Rentebetingelsene er tre mnd NIBOR + 3,75 % for lån pålydende NOK 500 millioner med forfall i 2014, 3 mnd NIBOR + 1,80 % for lån pålydende NOK 500 millioner med forfall i 2017, og fastrente på 4,80 % p.a. for obligasjonslån pålydende NOK 250 millioner med forfall i 2019. Lånene er balanseført til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode.

Andre lån er mindre låneoptak i enkelte av konsernets datterselskaper i lokale banker.

Beløp NOK millioner	Forfall	Rentesats	Mer(+)/ Pålydende mindreverdi(-)		Mer(+)/ Pålydende mindreverdi(-)	
			2013	31.12.13	2012	31.12.12
Rentebytteavtale, flytende til fast rente ¹⁾	2.1.15	3,43 %	150	(3)	150	(4)
Rentebytteavtale, flytende til fast rente ¹⁾	2.1.15	3,21 %	120	(2)	120	(3)
Rentebytteavtale, flytende til fast rente ²⁾	2.1.18	2,47 %	247	(3)	247	(2)
Sum rentebytteavtaler			517	(8)	517	(9)

- 1) KONGSBERG har inngått rentebytteavtaler fra flytende til fast rente for et nominelt beløp på NOK 270 millioner. Avtalene ble inngått i tilknytning til husleieavtaler inngått ved salg- og tilbakeleieavtaler som omtalt i note 26 "Salg og tilbakeleie". Verdiendringen på rentebytteavtalen innregnes over resultatregnskapet.
- 2) KONGSBERG har inngått rentebytteavtale fra flytende rente til fast rente for et nominelt beløp på NOK 247 millioner. Avtalen ble inngått i tilknytning til finansiering av forretningsområdet eiendom for å redusere renteeksponeringen. Verdiendringen på rentebytteavtalen innregnes over resultatregnskapet.

Sensitivitetsanalyse renterisiko

En endring av renten med 50 basispunkter (bp) på balansedagen ville ha økt (redusert) egenkapitalen og resultatet med beløpene vist nedenfor. Analysen forutsetter at øvrige variabler holdes konstante. Analysen er utført på samme grunnlag for 2012.

Effekt av rentøkning på 50 bp:

NOK millioner	31.12.13 Resultatet	31.12.12 Resultatet
Plasseringer med flytende rente	8	6
Lån med variabel rente	(5)	(5)
Rentebytteavtaler	7	10
Kontantstrøms sensitivitet (netto)	10	11

E) Likviditetsrisiko

Tabellen viser forfall i henhold til kontrakt for finansielle forpliktelser inkludert rentebetalinger. Forpliktelser som offentlige avgifter og skatter er ikke finansielle forpliktelser og derfor ikke inkludert. Det samme gjelder forskuddsbetalinger fra kunder og periodisering av prosjekter.

31.12.13 NOK millioner	Kontrakt- messige		2014	2015	2016	2017	2018 og senere
	Balanse- ført beløp	køntant- strømmer					
<i>Finansielle forpliktelser som ikke er derivater</i>							
Usikrede obligasjonslån	1 250	(1 398)	(537)	(29)	(29)	(524)	(279)
Andre lån og forpliktelser	87	(87)	(74)	(1)	(1)	(10)	(1)
Leverandører	834	(834)	(834)	-	-	-	-
<i>Finansielle forpliktelser som er derivater</i>							
Valutaderivater (brutto mindreverdi)	307	(315)	(213)	(94)	(6)	(2)	-
Rentebytteavtale	8	(8)	(6)	(1)	(1)	-	-
Lånesikring	5	(5)	(5)	-	-	-	-
Totalt	2 491	(2 647)	(1 669)	(125)	(37)	(536)	(280)

31.12.12 NOK millioner	Kontrakt- messige		2013	2014	2015	2016	2017 og senere
	Balanse- ført beløp	køntant- strømmer					
<i>Finansielle forpliktelser som ikke er derivater</i>							
Usikrede obligasjonslån	1 250	(1 460)	(58)	(538)	(30)	(30)	(804)
Andre lån og langsiktige forpliktelser	57	(57)	(45)	(1)	(1)	(1)	(10)
Leverandører	927	(927)	(927)	-	-	-	-
<i>Finansielle forpliktelser som er derivater</i>							
Valutaderivater (brutto mindreverdi)	44	(45)	(33)	(8)	(4)	-	-
Rentebytteavtale	1	(1)	-	-	-	-	(1)
Lånesikring	5	(5)	(5)	-	-	-	-
Totalt	2 284	(2 495)	(1 068)	(547)	(35)	(31)	(815)

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaklinformasjon

F) Oppsummering finansielle eiendeler og forpliktelser

Finansielle eiendeler og forpliktelser fordelt på ulike kategorier for regnskapsmessig behandling av disse per 31.12.13:

2013	NOK millioner	Note	Derivater		Utlån og fordringer	Tilgjengelig for salg	Andre finansielle forpliktelser	Total	Virkelig verdi
			Derivater benyttet som sikring	Derivater som ikke kvalifiserer for sikring					
<i>Eiendeler – anleggsmidler</i>									
	Investering i aksjer tilgjengelig for salg	16	-	-	-	140	-	140	140
	Andre langsiktige eiendeler	17	-	-	155	-	-	155	155
<i>Eiendeler – omløpsmidler</i>									
	Derivater	20A	173	-	-	-	-	173	173
	Fordringer	18	-	-	2 996	-	-	2 996	2 996
	Betalingsmidler	21	-	-	3 272	-	-	3 272	3 272
<i>Finansielle forpliktelser – langsiktige</i>									
	Rentebærende lån	20D	-	-	-	-	811	811	846
	Derivater	20A	-	8	-	-	-	8	8
	Andre langsiktige forpliktelser		-	-	-	-	56	56	56
<i>Finansielle forpliktelser – kortsiktige</i>									
	Rentebærende lån		-	-	-	-	526	526	527
	Derivater	20A	312	-	-	-	-	312	312
	Leverandører	24	-	-	-	-	834	834	834

2012	NOK millioner	Note	Derivater		Utlån og fordringer	Tilgjengelig for salg	Andre finansielle forpliktelser	Total	Virkelig verdi
			Derivater benyttet som sikring	Derivater som ikke kvalifiserer for sikring					
<i>Eiendeler – anleggsmidler</i>									
	Investering i aksjer tilgjengelig for salg	16	-	-	-	125	-	125	125
	Andre langsiktige eiendeler	17	-	-	155	-	-	155	155
<i>Eiendeler – omløpsmidler</i>									
	Derivater	20A	782	-	-	-	-	782	782
	Fordringer	18	-	-	2 559	-	-	2 559	2 559
	Betalingsmidler	21	-	-	2 509	-	-	2 509	2 509
<i>Finansielle forpliktelser – langsiktige</i>									
	Rentebærende lån	20D	-	-	-	-	1 311	1 311	1 290
	Derivater	20A	-	9	-	-	-	9	9
	Andre langsiktige forpliktelser		-	-	-	-	74	74	74
<i>Finansielle forpliktelser – kortsiktige</i>									
	Derivater	20A	49	-	-	-	-	49	49
	Leverandører	24	-	-	-	-	927	927	927

G) Vurdering av virkelig verdi

Følgende tabell viser konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi

NOK millioner	Note	2013			2012		
		Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
<i>Eiendeler</i>							
Investeringer i aksjer tilgjengelig for salg ¹⁾	16	62	-	78	69	-	56
Derivative finansielle eiendeler	20A	-	173	-	-	782	-
Sum eiendeler til virkelig verdi		62	173	78	69	782	56
<i>Forpliktelser</i>							
Derivative finansielle forpliktelser	20A	-	320	-	-	58	-
Rentebærende gjeld (beregnet for noteformål)		-	1 373	-	-	1 290	-
Sum forpliktelser til virkelig verdi		-	1 693	-	-	1 348	-

1) For aksjer klassifisert som tilgjengelig for salg og er inkludert i nivå tre over, har det ikke vært tilgang, avgang eller verdiendring gjennom året.

De forskjellige nivåene har blitt definert som følger:

Nivå 1: Virkelig verdi måles ved bruk av kvoterte priser fra aktive markeder for identiske finansielle instrumenter. Ingen justering foretas med hensyn til disse prisene.

Nivå 2: Virkelig verdi av finansielle instrumenter som ikke handles i et aktivt marked bestemmes ved å bruke verdsettelsesmetoder. Disse verdsettelsesmetodene maksimerer bruken av observerbare data der det er tilgjengelig, og belager seg minst mulig på konsernets egne estimater. Klassifisering i nivå 2 forutsetter at alle vesentlige data som kreves for å fastsette virkelig verdi er observerbare data.

Nivå 3: Virkelig verdi måles ved bruk av vesentlige data som ikke er basert på observerbare markedsdata.

Se note 4 og note 16 for omtale av virkelig verdimåling.

H) Estimatusikkerhet

KONGSBERG har en rekke finansielle instrumenter som regnskapsføres til virkelig verdi. Når markedsverdier ikke kan observeres direkte gjennom børsnoterte priser, estimeres virkelig verdi ved hjelp av ulike modeller som enten bygger på interne estimater eller input fra banker eller andre markedsaktører. Forutsetninger for slike verddivurderinger inkluderer spotpriser, forwardpriser og rentekurver. Vurderingene er alltid basert på KONGSBERGs beste estimater,

men det er likevel sannsynlig at observerbar markedsinformasjon og forutsetninger vil endres over tid. Slike endringer kan påvirke de beregnede verdier av finansielle instrumenter vesentlig, og dermed resultere i gevinster og tap som vil påvirke framtidige perioders resultatregnskap. Hvordan slike endringer påvirker resultatregnskapet avhenger av type instrument, og hvorvidt det inngår i en sikringsrelasjon.

21 Betalingsmidler

Nominelt beløp i NOK millioner	31.12.13	31.12.12
Kortsiktig plassering i pengemarkedet	880	1 153
Bankinnskudd, driftskonti	2 392	1 356
Sum	3 272	2 509

Det er stilt bankgaranti for trukket forskuddstrekk fra ansatte tilsvarende NOK 281 millioner (NOK 253 millioner i 2012).

Likviditetsstyringen i konsernet håndteres av konsernets sentrale finansfunksjon.

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaktinformasjon

22 Aksjekapital

Aksjekapital

Aksjekapitalen består per 31.12.13 av 120.000.000 aksjer, hver pålydende NOK 1,25.

Utvikling i aksjekapital

	Dato	Antall aksjer	Pålydende NOK	Beløp NOK millioner	Korr. faktor	Aksjekapital NOK millioner
<i>Type utvidelse</i>						
Børsintroduksjon	13.12.93	5 850 000	20	117		117
Rettet emisjon mot ansatte	1996	6 000 000	20	3		120
Aksjesplitt	1997	24 000 000	5		01:04	120
Emisjon	1999	30 000 000	5	30		150
Aksjesplitt	2009	120 000 000	1,25		01:04	150

Oversikt over de største aksjeeierne per 31.12.13

Aksjeeiere	Antall aksjer	%-andel
Staten v/ Nærings- og fiskeridepartementet	60 001 600	50,001 %
Arendals Fossekompani ASA	9 552 796	7,961 %
Folketrygdfondet	8 480 992	7,070 %
MP Pensjon	4 812 800	4,011 %
Skagen Vekst	2 940 497	2,450 %
JP Morgan Chase Bank - nominee	1 984 550	1,654 %
Danske Invest Norske Instit. II	1 752 878	1,460 %
Verdipapirfondet Odin Norden	1 518 977	1,270 %
Verdipapirfondet Odin Norge	1 152 181	0,960 %
Danske Invest Norske Aksjer Inst	1 117 324	0,930 %
Sum	93 314 595	77,762 %
Øvrige (eierandel < 0,75 %)	26 685 405	22,238 %
Totalt antall aksjer	120 000 000	100,000 %

Fordeling av aksjeeiere etter beholdningsstørrelse

Antall aksjer	Antall eiere	Antall aksjer	Beholdning %
1-1 000	5 814	1 861 566	1,55 %
1 001-10 000	1 701	4 600 576	3,83 %
10 001-100 000	176	5 552 117	4,63 %
100 001-1 000 000	52	14 671 146	12,23 %
1 000 001-10 000 000	9	33 312 995	27,76 %
Over 10 000 000	1	60 001 600	50,00 %
Sum	7 753	120 000 000	100,00 %

Av de 7.746 aksjeeierne per 31.12.13 var 975 utenlandske, med en samlet beholdning på 10,85 %.

Egne aksjer

KONGSBERG har per 31.12.13 en beholdning på 66.699 egne aksjer. Aksjene er kjøpt i henhold til fullmakt gitt på ordinær generalforsamling, og gir rom for tilbakekjøp av inntil 5 % av utestående aksjer.

	Antall
Beholdning egne aksjer per 31.12.12	69 804
Kjøp av egne aksjer	603 395
Egne aksjer avhendet til ansatte	606 500
Beholdning egne aksjer per 31.12.13	66 699

Utbytte

	2013	2012
Betalt utbytte i NOK millioner	450	450
Betalt utbytte i NOK per aksje	3,75	3,75

Styret har foreslått et utbytte for 2013 på NOK 630 millioner. Dette tilsvarer NOK 5,25 per aksje hvorav NOK 4,25 per aksje som ordinært utbytte og et ekstraordinært utbytte på NOK 1,00 per aksje i forbindelse med KONGSBERGs 200 års jubileum.

23 Avsetninger

Langsiktige avsetninger

NOK millioner	Salg og tilbakeleie
1.1.13	114
Avsatt	31
Effekt av diskontering	(3)
Oppløst	(21)
Benyttet avsetning	(5)
31.12.13	116

Langsiktige avsetninger

KONGSBERG har i perioden 1999 til 2007 solgt deler av eiendoms-massen i Kongsberg Teknologipark. Eiendommene er leid tilbake på langsiktige kontrakter som utløper i perioden 2014 til 2025. I forbindelse med salg og tilbakeleie ble det inngått fremleieavtaler til lavere leie enn summen av innleie, eier- og rehabiliteringskostnader for de tilbakeleide byggene. Dette netto tapet er vurdert å være en tapskontrakt i henhold til IAS 37, og nåverdien av fremtidig tap er avsatt i regnskapet. Det er i tillegg foretatt avsetning knyttet til leiebortfall. Gjenstående avsetningsbehov vurderes hvert kvartal. Effekt av diskontering er kostnadsført som finanskostnader.

Garantiaavsetninger

Garantiaavsetninger er avsetninger for garantikostnader på avsluttede leveranser. Ubenyttede garantiaavsetninger løses opp ved utløp av garanti-perioden. Garantiaavsetningene er estimert basert på en kombinasjon av erfaringstall, konkrete beregninger og beste skjønn. Garantiperiodene varierer fra ett til to år innenfor Kongsberg Maritime og Kongsberg Oil & Gas Technologies. Garantiperiodene innenfor Kongsberg Defence Systems og Kongsberg Protech Systems strekker seg normalt fra ett til fem år, men kan for Kongsberg Defence Systems i enkelte tilfeller være i inntil 30 år.

Kortsiktige avsetninger

NOK millioner	Garanti	Andre	Sum
1.1.13	664	326	990
Avsatt	275	46	321
Oppløst	(95)	(38)	(133)
Benyttet avsetning	(179)	(46)	(225)
31.12.13	665	288	953

Andre avsetninger

Avsetninger regnskapsføres når konsernet har en forpliktelse som følge av en tidligere hendelse, det er sannsynlig at det vil skje et økonomisk oppgjør som følge av denne forpliktelsen og beløpets størrelse kan måles pålitelig.

Avsetninger gjelder forhold hvor det er uenighet med kontraktspartene, usikkerhet knyttet til produktansvar eller produkter som er i en tidlig livssyklus.

Estimatusikkerhet

Vurderingene er basert på en kombinasjon av erfaringstall, tekniske evalueringer og beste skjønn. Det gjøres evalueringer av estimatene hvert kvartal. Det er betydelig usikkerheter knyttet til disse avsetningene med hensyn til beløp og tid.

24 Andre kortsiktige forpliktelser

Andre kortsiktige forpliktelser

NOK millioner	31.12.13	31.12.12
Leverandørgjeld	834	927
Skyldige offentlige avgifter	387	307
Beregnet betalbar skatt	16	225
Avsatte feriepenger	412	380
Forskudd fra kunder på leveranseprosjekter	250	293
Forpliktelser knyttet til resultatavhengig del av lønn	136	160
Andre poster	1 655	1 499
Sum	3 690	3 791

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaktinformasjon

25 Pantstillelser og garantier

Pantstillelser

Konsernets låneavtaler, både obligasjonlåneavtalene og avtalen om syndikert kredittfasilitet, er basert på negativ pant.

Forskudds- og gjennomføringsgarantier

Konsernets selskaper har stilt garantier for forskudd og gjennomføring i tilknytning til prosjekter. Garantiene er utstedt av norske og utenlandske banker og forsikringselskaper og av Kongsberg Gruppen ASA (morselskapsgarantier). Kongsberg Gruppen ASA står ansvarlig for alle garantiene.

NOK millioner	31.12.13	31.12.12
Garantier utstedt av banker og forsikringselskap	2 261	2 764
Garantier stilt av Kongsberg Gruppen ASA (morselskapet)	1 671	536
Forskudd og gjennomførings-garantier overfor kunder	3 932	3 300

Kongsberg Gruppen ASA har ukommiterte rammeavtaler om garantistillelser med banker og forsikringselskaper.

26 Salg og tilbakeleie

KONGSBERG har i perioden 1999 til 2007 solgt deler av eiendoms- massen i Kongsberg Teknologipark. Eiendommene er leid tilbake på langsiktige kontrakter som utløper i perioden 2014 til 2025. Tilbakeleiekontraktene er ansett som operasjonelle leieavtaler.

I tillegg til leiebeløpene er KONGSBERG ansvarlig for visse kostnader knyttet til avgifter og vedlikehold av eiendommene. Med unntak av eiendommene som ble solgt i 2007 er eiendommene i hovedsak utleid til eksterne leietakere. Utleiekontraktene har en varighet fra tre måneder til 15 år. Avsetninger knyttet til dette er omtalt i note 23 "Avsetninger".

NOK millioner	Salgsår	Leiebeløp	Leiebeløp	Leiebeløp	Gjen-	Leiebeløp	Vei- gjennom-
		innleie 2014	2015 -2019	utover 2019	værende periode innleie	utleie 2014	snittlig utleie- periode
Avtale 1 – Til sammen 28 000 kvm industri/kontor	1999	32	-	-	1 år	37	1 år
Avtale 2 – Til sammen 38 000 kvm industri/kontor	2001	35	147	-	5 år	37	2,5 år
Avtale 3 – Til sammen 6 000 kvm industri/kontor	2002	6	17	-	4 år	6	2,5 år
Avtale 4 – Til sammen 10 000 kvm industri/kontor	2006	17	91	32	8 år	19	8 år
Avtale 5 – Til sammen 39 000 kvm industri/kontor	2007	58	309	341	11 år	58	11 år
Totalt		148	564	373		157	

For alle avtaler har konsernet forkjøpsrett etter markedsforhold. Konsernet har rett til forlengelse av leieperiodene for minst fem år av gangen. Leiebeløpet er fast med 2,5 % årlig justering på leie for avtale 1, leiebeløpet er fast med 2,25 % årlig justering på leie for avtale 2 og 3. Avtale 4 og 5 justeres med 100 % av endringen i konsumprisindeksen, som er forutsatt lik 2 % årlig. Leien for avtale 4 påvirkes også av rentenivå hvor 100 % er basert på flytende rente etter en reforhandling i 2010. Utleien justeres årlig i henhold til konsumprisindeks.

Avtale 5 ble inngått i forbindelse med det gjennomførte eiendoms- salget i 2007. Kongsberg Maritime AS, et heleid datterselskap i KONGSBERG, har inngått en langsiktig leieavtale for hele innleieperioden. Leieavtalen består av to bygg og leiebeløpene justeres årlig i henhold til konsumprisindeks. Konsernet har rett til forlengelse av leieperioden for fem år av gangen til eksisterende vilkår.

27 Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte

Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte

Styret foreslår at retningslinjene beskrevet nedenfor legges til grunn for 2014 og frem til generalforsamlingen 2015.

Hovedprinsipper for selskapets lederlønnspolitik

Prinsippene og systemene for godtgjørelse til ledende ansatte fastsettes av styret. Styret gjennomfører årlig en evaluering av konsernsjefens lønn og betingelser, samt konsernets resultat-lønnsordning for ledere. Styrets kompensasjonsutvalg forbereder sakene for styret. Konsernsjefen fastsetter godtgjørelsen til øvrige medlemmer av konsernledelsen etter konsultasjon med styrets leder.

Lederlønnene i Kongsberg Gruppen ASA og konsernselskaper ("KONGSBERG") fastsettes ut fra følgende hovedprinsipper:

- Lederlønnen skal være konkurransedyktig, men ikke lønnsledende, og innenfor denne ramme støtte opp under generell moderasjon i lederlønnutviklingen – selskapet skal tiltrekke seg og beholde dyktige ledere.
- Lederlønnen skal være motiverende – lønnen skal være slik sammensatt at den motiverer for ekstra innsats for stadig forbedring av virksomheten og selskapets resultater.
- Lønnsystemet skal oppfattes som forståelig og akseptabelt både internt i KONGSBERG og eksternt.
- Lønnsystemet skal være fleksibelt – slik at tilpasning kan skje når behovene endres.
- Lønnsystemet skal fremme samarbeid.

Godtgjørelsen til konsernledelsen skal reflektere deres ansvar for styring, resultater og bærekraftig utvikling av KONGSBERG, og hensynta virksomhetens størrelse og kompleksitet. Ordningene skal forøvrig være transparente og i tråd med prinsipper for god eierstyring og selskapsledelse.

Andre selskaper i konsernet skal følge hovedprinsippene for lederlønnspolitikken. Det er et mål å koordinere lønnspolitikken i konsernet og de ordningene som benyttes for variable ytelser.

Elementer i lederlønnen – fastlønn og variable ytelser

Utgangspunktet for lønnsfastsettelsen er det samlede nivået av fastlønn og variable ytelser. Fastlønn består av grunnlønn samt faste naturalytelser og pensjonsavtaler. Fra 2012 ble det innført en langtidsincentivordning (LTI) som del av den faste godtgjørelse. Variable ytelser består av resultatavhengig lønn samt aksjeprogram. Det gjøres regelmessig målinger mot relevante markeder for å sikre at den totale kompensasjonen er konkurransedyktig, men ikke ledende.

Grunnlønn

Grunnlønnen skal normalt være hovedelementet i ledernes lønn. Den vurderes normalt en gang i året.

Faste naturalytelser

Ledende ansatte vil normalt tildeles naturalytelser som er vanlige for sammenlignbare stillinger, så som fri telefon, fri bredbåndsopkobling, aviser, firmabil/bilordning og parkering. Det gjelder ingen særskilte begrensninger for hvilke naturalytelser som kan avtales.

Pensjonsordninger

Ledende ansatte skal normalt ha pensjonsordninger som sikrer dem en pensjonsutbetaling som står i forhold til lønnsnivået de har i arbeid. I hovedsak oppfylles dette ved medlemskap i KONGSBERGs kollektive hovedpensjonsordning for lønn inntil 12G.

Konsernets kollektive hovedpensjonsordning er innskuddsbasert. Innskuddene er 0 % av lønn mellom 0G og 1G, 5 % av lønn fra 1G til 6G og 8 % av lønn fra 6G til 12G. Midlene kan valgfritt fordeles mellom tre spareprofiler med henholdsvis 30, 50 og 80 % aksjer. Ordningen ble innført per 1.108. Arbeidstakere som var 52 år eller eldre på konverteringstidspunktet ble stående i en lukket ytelsesplan.

Ledere med grunnlønn over 12G har i tillegg pensjonsopptjening for den del av lønnen som overstiger 12G gjennom en driftsbasert innskuddsordning. Innskuddet er 18 % av den del av grunnlønnen som overstiger 12G, og investeringsvalgene de samme som i hovedordningen. Denne ordningen vil videreføres i 2014.

Det er innført et tak på pensjonsgivende lønn (maksimalt pensjonsgrunnlag) på NOK 2.750.000, som inflasjonsprisindeksen i tråd med konsumprisindeksen per 1.109 og deretter 1.1 hvert år. Ingen av medlemmene i konsernledelsen er tilknyttet de gamle ytelsesplanene og alle er nå tilknyttet bedriftens innskuddsordning. Konsernsjefen har en egen avtale om alderspensjon ved 67 år, som inklusive folketrygden (forutsatt full opptjening) og KONGSBERGs tjenestepensjon gir en samlet ytelse på NOK 1.200.000 fra 67 til 77 år og NOK 1.000.000 fra 77 år og livet ut. Pensjonen reguleres årlig i takt med utbetalte pensjoner fra Folketrygden, dvs pt med alminnelig lønnsvekst minus 0,75 %.

KONGSBERG har tidligere inngått avtaler om tidligpensjon for noen av sine ledere. Avtalene har hele tiden vært inngått i tråd med gjeldende eiermelding fra Staten. Det er i dag ulike ordninger avhengig av når disse ble inngått. De nyeste avtalene innebærer mulighet for fratreden fra 65 år, men med gjensidig rett for KONGSBERG og ansatt i konsernledelsen til å kreve tidligpensjon fra 63 år. Ytelsen er 65 % av årslønn, forutsatt minimum 15 års opptjening. Dersom ansatt fratrer mellom 63 og 65 år vil det imidlertid gi redusert pensjonsopptjening i den innskuddsbaserte alderspensjon som gjelder fra fylte 67 år. Disse avtalene gjelder for 6 medlemmer i konsernledelsen. En av medlemmene i konsernledelsen har eldre avtale om fristilling fra arbeidsplass fra fylte 60 år. Forutsatt minst 10 års opptjeningstid er ytelsen 90 % av lønn fra 60 år, med 10 % nedtrapping per år til 60 % av lønn fra 63 til 67 år. Tilsvarende har tre andre konserndirektører avtaler om at de kan fratruke fra 62 år. Forutsatt minst 15 års opptjeningstid er ytelsen 65 % av lønn frem til fylte 67 år. Disse eldre ordningene ble avvirket henholdsvis i 2006 og 2008. Konsernsjefen har en avtale om tidligpensjon på NOK 1.400.000 per år fra fylte 65 år til 67 år. Konsernsjefen og KONGSBERG kan gjensidig kreve fratreden med tidligpensjon fra 63 eller 64 år, og da med henholdsvis NOK 1.300.000 eller NOK 1.350.000 per år frem til fylte 65 år. Tidligpensjonen reguleres årlig i takt med utbetalte pensjoner fra Folketrygden.

Selskapet startet vurdering av omlegging av tidligpensjonsordningen i 2012 og har videreført dette arbeidet i 2013. Det er besluttet ikke å videreføre ordningen med tidligpensjonsavtaler for ledende ansatte (og ansatte i visse nøkkelstillinger som tidligere fikk avtale om tidligpensjon) som tiltrådte sine stillinger etter 1.7.13. Disse vil i stedet få et tilleggsinnskudd på 12 % av grunnlønn utover 12G til

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontakttinformasjon

den driftsbaserte pensjonsordningen, så lenge de står i slik stilling, dog senest til fylte 65 år.

Langtidsincentiv (LTI)

Fra og med 2012 har styret, som en del av den faste godtgjørelse, innført et langtidsincentiv i form av godtgjørelse på 25 % og 15–20 % av årlig grunnlønn for henholdsvis konsernsjef og øvrig konsernledelse. Første utbetaling ble gjort i 2013. Begrunnelsen for ordningen er å være konkurransedyktig med sammenlignbare selskaper. For å kunne utbetales, må KONGSBERG ha positivt driftsresultat (EBIT) i foregående år. Deltakerne i ordningen vil være forpliktet til å investere nettobeløpet etter skatt i KONGSBERG-aksjer, som kjøpes i markedet og eies i en bindingstid på tre år. Deltakere som på eget initiativ slutter i selskapet vil, for aksjer som ikke oppfyller tre-årskravet, måtte tilbakebetale et beløp som tilsvarer aksjeverdi etter skatt på oppsigelsestidspunktet. Ordningen vil ikke gi grunnlag for pensjon. For de som omfattes av ordningen er maksimal opp-tjening av årlig resultatlønn redusert fra 75 % til 60 % av grunnlønn. Ordningen vil bli evaluert årlig.

Resultatavhengig del av lønn

KONGSBERGs øverste ledelse og viktigste beslutningstakere skal på en direkte måte ha sine økonomiske interesser knyttet til utvikling og forbedring av KONGSBERG. Med dette formål vedtok styret i 2006 en resultatlønsordning som omfatter ca 90 ledere. Ordningen videreføres i 2014. Målet med ordningen er at ledere som presterer bra over tid skal oppnå en gjennomsnittlig resultatlønn på 20–30 % av grunnlønn.

Resultatlønsordningen baseres på tre uavhengige komponenter – endring i EBITA, oppnådd EBITA-margin (hvis 10 % og over) og personlige, ikke-finansielle mål. I ordningen skilles det mellom opptjent resultatlønn som godskrives eller belastes en resultatlønsbank for den enkelte deltaker og utbetalt resultatlønn som utbetales fra banken. Utbetalt resultatlønn utgjør 1/3 av saldo i resultatlønsbanken og utbetales når regnskapet for det angjeldende år er godkjent av styret.

Endring i årets EBITA, justert for 10 % kalkulatorisk rente på endring i kapital er den tyngste driver i resultatlønsordningen. Målingen vektet på eget ansvarsområde og overordnede nivåer. Opptjent resultatlønn blir positiv ved fremgang i justert EBITA, mens den ved tilbakegang i justert EBITA kan bli negativ og belaste tidligere opparbeidet resultatlønsbank.

Årlig opptjening til resultatlønsbanken kan maksimalt utgjøre 75 % av grunnlønn. For de som omfattes av LTI ordningen kan maksimal årlig opptjening til resultatlønsbanken utgjøre 60 % av grunnlønn. Årlig utbetaling fra resultatlønsbanken kan maksimalt utgjøre 50 % av grunnlønn. Saldo i resultatlønsbanken vil ikke bli utbetalt ved fratredelse ut av konsernet før pensjonering. Resultatlønsbanken vil virke utjevne over tid, stimulere til langsiktighet og gjøre at deltakerne ikke bare har oppside, men også nedside.

Resultatlønsordningen gir ikke grunnlag for pensjon. Resultatlønsordningen vurderes årlig av kompensasjonsutvalget og styret for å påse at den virker etter hensikten og sikre at nødvendige justeringer foretas.

Godtgjørelse som er knyttet til aksjer eller utviklingen av aksjekursen

Ledende ansatte har mulighet til å delta fullt ut i KONGSBERGs rabatterte aksjespareordning på samme vilkår som for alle ansatte i konsernet. KONGSBERG har ingen ordning for tildeling av aksjeopsjoner eller andre instrumenter knyttet til selskapets aksjer. Det er ingen planer om å innføre slike ordninger.

Sluttvederlagsordninger

For å ivareta KONGSBERGs behov for til enhver tid å sikre at sammensetningen av ledere er i overensstemmelse med virksomhetens behov er det inngått og kan inngås avtaler om sluttvederlagsordninger. Sluttvederlagsordninger er søkt utformet slik at de vil oppfattes som akseptable internt og eksternt og gir for avtaler inngått fra 2011 ikke rett til sluttvederlag som i verdi overstiger lønn og godtgjørelser i mer enn 6 måneder. Denne ordningen vil videreføres i 2014. Før 2011 ga ordningen inntil 12 måneders sluttvederlag. Det er inngått slike avtaler for direktørene i konsernledelsen innenfor rammen av arbeidsmiljøloven. Konsernsjefen har en avtale som ivaretar KONGSBERGs behov for å kunne be konsernsjefen fratret umiddelbart dersom dette anses å være i KONGSBERGs interesse. Ut over den gjensidige oppsigelsestiden på 6 måneder kan konsernsjefen opprettholde full lønn inntil eventuell inntreden i ny stilling, begrenset oppad til 12 måneder og forutsatt at det er KONGSBERG som ønsker at han fratrer.

Redegjørelse for regnskapsåret 2013

Lederlønspolitikken er for regnskapsåret 2013 blitt gjennomført i tråd med ovennevnte og retningslinjene som ble behandlet av KONGSBERGs ordinære generalforsamling i 2013.

Etter ordinært lønnsoppgjør den 1.7.13 er konsernsjefens grunnlønn oppregulert med 3,5 % til 3.850.000 per år (4,1 % i 2012). For den øvrige konsernledelse er grunnlønn oppjustert med gjennomsnittlig 4,9 % (4,1 % i 2012). I tillegg kommer resultatavhengig del av lønn som beskrevet over, som ga utbetalinger som angitt nedenfor.

I konsernregnskapet for 2013 er det beregnet opptjent resultatavhengig lønn for ledende ansatte på NOK 20 millioner (14 % av lønsmassen for deltakerne i ordningen), eksklusive arbeidsgiveravgift (NOK -1 million i 2012, tilsvarende -1 %). Det er i 2013 utbetalt NOK 24 millioner (tilsvarende 19 % av lønsmassen for deltakerne i ordningen), eksklusive arbeidsgiveravgift (NOK 37 millioner for 2012, tilsvarende 32 %). Det er ikke inngått eller endret noen avtaler om godtgjørelser som har vesentlige virkninger for KONGSBERG eller aksjeeierne i det foregående regnskapsår.

28 Godtgjørelse til ledelsen og styret

Godtgjørelse spesifisert på medlemmene av konsernledelsen for 2013 og 2012¹⁾

Konsernledelse	År	Lønn inklusive feriepenger	Utbetalt resultat-	Andre	Langtids-incentiv plan (LTI) ⁴⁾	Årets pensjons-opptjening	Ute-stående beløp billån	Aksjer	Totalt antall aksjer inkl LTI
			avhengig del av lønn inkl ferie-penger ²⁾	fordeler inn-berettet i regnskaps-året ³⁾				knyttet til Langtids-incentiv plan (LTI)	
Walter Qvam, konsernsjef	2013	3 823	942	314	930	2 108	-	4 110	9 654
	2012	3 676	1 350	298		1 948	-		5 197
Hans-Jørgen Wibstad, finansdirektør, begynte i stillingen 1.1.12	2013	2 300	65	215	335	642		1 482	2 218
	2012	2 065	80	333		182			389
Johnny Løcka, konserndirektør konsernfunksjoner	2013	1 657	447	305	243	293	429	1 072	2 376
	2012	1 607	645	507		371	495		957
Hilde Øygarden, konserndirektør strategi og analyse	2013	1 334	355	218	195	171	363	861	5 239
	2012	1 268	508	350		133	265		4 031
Lene Svenne, compliance officer, medlem av konsernledelsen 1.1.13	2013	1 418	22	191	-	336		-	1 304
	2012								
Even Aas, konserndirektør samfunnskontakt	2013	1 457	457	297	212	189	-	939	12 267
	2012	1 408	646	315		403			10 981
Egil Haugsdal, konserndirektør forretnings-utvikling, begynte i stillingen 1.1.13	2013	2 255	748	365	439	739	649	1 940	11 876
Stig Trondvold, konserndirektør forretnings-utvikling, sluttet i stillingen 31.12.12	2012	1 905	847	462		878	376		14 773
Geir Håøy, adm. direktør, Kongsberg Maritime	2013	2 279	326	428	420	573	-	1 856	2 834
	2012	2 100	624	218		363	490		631
Harald Ånnestad, adm. direktør, Kongsberg Defence Systems	2013	2 217	609	297	427	787	355	1 889	5 809
	2012	2 118	864	715		542	418		3 573
Espen Henriksen, adm.direktør, Kongsberg Protech Systems, begynte i stillingen 1.1.13	2013	1 921	311	230	-	410		-	1 136
Egil Haugsdal, adm. direktør, Kongsberg Protech Systems, sluttet i stillingen 31.12.12	2012	2 177	864	780		628	475		9 589
Pål Helsing, adm. direktør, Kongsberg Oil & Gas Technologies	2013	2 265	370	473	331	590	581	1 461	1 461
	2012	2 190	496	517		572	678		-

1) Godtgjørelse og andre fordeler til medlemmene av konsernledelsen er basert på deres periode som ansatt i konsernledelsen.

2) Utbetalt resultatavhengig del av lønn i 2013 utgjør 1/3 av saldo i resultatlønnbank, som er kostnadsført i perioden 2006–2012. Resultatavhengig del av lønn kostnadsføres det året den er beregnet og overført til resultatlønnbank. Resterende del av beregnet resultatavhengig del av lønn utbetales i senere år, men er betinget av fortsatt ansettelse i selskapet og blir påvirket av fremtidig måloppnåelse. Årets beregnede og kostnadsførte resultatavhengige lønn utgjør totalt NOK 3,1 millioner for 2013 (NOK 0,3 millioner for 2012). Feriepenge er knyttet til utbetalt resultatavhengig lønn året før.

3) Andre fordeler enn kontanter gjelder kostnadsført rabatt på aksjer gitt i forbindelse med aksjeprogrammet gitt til alle ansatte, telefon/bredbånd, bilordninger og kompensasjon for skattepliktig del av pensjon og forsikringer, samt andre trekkpliktige ytelser.

4) 2013 var første år utbetaling av LTI med kompensasjon for marginalskatt på ordningen ble utbetalt for konsernledelsen. Se note 27.

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaklinformasjon

Aksjer eid av, og godtgjørelser til styrets medlemmer

Styret	Beløp i NOK tusen	År	Antall aksjer	Godt-		Total styregodt-gjørelse	Antall styremøter ²⁾	
				Fast styregodt-gjørelse	gjørelse for utvalgsmøter			
Finn Jebsen, styreleder		2013	20 000	(gjennom selskapet Fateburet AS)	399 333	36 200	435 533	9
		2012	20 000	(gjennom selskapet Fateburet AS)	385 667	33 000	418 667	12
Erik Must ¹⁾ , styremedlem fram til 3.5.13		2013	524 600	(eid personlig og gjennom selskapet Must Invest AS)	65 000	7 400	72 400	3
		2012	524 600	(eid personlig og gjennom selskapet Must Invest AS)	193 000	28 200	221 200	12
John Giverholt, styremedlem fram til 3.5.13		2013	3 200		65 000	29 700	94 700	3
		2012	3 200		193 000	48 600	241 600	9
Anne-Lise Aukner, styremedlem, nestleder		2013	-		219 333	51 000	270 333	8
		2012	-		211 667	42 600	254 267	10
Kai Johansen, styremedlem fram til 3.5.13		2013	-		65 000	26 100	91 100	3
		2012	-		193 000	34 200	227 200	11
Roar Marthiniussen, styremedlem		2013	5 004		199 667	31 400	231 067	9
		2012	4 657		193 000	28 200	221 200	12
Helge Lintvedt, styremedlem		2013	-		199 667	27 000	226 667	9
		2012	-		193 000	-	193 000	12
Irene Waage Basili, styremedlem		2013	-		199 667	-	199 667	9
		2012	-		193 000	-	193 000	11
Roar Flåthen, fast varamedlem fra 1.5.12, styremedlem fra 3.5.13		2013	-		103 714 ³⁾	24 000	127 714	7
		2012	-		130 000	-	130 000	3
Magnar Hovde, styremedlem fra 3.5.13		2013	80		134 667	-	134 667	6
Morten Henriksen, styremedlem fra 3.5.13		2013	-		134 667	27 000	161 667	6
Arve Stengelsrud, varamedlem		2012	-		9 800	-	9 800	1
Samlet godtgjørelse til styret		2013			1 785 715	259 800	2 045 515	
Samlet godtgjørelse til styret		2012			1 895 134	214 800	2 109 934	

1) Erik Must er styreformann i Arendals Fossekompagni ASA som eier 9.552.796 aksjer i Kongsberg Gruppen ASA.

2) Det er avholdt 9 styremøter i 2013 (12 styremøter i 2012).

3) Roar Flåthen var i perioden 1.5.12–2.5.13 fast møtende varamedlem. Etter eget ønske har han frasagt seg godtgjørelse for møter utover de han har deltatt på. Dette er avregnet med NOK 95.953 mot styregodtgjørelse i 2013.

29 Godtgjørelse til revisor

NOK tusen	2013				2012			
	Mor-selskap	Datter-selskaper i Norge	Datter-selskaper i utlandet	Sum 2013	Mor-selskap	Datter-selskaper i Norge	Datter-selskaper i utlandet	Sum 2012
<i>Konsernrevisor EY</i>								
Lovpålagt revisjon	828	6 292	1 481	8 601	772	5 609	885	7 266
Andre attestasjonstjenester	166	160	-	326	-	176	-	176
Skatterådgivning	1 112	287	1 452	2 851	143	923	2 464	3 530
Andre tjenester utenfor revisjonen	813	740	587	2 140	364	95	-	459
Sum honorar EY	2 919	7 479	3 520	13 918	1 279	6 803	3 349	11 431
<i>Andre revisorer</i>								
Beregnet revisjonshonorar	-	200	1 450	1 650	-	442	1 842	2 284

30 Kjøp av virksomhet

Oppkjøp av Apply Nemo AS (nå Kongsberg Nemo AS)

Kongsberg Oil & Gas Technologies AS (KOGT), et heleid datterselskap av Kongsberg Gruppen ASA overtok med virkning fra 8.1.13 100 % av aksjene i Apply Nemo AS. Apply Nemo AS er en uavhengig leverandør av avanserte engineeringtjenester, produkter og løsninger for olje- og gassinstallasjoner på havbunnen. Oppkjøpet vil styrke Kongsberg Oil & Gas Technologies' tilbud og kapasitet i subsea olje- og gassmarkedet. Selskapet har hovedkontor i Oslo og er etablert både i Nordsjøen og i Australia. Selskapet hadde på oppkjøpstidspunktet 172 ansatte. Aksjene i Apply Nemo AS ble overtatt for NOK 340 millioner.

Allokering av vederlaget for kjøp av Apply Nemo AS:

NOK millioner	Innregnede verdier ved overtagelse	Justering av virkelig verdi	Bokført verdi før oppkjøp
Immatrielle eiendeler eksklusive goodwill	135	130	5
Goodwill fra tidligere oppkjøp	-	(71)	71
Andre eiendeler	114	-	114
Gjeld	(154)	(36)	(118)
Netto identifiserbare eiendeler og forpliktelser	95	23	72
Goodwill ved kjøp	245		
Totalt vederlag inkludert kontantvederlag og estimert tilleggsvederlag	340		
Estimert tilleggsvederlag	-		
Kontanter overtatt	(11)		
Netto utgående kontantstrøm	329		

Goodwill som oppstår i merverdiallokeringen er hovedsakelig relatert til kompetanse, kapasitet og synergier.

Spesifikasjon av utgående kontantstrøm ved oppkjøp i 2013:

NOK millioner	
Netto utgående kontantstrøm ved kjøp av Apply Nemo AS	329
Utgående kontantstrøm ved andre oppkjøp av mindre størrelse	14
Netto utgående kontantstrøm ved oppkjøp i 2013	343

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaklinformasjon

31 Oversikt over konsernselskaper

Følgende selskaper er konsolidert:

Selskapsnavn	Hjemland	Eierandel		Selskapsnavn	Hjemland	Eierandel	
		31.12.13	31.12.12			31.12.13	31.12.12
Kongsberg Gruppen ASA	Norge	Mor	Mor	KM Embient GmbH	Tyskland	100	
Kongsberg Defence & Aerospace AS	Norge	100	100	Kongsberg Reinsurance Ltd.	Irland	100	100
Kongsberg Spacetec AS	Norge	100	100	Kongsberg Norcontrol IT Ltd.	Storbritannia	100	100
Kongsberg Satellite Services AS	Norge	50	50	Kongsberg Maritime Holding Ltd.	Storbritannia	100	100
Kongsberg Norspace AS	Norge	100	100	Kongsberg Maritime Ltd.	Storbritannia	100	100
Kongsberg Oil & Gas Technologies AS	Norge	100	100	Simrad Leasing Ltd.	Storbritannia	100	100
Kongsberg Drilling Management Solutions AS	Norge	Fusjonert	100	Kongsberg Oil & Gas Technologies Ltd.	Storbritannia	100	100
Kongsberg Teknologipark AS	Norge	100	100	Kongsberg GeoAcoustics Ltd.	Storbritannia	100	100
Kongsberg Næringsseidendom AS	Norge	100	100	Kongsberg Hungaria Engineering Service			
Kongsberg Næringspark-utvikling AS	Norge	100	100	Development and Trading LLC	Ungarn	100	100
Kongsberg Næringsbygg 2 AS	Norge	100	100	KM Greece AE	Hellas	100	100
Kongsberg Næringsbygg 3 AS	Norge	100	100	KM Tech LLC	Russia	100	100
Kongsberg Næringsbygg 5 AS	Norge	100	100	Kongsberg Gallium Inc.	Canada	100	100
Kongsberg Næringsbygg 6 AS	Norge	100	100	Kongsberg Maritime Simulation Ltd.	Canada	100	100
Kongsberg Næringsbygg 7 AS	Norge	100	100	Kongsberg Maritime Canada Ltd.	Canada	100	100
Kongsberg Næringsbygg 8 AS	Norge	100	100	Kongsberg Mesotech Ltd.	Canada	100	100
Kongsberg Næringsbygg 9 AS	Norge	100	100	Kongsberg Protech Systems			
Kongsberg Seatex AS	Norge	100	100	Canada Corporation Inc.	Canada	100	100
Vehicle Tracking and Information Systems AS	Norge	100	100	Kongsberg Maritime Simulation Inc.	USA	100	100
Nerion AS	Norge	100	100	Simrad North America Inc.	USA	100	100
Kongsberg Maritime AS	Norge	100	100	Kongsberg Maritime Inc.	USA	100	100
Lodic AS	Norge	Fusjonert	55	Kongsberg Underwater Technology Inc.	USA	100	100
Kongsberg Norcontrol IT AS	Norge	100	100	Kongsberg Protech Systems USA Corporation Inc.	USA	100	100
Kongsberg Maritime Engineering AS	Norge	100	100	Kongsberg Oil & Gas Technologies Inc.	USA	100	100
Portside AS	Norge	100	100	Kongsberg Defence Systems Inc.	USA	100	100
Kongsberg Evotec AS	Norge	100	100	Seafflex Riser Technology Inc.	USA	100	100
Advali AS	Norge	Fusjonert	100	GlobalSim Inc.	USA	100	100
Kongsberg Asia Pacific Ltd.	Norge	100	100	Hydroid Inc.	USA	100	100
Kongsberg Nemo A	Norge	100		Gallium Visual Systems Inc.	USA	100	100
Kongsberg NemoTech AS	Norge	100		Kongsberg Integrated Tactical Systems Inc.	USA	100	100
Kongsberg Nemo AB	Sverige	100		Kongsberg Maritime do Brasil S.A.	Brasil	80	80
Kongsberg Maritime Srl.	Italia	100	100	KM Traning do Brasil LTDA	Brasil	100	100
Simrad Srl	Italia	100	100	Kongsberg Oil & Gas Technologies do Brazil S.A.	Brasil	100	100
Kongsberg Maritime Holland BV	Nederland	100	100	KM Mexico S.A. de CV	Mexico	100	100
Kongsberg Maritime Poland Sp.z o.o.	Polen	100	100	Kongsberg Defence Chile SpA	Chile	100	
Kongsberg Defence Sp.zo.o.	Polen	100	100	Kongsberg Maritime Hoi Tung Holding Ltd.	Kina	90	90
Simrad Spain SL	Spania	100	100	Kongsberg Maritime China (Shanghai) Ltd.	Kina	100	100
Kongsberg Maritime Sweden AB	Sverige	100	100				
Kongsberg Defence Oy	Finland	100	100				
Kongsberg Maritime GmbH	Tyskland	100	100				

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaktinformasjon

Selskapsnavn	Hjemland	Eierandel	
		31.12.13	31.12.12
Kongsberg Maritime China (Zhenjiang) Ltd.	Kina	56,2	56,2
Kongsberg Maritime China (Jiangsu) Ltd.	Kina	100	100
Kongsberg Maritime Korea Ltd.	Sør-Korea	96,9	96,9
Kongsberg Norcontrol IT Pte. Ltd.	Singapore	100	100
Kongsberg Maritime Pte. Ltd.	Singapore	100	100
GeoAcoustics Asia Pacific Pte Ltd.	Singapore	100	100
Kongsberg Maritime India Pvt. Ltd.	India	91	91
Kongsberg Oil & Gas Technologies PVT Ltd.	India	100	100
Digimaker PVT	India	100	100
Kongsberg Defence Ltd.	Saudi Arabia	100	100
KM Middle East DMC	Dubai	70	70
Kongsberg Protech Systems Australia Pty Ltd.	Australia	100	100
Kongsberg Oil & Gas Technologies Pty Ltd.	Australia	100	100
Kongsberg Nemo Australia Pty Ltd.	Australia	100	
KM Malaysia	Malaysia	100	100

32 Investeringer i felleskontrollerte virksomheter

Kongsberg Satellite Services AS er konsolidert proporsjonalt etter bruttometoden. Sammenfattet finansiell informasjon om det felleskontrollerte selskapet:

NOK millioner	Drifts- inntekter	Års- resultat	Anleggs- midler	Omløps- midler	Egen- kapital	Langsiktige forpliktelser	Kortsiktige forpliktelser
Kongsberg Satellite Services AS 50 % (Tromsø)	241	44	210	87	231	54	21

Tabellen ovenfor viser KONGSBERGs andel av de nevnte postene.
Selskapet er ikke børsnotert, og det foreligger derfor ingen observerbare markedsverdier.

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaktinformasjon

33 Endring av sammenligningstall

Fra og med 1.januar 2013 tillater IAS 19 «Ytelser til ansatte» at finansdelen i netto pensjonskostnad kan presenteres som finanselement i stedet for som en del av netto pensjonskostnad. Prinsippet er i 2013 inntatt retrospektivt.

Sammenligningstallene for konsolidert resultatregnskap for 2012 er omarbeidet som følger:

<i>NOK millioner</i>	<i>Rapportert 2012</i>	<i>Omarbeidet 2012</i>
Driftsinntekter	15 652	15 652
Sum inntekter	15 652	15 652
Varekostnader	(4 760)	(4 760)
Personalkostnader	(5 237)	(5 251)
Andre driftskostnader	(3 347)	(3 347)
Driftsresultat før avskrivninger og amortiseringer (EBITDA)	2 308	2 294
Avskrivninger	(323)	(323)
Driftsresultat før amortiseringer (EBITA)	1 985	1 971
Amortiseringer	(119)	(119)
Nedskrivninger	(12)	(12)
Driftsresultat (EBIT)	1 854	1 840
Finansinntekter	59	59
Finanskostnader	(82)	(90)
Resultat før skatt	1 831	1 809
Skattekostnad	(511)	(505)
Årsresultat	1 320	1 304
<i>Hvorav</i>		
Aksjeeiere i morselskapet	1 325	1 309
Ikke-kontrollerende interesser	(5)	(5)
<i>Resultat per aksje i kr</i>		
– for årets resultat / utvannet resultat per aksje	11,05	10,91

Sammenligningstallene fra 2012 for “Oppstilling over totalresultat” er omarbeidet som følger:

<i>NOK millioner</i>	<i>Rapportert 2012</i>	<i>Omarbeidet 2012</i>
Årsresultat	1 320	1 304
Totalresultat for perioden		
Poster som vil bli reklassifisert over resultatet i etterfølgende perioder		
<i>Endring virkelig verdi</i>		
– Kontantstrømsikringer valuta	110	110
– Rentebytteavtaler		
– Aksjer tilgjengelig for salg	16	16
Skatteeffekt kontantstrømsikringer og rentebytteavtaler	(30)	(30)
Omregningsdifferanser valuta	(63)	(63)
Netto sum poster som blir reklassifisert over resultatet i etterfølgende perioder	33	33
Poster som ikke vil bli reklassifisert over resultatet		
Estimatavvik pensjoner	(139)	(117)
Skatt på poster som forblir på egenkapitalen	38	32
Netto sum poster som ikke vil bli reklassifisert over resultatet:	(101)	(85)
Totalresultat for perioden	1 252	1 252
<i>Hvorav</i>		
Aksjeeiere i morselskapet	1 257	1 257
Ikke-kontrollerende interesser	(5)	(5)

34 Transaksjoner med nærstående parter

Staten som største eier

Staten ved Nærings- og fiskeridepartementet er KONGSBERGs største eier (50,001 % av aksjene i Kongsberg Gruppen ASA). Staten ved Forsvarsdepartementet utgjør en viktig kunde for konsernet. Salg til Forsvaret er regulert av EØS avtalen og Anskaffelsesregelverket for Forsvaret, som sikrer likeverdig behandling av alle tilbydere. KONGSBERGs tilgodehavende overfor statlige kunder er NOK 56 millioner per 31.12.13, mens gjeldsposter overfor statlige leverandører utgjør NOK 11 millioner per 31.12.13. KONGSBERG har i 2013 fakturert statlige kunder med NOK 1.346 millioner. Varer og tjenester kjøpt fra statlige leverandører i 2013 utgjør NOK 29 millioner.

Det vises også til Styrets redgjørelse for foretaksstyring kapittel 4, Likbehandling av aksjeeiere og transaksjoner med nærstående, hvor staten som kunde og aksjeeier er ytterligere beskrevet.

Det ble i 2010 inngått en avtale om statlig garanti med Nærings- og handelsdepartementet i forbindelse med bygging av komposittfabrikk. Rammen på garantien er på inntil NOK 737 millioner med en kontragaranti på NOK 240 millioner ved et eventuelt tilbakekjøp av bygg og anlegg. Stortinget ga regjeringen i 3. kvartal 2013 fullmakt til å anskaffe de første flyene under F-35 programmet, og vilkårene for garantiene er bortfalt.

35 Hendelser etter balansedagen

I KONGSBERG har det etter balansedagens utløp oppstått to forhold som beskrives nærmere nedenfor. Det er knyttet usikkerhet til utfall av disse forholdene som vil kunne påvirke selskapets resultater og finansielle stilling. Det er ikke foretatt avsetninger for forholdene beskrevet i denne noten.

Siktelse korrupsjonssak Romania

Det ble i februar 2014 tatt ut siktelse mot Kongsberg Gruppen ASA, Kongsberg Defence & Aerospace AS og en ansatt i Kongsberg Defence & Aerospace AS med påstand om grov korrupsjon i tilknytning til leveranser av kommunikasjonsutstyr til Romania i perioden 2003–2008. KONGSBERG samarbeider med Økokrim for å få klarhet i de faktiske forholdene, men det må forventes at det vil ta tid før etterforskningen er ferdig og saken kan bringes til en avslutning.

KONGSBERG har nulltoleranse for korrupsjon, og høye etiske standarder er en integrert del av forretningsvirksomheten. KONGSBERG har over flere år bygget opp og videreutviklet compliance-regler og funksjoner på konsernivå og i forretningsområdene. Dagens anti-korrupsjonssystem vurderes til å være på et godt internasjonalt nivå, og har også blitt vurdert av eksterne parter til å utgjøre et solid og robust system. Se også avsnitt "Risikofaktorer og risikostyring" i Årsberetningen.

På dette tidspunktet er det ikke mulig å forutsi utfallet av Økokrims etterforskning eller øvrige effekter av siktelsen og de forhold den bygger på. Derfor er det heller ikke mulig å anslå mulige finansielle effekter for KONGSBERG av saken.

Søksmål fra Rolls-Royce Marine AS mot Kongsberg Evotec AS

Rolls-Royce Marine AS har saksøkt Kongsberg Evotec AS for brudd på markedsføringslovens §25, og/eller §§ 28,29 og 30. Stevning ble mottatt 7. mars 2014 med krav om forbud mot salg, markedsføring og produksjon av diverse produkter til seismikk- og offshore-industrien, samt krav om erstatning.

KONGSBERG har foretatt en foreløpig vurdering av saken med eksterne rådgivere og finner at kravene ikke er sannsynliggjort.

Kongsberg Evotec AS er et 100 % eid datterselskap av Kongsberg Maritime AS (100 % eid av Kongsberg Gruppen ASA) og ble ervervet via oppkjøp i 2011.

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaklinformasjon

RESULTATREGNSKAP OG BALANSE

Kongsberg Gruppen ASA

RESULTATREGNSKAP 1.1.–31.12.

NOK millioner	Note	2013	2012
Driftsinntekter	9	204	202
Lønnskostnad	4,5	(125)	(106)
Avskrivning		(3)	(2)
Annen driftskostnad	4	(151)	(116)
Sum driftskostnader		(279)	(224)
Driftsresultat		(75)	(22)
Renter fra konsernselskaper		76	52
Nedskrivning aksjer		-	(5)
Valutakursgevinst/(-tap)		5	(2)
Renter til konsernselskaper		(50)	(46)
Annen rentekostnad		(28)	(6)
Andre finansinntekter / (kostnader)		31	9
Annen finanskostnad		(4)	(1)
Mottatt konsernbidrag		800	400
Netto finansposter		830	401
Ordinært resultat før skattekostnad		755	379
Skattekostnad	6	9	(110)
Årsresultat		764	269
<i>Disposisjoner og egenkapitaloverføringer</i>			
Foreslått utbytte		(630)	(450)

BALANSE PER 31.12.

NOK millioner	Note	2013	2012
Eiendeler			
<i>Anleggsmidler</i>			
Utsatt skattefordel	6	70	57
Varige driftsmidler		9	8
Aksjer i datterselskaper	3	2 215	2 215
Andre aksjer		53	53
Langsiktige fordringer på datterselskaper	9	2 233	1 809
Andre langsiktige fordringer		48	46
Sum anleggsmidler		4 628	4 188
<i>Omløpsmidler</i>			
Fordringer på datterselskaper	9	867	486
Andre kortsiktige fordringer		34	33
Betalingsmidler	11	1 543	1 141
Sum omløpsmidler		2 444	1 660
Sum eiendeler		7 072	5 848
Egenkapital og gjeld			
<i>Egenkapital</i>			
Aksjekapital		150	150
Sum innskutt egenkapital		150	150
Annen egenkapital		1 005	883
Sum opptjent egenkapital		1 005	883
Sum egenkapital	2	1 155	1 033
<i>Langsiktig gjeld</i>			
Pensjonsforpliktelser	5	210	187
Gjeld til kredittinstitusjoner	7	750	1 250
Annen langsiktig gjeld		39	39
Sum langsiktig gjeld		999	1 476
<i>Kortsiktig gjeld</i>			
Avsatt utbytte		630	450
Gjeld til kredittinstitusjoner	7	500	-
Kortsiktig gjeld til datterselskaper	9	3 677	2 266
Annen kortsiktig gjeld		111	186
Trekk konsernkonti		-	437
Sum kortsiktig gjeld		4 918	3 339
Sum egenkapital og gjeld		7 072	5 848

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kongsberg Gruppen ASA

NOK millioner	2013	2012
<i>Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter</i>		
Resultat før skatt	755	379
Avskrivninger	3	2
Nedskrivning finansielle eiendeler	-	5
Mottatt konsernbidrag	(800)	(400)
Betalte skatter	(104)	(193)
Endring tidsavgrensninger, m.v.	49	(1)
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	(97)	(208)
<i>Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter</i>		
Kjøp av varige driftsmidler	(3)	(4)
Netto kontantstrøm fra (brukt i) investeringsaktiviteter	(3)	(4)
<i>Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter</i>		
Opptak av lån	-	450
Utbetaling av utbytte	(450)	(450)
Netto inn- utbetaling av kjøp / salg av egne aksjer	(17)	(19)
Endring mellomværende konsernselskaper	606	651
Mottatt konsernbidrag	800	400
Endring trekk konsernkonti	(437)	(997)
Netto kontantstrøm fra (brukt i) finansieringsaktiviteter	502	35
Netto økning (reduksjon) i betalingsmidler	402	(177)
Betalingsmidler i begynnelsen av året	1 141	1 318
Betalingsmidler ved årets slutt	1 543	1 141

NOTER

Kongsberg Gruppen ASA

1 Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet for Kongsberg Gruppen ASA er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk i Norge.

Datterselskaper og tilknyttede selskaper

Datterselskaper og tilknyttede selskaper vurderes etter kostmetoden i selskapsregnskapet. Investeringen er vurdert til anskaffelseskost for aksjene med mindre nedskrivning har vært nødvendig. Det er foretatt nedskrivning til virkelig verdi når verdifall skyldes årsaker som ikke kan antas å være forbigående og det må anses nødvendig etter god regnskapsskikk. Nedskrivninger er reversert når grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er til stede.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet. Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost med fradrag for avskrivninger, men nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaklinformasjon

Inntektsføring

Inntektsføring skjer i den periode tjenestene utføres.

Sikringer

Kongsberg Gruppen ASA foretar sikringer på vegne av datterselskapene og inngår "back to back"-forretninger mot eksternt bank. Se note 10 og også note 3J til konsernregnskapet.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

Valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta er vurdert til kursen ved regnskapsårets slutt.

Gevinster og tap knyttet til poster i utenlandsk valuta og som er en del av varekretsløpet, inngår i driftsresultatet. Øvrige gevinster og tap knyttet til poster i utenlandsk valuta er klassifisert som finansinntekter eller -kostnader.

Kortsiktige plasseringer

Kortsiktige plasseringer (aksjer og andeler vurdert som omløpsmidler) vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi på balansedagen. Mottatt utbytte og andre utdelinger fra selskapene inntektsføres som annen finansinntekt.

Pensjoner

Innskuddsordningen

Konsernet innførte innskuddsbasert pensjonsordning per 1.1.08 for alle ansatte under 52 år. Ansatte som var 52 år og eldre på overgangstidspunktet ble fortsatt værende i ytelsesordningen. Innskuddet kostnadsføres når det påløper.

Ytelsesordningen

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser beregnes etter lineær opptjening basert på forventet sluttlønn. Beregningen er basert på en rekke forutsetninger herunder diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra Folketrygden, fremtidig avkastning på pensjonsmidler samt aktuariemessige forutsetninger om dødelighet og frivillig avgang. Pensjonsmidler er vurdert til virkelig verdi og fratrukket i netto pensjonsforpliktelser i balansen.

Skatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med 27 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt skattemessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode, er utlignet. Netto utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at denne kan bli nyttegjort.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metode. Betalingsmidler omfatter kontantbeholdning, bankinnskudd og andre kortsiktige likvide plasseringer.

2 Egenkapitalavstemming

NOK millioner	Aksje- kapital	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital per 31.12.11	150	1 067	1 217
Årets resultat	-	269	269
Transaksjoner med egne aksjer	-	(6)	(6)
Utbytte for 2012	-	(450)	(450)
Estimatavvik pensjoner	-	3	3
Egenkapital per 31.12.12	150	883	1 033
Årets resultat	-	764	764
Transaksjoner med egne aksjer	-	(3)	(3)
Avsatt utbytte for 2013	-	(630)	(630)
Estimatavvik pensjoner	-	(9)	(9)
Egenkapital per 31.12.13	150	1 005	1 155

Øvrig informasjon om selskapets aksjekapital er gitt i note 22 "Aksjekapital og overkurs" til konsernregnskapet. Beholdning av egne aksjer per 31.12.13 er 66.699.

3 Aksjer i datterselskap

NOK millioner	Anskaffelses- tidspunkt	Forretnings- kontor	Eier-/stemme andel %	Balanseført verdi 31.12.
Kongsberg Defence & Aerospace AS	1997	Kongsberg	100	506
Kongsberg Teknologipark AS	1987	Kongsberg	100	5
Kongsberg Holding AS	1987	Kongsberg	100	-
Kongsberg Basetec AS	1992	Kongsberg	100	106
Kongsberg Maritime AS ¹⁾	1992	Kongsberg	89	1 101
Kongsberg Forsvar AS	1995	Kongsberg	100	-
Norsk Forsvarsteknologi AS	1987	Kongsberg	100	-
Kongsberg Næringsseidom AS	1997	Kongsberg	100	198
Kongsberg Næringsparkutvikling AS	2005	Kongsberg	100	48
Kongsberg Næringsbygg 2 AS	2006	Kongsberg	100	25
Kongsberg Næringsbygg 3 AS	2006	Kongsberg	100	24
Kongsberg Næringsbygg 5 AS	2007	Kongsberg	100	68
Kongsberg Næringsbygg 6 AS	2007	Kongsberg	100	130
Kongsberg Næringsbygg 7 AS	2007	Kongsberg	100	-
Kongsberg Næringsbygg 8 AS	2011	Kongsberg	100	-
Kongsberg Næringsbygg 9 AS	2011	Kongsberg	100	-
Nerion AS	2002	Trondheim	100	-
Kongsberg Hungaria Engineering Service development and Trading LLC ²⁾	2003	Budapest	10	-
Kongsberg Reinsurance Ltd.	2001	Dublin	100	4
Sum				2 215

1) De resterende aksjene i Kongsberg Maritime AS er eiet av Kongsberg Basetec AS med 11 %.

2) De resterende aksjene i Kongsberg Hungaria Engineering Service development and Trading LLC er eiet av Kongsberg Defence & Aerospace AS med 90 %.

4 Lønnskostnader og godtgjørelser

Vedrørende lønn og godtgjørelse til konsernledelsen og styrets medlemmer vises det til note 28 "Godtgjørelse til ledelsen og styret" i konsernregnskapet

Godtgjørelse til revisor

NOK tusen	2013	2012
<i>Konsernrevisor EY</i>		
Lovpålagt revisjon	828	772
Andre attestasjonstjenester	166	-
Skatterådgivning	1 112	143
Andre tjenester utenfor revisjonen	813	364
Sum honorar EY	2 919	1 279

Lønnskostnader

NOK millioner	2013	2012
Lønn	77	73
Arbeidsgiveravgift	14	12
Pensjon	19	18
Andre ytelser	15	3
Totale lønnskostnader	125	106
Antall årsverk	56	56

5 Pensjoner

KONGSBERG har en tjenestepensjonsordning som tilfredsstiller lovverket, og som består av en innskuddsordning og ytelsesordning. Tjenestepensjonsordningen gjelder alle ansatte i konsernet i Norge.

Innskuddsordningen

Konsernet innførte innskuddsbasert pensjonsordning per 1.10.08 for alle ansatte under 52 år. Innskuddssatsene er 0 % av lønnsgrunnlaget opp til 1G, 5 % av lønnsgrunnlaget mellom 1 og 6 G, og 8 % av lønnsgrunnlaget fra 6G og opp til 12G. De ansatte kan påvirke forvaltningen av midlene gjennom tre investeringsvalg, med henholdvis 30, 50 og 80 % aksjer i porteføljen. Konsernet har i tillegg en kollektiv, driftsbasert innskuddsordning for lønn mellom 12 og 15G. Bedriftens innskudd i denne ordningen er 18 % av den del av lønnsgrunnlaget som overstiger 12G, oppad begrenset til 15G. For ledende ansatte gjelder egne vilkår. Dette er beskrevet i note 27 "Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte". De ansatte har samme investeringsvalg i tilleggordsningen som i hovedordningen. Innskuddet kostnadsføres når det påløper.

Ytelsesordningen

Ved overgang til innskuddsordning 1.10.08 ble ansatte som på overgangstidspunktet var 52 år og eldre fortsatt værende i ytelsesordningen. Ordningen er forsikret gjennom DNB Livsforsikring. Pensjonsytelsen fra ytelsesordningen er bestemt ut fra antall opptjeningsår og lønnsnivå for den enkelte ansatte. Pensjonskostnaden fordeles over de ansattes opptjeningsår. Gitt en beregnet folketrygdpensjon basert på Folketrygdens regler før 1.1.11 og full opptjening gir ordningen ca 65 % av sluttlønn inklusive ytelse fra Folketrygden inntil fylte 77 år, deretter reduseres tjenestepensjonsdelen med 50 % livsvarig. Konsernet har i tillegg en kollektiv, driftsbasert ytelsesordning for lønn mellom 12 og 15G. Den kollektive driftsbaserte ytelsesordningen tilsvarer ca 65 % av den del av lønnsgrunnlaget som overstiger 12G inntil fylte 77 år, deretter reduseres ytelsen med 50 % livsvarig. For ledende ansatte gjelder egne vilkår. Dette er beskrevet i note 27 "Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte". Disse tilleggordsningene ble lukket i forbindelse med overgang til innskuddsbasert pensjon.

Risikodekning

Uførepensjon fra bedriften skal gi et tillegg til antatt uførepensjon fra folketrygden slik at samlet utbetaling kan gi ca 65 % av pensjonsgrunnlaget ved full opptjening. Det utbetales et tillegg på 10 % av uførepensjon for hvert barn under 21 år (inntil 6 barn). Utbetalingen er avhengig av uføregrad og muligheten for full opptjening. Fra og med 1.1.13 er risikopensjonene for lønnsgrunnlaget som overstiger 12G gjort om til driftsbasert finansiering. I praksis vil det si at KONGSBERG er selvassurandør for risikopensjonene fremover i tid.

Tidligpensjon

Det ble i 2009 innført nye regler for tidligpensjon for nyansatte ledere i konsernledelsen og andre i visse nøkkelstillinger. Reglene innebærer tidligpensjon senest fra 65 år, men med gjensidig rett for selskapet og medlemmer av ordningene å kreve tidligpensjon fra 63 år. Ytelsen er 65 % av årslønn, forutsatt minimum 15 års opptjening. Dersom en ansatt fratrer mellom 63 og 65 år vil det gi redusert pensjonsopptjening i øvrige ordninger.

Selskapet har besluttet ikke å videreføre ordningen med tidligpensjonsavtaler for ledende ansatte (og andre nøkkelstillinger som tidligere fikk avtale om tidligpensjon) som tiltrådte sine stillinger etter 1.7.13. Disse vil i stedet få ekstra innskudd på 12 % av grunnlønn utover 12G til den driftsbaserte pensjonsordningen som gjelder 12G, så lenge de står i en slik stilling, dog senest til fylte 65 år.

Årets pensjonskostnad er beregnet på grunnlag av de økonomiske og aktuarmessige forutsetninger ved årets begynnelse. Brutto pensjonsforpliktelser er beregnet på grunnlag av de økonomiske og aktuarmessige forutsetninger ved årets slutt.

Ved beregning av de fremtidige pensjoner i ytelsesordningen er følgende forutsetninger lagt til grunn:

	31.12.13	31.12.12
Diskonteringsrente	3,75 %	3,75 %
Forventet avkastning	3,75 %	3,75 %
Lønsregulering	3,00 %	3,00 %
G-regulering	3,50 %	3,50 %
Pensjonsregulering	2,25 %	2,25 %
Dødelighet	K 2013	K 2005
Uføhet	IR 73	IR 73
Frivillig avgang	4,50 %	4,50 %

Årets pensjonskostnad fremkommer slik:

NOK millioner	2013	2012
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	7	6
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	4	4
Forutsatt avkastning på pensjonsmidlene	(1)	(1)
Periodisert arbeidsgiveravgift	1	1
Årets netto pensjonskostnad	11	10
Kostnader ved innskuddsplaner	8	8

NOK millioner	2013	2012
Sum brutto pensjonsforpliktelser	(217)	(207)
Brutto verdi av pensjonsmidlene	33	43
Netto pensjonsforpliktelser	(184)	(164)
<i>Ikke resultatførte planendringer</i>		
Arbeidsgiveravgift	(26)	(23)
Netto balanseførte pensjonsforpliktelser / midler	(210)	(187)

6 Skatt

Skattekostnad

NOK millioner	2013	2012
Betalbar skatt	-	103
Endring utsatt skatt	(9)	7
Skatteinntekt/ -kostnad	(9)	110

NOK millioner	2013	2012
Resultat før skatt	755	379
Skatt beregnet til skattesats 28 % av resultat før skatt	211	106
Effekt av redusert skattesats med 1 %	3	-
Konsernbidrag uten skatteeffekt	(224)	-
Nedskrivning av aksjer	-	1
Andre permanente forskjeller	1	3
Skatteinntekt/ -kostnad	(9)	110

Utsatt skatt og utsatt skattefordel

NOK millioner	2013	2012
Pensjon	57	52
Annet	13	5
Regnskapsført utsatt skattefordel	70	57
Skattesats i Norge	27 %	28 %

Endring i utsatt skatt som er regnskapsført rett mot egenkapitalen er som følger:

NOK millioner	31.12.13	31.12.12
Pensjoner	(4)	1
Sum	(4)	1

7 Rentebærende lån og lånerammer

Per 31.12.13 hadde konsernet følgende lån og lånerammer:

	Forfall	Nominell rente	Restløpetid	Nominelt beløp	Balanseført verdi
Obligasjonslån KOG 07	10.9.19	4,80 %	5,7	250	250
Obligasjonslån KOG 06	10.9.17	3,46 %	3,7	500	500
Obligasjonslån KOG 05	14.4.14	5,44 %	0,3	500	500
Sum lån				1 250	1 250
Lånefasilitet (utrukket låneramme)	1.7.15			1 000	-

Lånefasilitet per 31.12.13 er en syndikert lånefasilitet på til sammen NOK 1.000 millionerr. Avtalen er inngått med 4 banker: DnB, Nordea, SEB og Danske Bank. Avtalen har løpetid frem til 2015. Rentebetingelser er 3 mnd NIBOR + margin som er avhengig av forholdet mellom netto rentebærende lån/EBITDA og kan være fra 0,60 % til 1,10 %. Lånefasilitetene krever at netto rentebærende gjeld skal ikke overstige 3 ganger EBITDA, men kan være opp til 3,5 gang i maksimalt 3 kvartaler. Kravene i låneavtalene er oppfylt.

Obligasjonslånene er utstedt i norske kroner og notert på Oslo Børs. Rentebetingelsene er 3 mnd NIBOR + 3,75 % for lån pålydende NOK 500 millioner med forfall i 2014, 3 mnd NIBOR + 1,80 % for lån pålydende NOK 500 millioner med forfall i 2017, og fastrente 4,8 % p.a. for lånet pålydende NOK 250 millioner med forfall i 2019. Lånene er balanseført til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode.

All opplåning i konsernet er sentralisert til Kongsberg Gruppen ASA og håndteres av konsernets sentrale finansfunksjon.

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaktinformasjon

8 Garantier

Kongsberg Gruppen ASA har i perioden 1999 til 2007 solgt deler av eiendomsmassen i Kongsberg Teknologipark. Eiendommene er leid tilbake på langsiktige kontrakter som utløper i perioden 2014 til 2025. Tilbakeleiekontraktenene er ansett som operasjonelle leieavtaler.

I tillegg til leiebeløpene er Kongsberg Gruppen ASA ansvarlig for visse kostnader knyttet til avgifter og vedlikehold av eiendommene. Utleiekontraktene har en varighet fra 3 måneder til 15 år. Med unntak av eiendommene som ble solgt i 2007 er eiendommene i hovedsak utleid til eksterne leietakere. Avsetninger knyttet til dette er omtalt i note 23 "Avsetninger" til konsernregnskapet.

Samlet leiebeløp som morselskapet har garantert for, knyttet til salg og tilbakeleie avtalene, er NOK 1.085 millioner.

Forskudds- og gjennomføringsgarantier

Konsernets selskaper har stilt garantier for forskudd og gjennomføring i tilknytning til prosjekter. Garantiene er utstedt av norske og utenlandske banker og forsikringselskaper. Kongsberg Gruppen ASA står ansvarlig for alle garantiene.

NOK millioner	2013	2012
Garantier utstedt av banker og forsikringselskaper	2 261	2 764
Garantier stilt av Kongsberg Gruppen ASA	1 671	536
Forskudd og gjennomføringsgarantier overfor kunder	3 932	3 300

Kongsberg Gruppen ASA har ukommiterte rammeavtaler om garantistillelser med banker og forsikringselskaper.

9 Nærstående parter

Driftsinntekter

NOK millioner	2013	2012
Kongsberg Maritime AS	90	80
Kongsberg Oil & Gas Technologies AS	6	9
Kongsberg Defence & Aerospace AS	85	96
Andre	23	7
Sum driftsinntekter nærstående	204	192
Driftsinntekter eksternt	-	10

Driftsinntekter nærstående parter består av konsernfelleskost og forsikringer

Langsiktige fordringer nærstående parter

NOK millioner	2013	2012
Kongsberg Næringseiendom AS	100	100
Kongsberg Teknologipark AS	-	20
Kongsberg Næringsbygg 2 AS	79	79
Kongsberg Næringsbygg 3 AS	103	68
Kongsberg Norcontrol IT AS	9	10
Kongsberg Næringsbygg 5 AS	58	68
Kongsberg Næringsbygg 6 AS	22	33
Kongsberg Maritime Engineering AS	20	25
Kongsberg Oil & Gas Technologies AS	739	437
Kongsberg Næringsbygg 7 AS	93	105
Kongsberg Evotec AS	152	167
Kongsberg Gallium Ltd	46	53
Kongsberg Defense Corporation	64	74
Hydroid Inc	392	357
Kongsberg Maritime Holding Ltd	43	39
Kongsberg Oil & Gas Technologies Inc	9	10
Kongsberg Protech Systems Canada Corp	20	20
Kongsberg Maritime Hoi Tung Holding Ltd	50	44
KM Training do Brasil LTDA	12	10
Kongsberg Maritime Middle East DMCCO	7	9
Kongsberg Integrated Tactical systems Inc (KITS)	64	58
Kongsberg Maritime Hellas AS	4	5
Kongsberg Nemo AS	70	-
Kongsberg Nemotech AS	23	-
KM Mexico S.A.de CV	5	-
Kongsberg Maritime do Brasil SA	14	-
KM Malaysia	12	-
Kongsberg Oil & Gas Technologies Ltd	9	-
Kongsberg Oil & Gas Technologies Pty Ltd	5	-
Andre selskaper	9	18
Totalt	2 233	1 809

Kortsiktig gjeld nærstående parter

NOK millioner	2013	2012
Kongsberg Maritime AS	311	-
Norcontrol IT	-	-
Kongsberg Seatex AS	54	204
Kongsberg Defence & Aerospace AS	3 215	1 950
Kongsberg Spacetec AS	11	17
Kongsberg Maritime Inc	9	8
Global Sim Inc	18	19
Kongsberg Underwater Technology Inc	12	17
Kongsberg Reinsurance Ltd	30	40
Kongsberg Norspace AS	14	-
Andre selskaper	3	10
Totalt	3 677	2 266

Kortsiktige fordringer nærstående parter

NOK millioner	2013	2012
Kongsberg Maritime AS	360	293
Kongsberg Oil & Gas Technologies AS	3	3
Kongsberg Defence & Aerospace AS	459	77
Kongsberg Seatex AS	-	60
Kongsberg Basetec AS	40	40
Andre	5	13
Totalt	867	486

10 Valutasikring

Per 31.12. hadde konsernet følgende sikringer av utenlandsk valuta, fordelt på sikringskategorier.

2013	Bruttoverdi		Total sikret beløp i USD 31.12.13	Gj.snittlig sikret kurs i USD 31.12.13	Total sikret beløp i EUR 31.12.13	Gj.snittlig sikret kurs i EUR 31.12.13
	i NOK per 31.12.13 basert på avtalte kurser	Netto mer(+)/ mindreverdi(-) i NOK 31.12.13				
<i>Beløp i millioner</i>						
<i>Sikringskategori</i>						
Terminforretninger, kontantstrømsikringer	10 373	(37)	1 476	6,12	165	8,15
Valutaopsjoner, kontantstrømsikringer	-	-	-	-	-	-
Sum kontantstrømsikringer	10 373	(37)	1 476		165	
Prosjektsikringer (verdisikring)	8 521	(105)	944	6,06	275	8,28
Lånesikringer (verdisikring)	728	5	106	-	1	-
Sum valutasikringer	19 622	(137)	2 526		441	

2012	Bruttoverdi		Total sikret beløp i USD 31.12.12	Gj.snittlig sikret kurs i USD 31.12.12	Total sikret beløp i EUR 31.12.12	Gj.snittlig sikret kurs i EUR 31.12.12
	i NOK per 31.12.12 basert på avtalte kurser	Netto mer(+)/ mindreverdi(-) i NOK 31.12.12				
<i>Beløp i millioner</i>						
<i>Sikringskategori</i>						
Terminforretninger, kontantstrømsikringer	3 272	173	410	5,95	109	7,63
Valutaopsjoner, kontantstrømsikringer	140	2	25	5,60	-	-
Sum kontantstrømsikringer	3 412	175	435		109	
Prosjektsikringer (verdisikring)	9 399	558	1 020	5,86	349	8,06
Lånesikringer (verdisikring)	656	5	105	-	1	-
Sum valutasikringer	13 468	738	1 560	5,80	459	7,85

Valutafordringer nærstående parter

2013	Bruttoverdi	Netto mer(+)/	Total	Gj.snittlig	Total	Gj.snittlig
	i NOK per 31.12.13 basert på avtalte kurser	mindreverdi(-) i NOK 31.12.13	sikret beløp i USD 31.12.13	sikret kurs i USD 31.12.13	sikret beløp i EUR 31.12.13	sikret kurs i EUR 31.12.13
<i>Beløp i millioner</i>						
<i>Sikringskategori</i>						
Kongsberg Maritime, Terminforretninger, kontantstrømsikringer	3 809	(67)	507	6,08	90	8,01
Kongsberg Maritime Engineering, Terminforretninger, kontantstrømsikringer	-	-	-	-	-	-
Kongsberg Oil & Gas Technologies, Terminforretninger, kontantstrømsikringer	192	(4)	32	6,02	-	-
Kongsberg Defence System, Terminforretninger, kontantstrømsikringer	5 745	35	875	6,13	46	8,28
Kongsberg Protech System, Terminforretninger, kontantstrømsikringer	628	(3)	62	6,16	29	8,35
Kongsberg Protech System, Valutaopsjoner, kontantstrømsikringer	-	-	-	-	-	-
Sum kontantstrømsikringer	10 374	(39)	1 476		165	
Kongsberg Maritime, Prosjektsikringer	4 008	(67)	578	6,03	51	8,21
Kongsberg Maritime Engineering, Prosjektsikringer	10	-	-	-	-	8,25
Kongsberg Oil & Gas Technologies, Prosjektsikringer	103	-	20	6,04	-	8,19
Kongsberg Defence System, Prosjektsikringer	2 605	(33)	131	5,97	209	8,34
Kongsberg Protech System, Prosjektsikringer	1 452	15	148	6,21	24	8,24
Kongsberg Satelite Service, Prosjektsikringer	526	(13)	51	6,04	26	8,21
Kongsberg Spacetec	57	(1)	3	6,00	5	8,19
Andre selskaper	113	(7)	1	6,11	12	8,09
Sum valutaisikringer	19 248	(145)	2 408	-	492	-
<i>Beløp i millioner</i>						
<i>Sikringskategori</i>						
Kongsberg Maritime, Terminforretninger, kontantstrømsikringer	2 393	146	323	5,94	59	7,86
Kongsberg Maritime Engineering, Terminforretninger, kontantstrømsikringer	-	-	-	-	-	-
Kongsberg Oil & Gas Technologies, Terminforretninger, kontantstrømsikringer	46	2	8	5,76	-	-
Kongsberg Defence System, Terminforretninger, kontantstrømsikringer	399	12	45	5,84	19	7,40
Kongsberg Protech System, Terminforretninger, kontantstrømsikringer	432	14	34	5,95	31	7,35
Kongsberg Protech System, Valutaopsjoner, kontantstrømsikringer	140	2	25	5,60	-	-
Sum kontantstrømsikringer	3 410	175	435	29	109	
Kongsberg Maritime, Prosjektsikringer	4 008	192	567	5,84	74	7,65
Kongsberg Maritime Engineering, Prosjektsikringer	-	0	2	5,58	-	-
Kongsberg Oil & Gas Technologies, Prosjektsikringer	25	1	4	5,73	-	-
Kongsberg Defence System, Prosjektsikringer	3 516	295	216	5,85	261	7,69
Kongsberg Protech System, Prosjektsikringer	1 254	30	118	5,75	18	7,53
Kongsberg Satelite Service, Prosjektsikringer	433	30	55	6	12	8
Kongsberg Spacetec	16	0	-	-	2	7
Andre selskaper	16	1	-	-	1	7,45
Sum valutaisikringer	12 677	724	1 396		477	

11 Betalingsmidler

Nominelt beløp i NOK millioner	31.12.13	31.12.12
Kortsiktig plassering i pengemarkedet	860	1 141
Bankinnskudd, driftskonti	683	-
Sum	1 543	1 141

Det er stilt bankgaranti for trukket forskuddstrekk fra ansatte tilsvarende NOK 10 millioner (NOK 10 millioner i 2012).

Likviditetsstyringen i konsernet håndteres av konsernets sentrale finansfunksjon.

12 Hendelser etter balansedagen

Siktelse korrupsjonssak Romania

Det ble i februar 2014 tatt ut siktelse mot Kongsberg Gruppen ASA, Kongsberg Defence & Aerospace AS og en ansatt i Kongsberg Defence & Aerospace AS med påstand om grov korrupsjon i tilknytning til leveranser av kommunikasjonsutstyr til Romania i perioden 2003–2008. KONGSBERG samarbeider med Økokrim for å få klarhet i de faktiske forholdene, men det må forventes at det vil ta tid før etterforskningen er ferdig og saken kan bringes til en avslutning.

KONGSBERG har nulltoleranse for korrupsjon, og høye etiske standarder er en integrert del av forretningsvirksomheten. KONGSBERG har over flere år bygget opp og videreutviklet compliance-regler og funksjoner på konsernnivå og i forretningsområdene. Dagens anti-korrupsjonssystem vurderes til å være på et godt internasjonalt nivå, og har også blitt vurdert av eksterne parter til å utgjøre et solid og robust system. Se også avsnitt "Risikofaktorer og risikostyring" i Årsberetningen.

På dette tidspunktet er det ikke mulig å forutsi utfallet av Økokrims etterforskning eller øvrige effekter av siktelsen og de forhold den bygger på. Derfor er det heller ikke mulig å anslå mulige finansielle effekter for KONGSBERG av saken.

ERKLÆRING TIL ÅRSREGNSKAP

Kongsberg Gruppen ASA

Vi bekrefter at årsregnskapet for perioden 1.1.13 til 31.12.13, etter vår beste overbevisning, er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av foretakets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet og at opplysninger i årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til foretaket og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer foretaket står overfor.

Kongsberg, 27. mars 2014

Finn Jepsen, Styrets leder

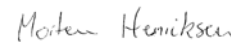
Anne-Lise Aukner, Styrets nestleder

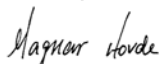
Irene Waage Basili, Styremedlem

Roar Flåthen, Styremedlem

Morten Henriksen, Styremedlem

Magnar Hovde, Styremedlem

Helge Lintvedt, Styremedlem

Roar Marthinussen, Styremedlem

Walter Qvam, Konsernsjef

REVISJONSBERETNING FOR 2013

Statsautoriserte revisorer
 Ernst & Young AS
 Dronning Eufemias gate 6, NO-0191 Oslo
 Oslo Atrium, P.O.Box 20, NO-0051 Oslo

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
 Tlf: +47 24 00 24 00
 Fax: +47 24 00 24 01
 www.ey.no
 Medlemmer av Den norske revisorforening

Til generalforsamlingen i
 Kongsberg Gruppen ASA

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Kongsberg Gruppen ASA, som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet består av balanse per 31. desember 2013, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger. Konsernregnskapet består av oppstilling over finansiell stilling per 31. desember 2013, resultatregnskap, oppstilling over totalresultat, oppstilling over endringer i egenkapitalen og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger

Styrets og konsernsjefs ansvar for årsregnskapet

Styret og konsernsjef er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge for selskapsregnskapet og i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU for konsernregnskapet, og for slik intern kontroll som styret og konsernsjef finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettvisende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon om selskapsregnskapet og vår konklusjon om konsernregnskapet.

Konklusjon om selskapsregnskapet

Etter vår mening er selskapsregnskapet for Kongsberg Gruppen ASA avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2013 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Konklusjon om konsernregnskapet

Etter vår mening er konsernregnskapet for Kongsberg Gruppen ASA avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av konsernets finansielle stilling per 31. desember 2013 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen og om redegjørelser om foretaksstyring og samfunnsansvar

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen, i redegjørelsen om foretaksstyring og i bærekraftsrapporten om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at styret og konsernsjef har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 27. mars 2014
ERNST & YOUNG AS

Anders Gøbel
statsautorisert revisor

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaktinformasjon

VIRKSOMHETSSTYRING

COLLABORATIVE

Vi samarbeider som enkeltpersoner og som organisasjon.

(Fra KONGSBERGs verdier)

STYRETS REDEGJØRELSE OM FORETAKSSTYRING

KONGSBERG har som mål å ivareta og øke interessentenes verdier gjennom å drive lønnsom, vekstorientert industriell utvikling i et langsiktig og internasjonalt perspektiv.

God eierstyring og selskapsledelse skal sikre størst mulig verdiskaping og redusere risikoen ved virksomheten, samtidig som selskapets ressurser skal utnyttes på en effektiv og bærekraftig måte. Konsernet skal nå sine mål gjennom å videreutvikle førsteklasses kompetansemiljøer og levere ledende systemer, produkter og tjenester i sine internasjonale markedssegmenter og gjennom å drive virksomheten etisk, bærekraftig og samfunnsmessig ansvarlig. KONGSBERG er notert på Oslo Børs og er underlagt norsk verdipapirlovgivning og børsreglement.

Hva KONGSBERG legger i begrepet

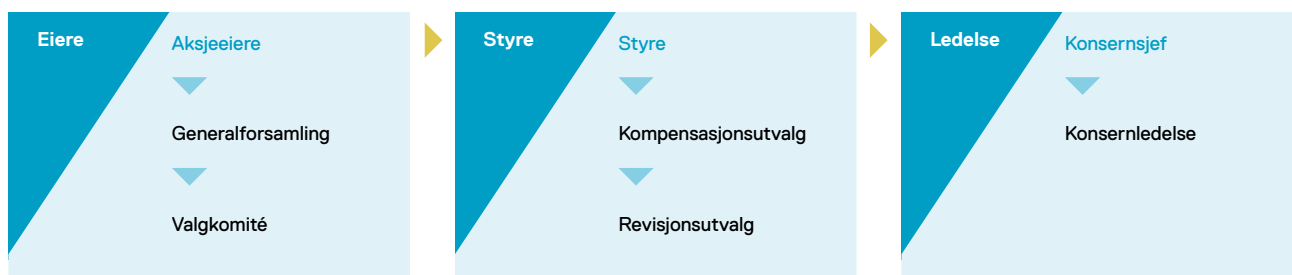
Konsernets verdigrunnlag og etiske retningslinjer er et grunnleggende premiss for KONGSBERGs eierstyring og selskapsledelse. Eierstyring og selskapsledelse omhandler problemstillinger og prinsipper knyttet til rollefordelingen mellom styringsorganene i et selskap, og det ansvar og den myndighet som er tillagt hvert av organene. God eierstyring og selskapsledelse kjennetegnes ved et ansvarlig samspill mellom eiere, styret og ledelse sett i et langsiktig, verdiskap-

ende og bærekraftig perspektiv. Det krever et effektivt samarbeid, definert ansvars- og rollefordeling mellom aksjeeiere, styret og daglig ledelse, respekt for selskapets øvrige interessenter og en åpen og pålitelig kommunikasjon med omverdenen.

Hvordan temaet har vært behandlet i 2013

Temaet eierstyring og selskapsledelse er gjenstand for årlige vurderinger og diskusjoner i konsernets styre. Blant annet blir konsernets styringsdokumenter gjennomgått og revidert årlig, og teksten til dette kapitlet i årsrapporten blir grundig behandlet i styret.

KONGSBERGs MODELL FOR EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE

Generalforsamlingen velger fem eierrepresentanter til styret etter innstilling fra valgkomiteen. Velges for to år.

Overordnet ansvar for strategi og forvaltning av selskapet. Gir råd og fører tilsyn med daglig ledelse.

Strategi og operativ ledelse.

Policy

Kongsberg Gruppen

KONGSBERG er underlagt rapporteringskrav om eierstyring og selskapsledelse etter regnskapsloven § 3-3b samt "Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse", jf. løpende forpliktelser for børsnoterte selskaper pkt. 7. Regnskapsloven er tilgjengelig på www.lovdata.no. "Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse", sist revidert 23.10.12, er tilgjengelig på www.nues.no.

Denne redegjørelsen vil i henhold til allmennaksjeloven § 5-4 bli gjenstand for behandling på ordinær generalforsamling i KONGSBERG den 9.5.14. Konsernets etterlevelse og eventuelle avvik fra anbefalingen skal kommenteres og gjøres tilgjengelig for konsernets interessenter.

Policyen er besluttet i konsernets styre. Den norske stat, som eier 50,001 prosent av konsernet, legger også til grunn at alle selskaper hvor staten har eierandel, følger anbefalingen. I og med at staten har en eierandel på 50,001 prosent, forholder konsernet seg også til Stortingsmelding nr. 13 (2006–2007) – "Eiermeldingen", Stortingsmelding nr. 13 (2010–2011) – "Aktivt eierskap", statens 10 eierprinsipper for god eierstyring og til OECDs retningslinjer vedrørende statlig eierskap og eierstyring. Disse retningslinjene er gjengitt på konsernets nettsider, www.kongsberg.com

Følgende elementer er bærende i KONGSBERGs policy innenfor området eierstyring og selskapsledelse:

- KONGSBERG skal føre en åpen, pålitelig og relevant kommunikasjon med omverdenen om selskapets virksomhet og forhold knyttet til eierstyring og selskapsledelse.
- KONGSBERG skal ha et styre som er selvstendig og uavhengig av konsernets ledelse.
- Det skal legges vekt på at det ikke foreligger interessekonflikter mellom eiere, styret og administrasjonen.
- KONGSBERG skal ha en klar arbeidsdeling mellom styret og administrasjonen.
- Alle aksjeeiere skal behandles likt.

Konsernets samfunnsansvar ses på som en integrert del av prinsippene for god eierstyring og selskapsledelse. Det er i tråd med statens syn slik det fremkommer i "Eiermeldingen".

KONGSBERG 200.
 Fra markeringer i
 Mumbai, India
 (venstre) og i
 Busan, Korea
 (høyre).

Vedtekter

Kongsberg Gruppen

§ 1 Selskapets navn er Kongsberg Gruppen ASA. Selskapet er et allmennaksjeselskap.

§ 2 Selskapets forretningskontor er i Kongsberg.

§ 3 Kongsberg Gruppen ASA er et selskap med formål å drive teknologisk og industriell virksomhet innen maritime, forsvar og tilknyttede områder. Selskapet kan delta i og eie andre selskaper.

§ 4 Selskapets aksjekapital er NOK 150.000.000,- fordelt på 120.000.000 aksjer pålydende NOK 1,25. Selskapets aksjer skal være registrert i Verdipapirsentralen.

§ 5 Styret skal ha fra fem til åtte medlemmer. Inntil fem medlemmer og inntil to varamedlemmer velges av generalforsamlingen. Tre medlemmer og varamedlemmer for disse velges ved direkte valg av og blant de ansatte etter forskrifter fastsatt i medhold av aksjelovens bestemmelser om de ansattes representasjon i allmennaksjeselskapers styre.

§ 6 Selskapets firma tegnes av styrets leder alene, eventuelt nestleder og et av styremedlemmene i fellesskap.

§ 7 Generalforsamlinger holdes i Kongsberg eller i Oslo, og innkalles skriftlig med minst 21 dagers varsel. Dokumenter som gjelder saker som skal behandles på generalforsamlingen trenger ikke sendes til aksjeeierne dersom dokumentene er gjort tilgjengelige for aksjeeierne på selskapets internett-sider. Dette gjelder også dokumenter som etter lov skal inntas i eller vedlegges innkallingen til generalforsamlingen. En aksjeeier kan likevel kreve å få tilsendt dokumenter som gjelder saker som skal behandles på generalforsamlingen.

§ 8 Den ordinære generalforsamlingen skal:

1. Godkjenne årsregnskapet og årsberetningen, herunder utdeling av utbytte.
2. Behandle andre saker som etter lov eller vedtektene hører under generalforsamlingen.
3. Velge aksjonærenes medlemmer og varamedlemmer til selskapets styre.
4. Velge medlemmene til valgkomitéen.
5. Velge én eller flere revisorer etter forslag fra generalforsamlingen.
6. Fastsette styrets godtgjørelse og godkjenne godtgjørelse til revisor.
7. Behandle styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte.

I innkallingen kan fastsettes at aksjeeiere som ønsker å delta i generalforsamlingen, skal melde seg innen en frist som angis i innkallingen. Fristen kan ikke utløpe tidligere enn fem dager før generalforsamlingen. Generalforsamlingens møter ledes av styrets leder, eller om han har forfall, av nestleder. Har begge forfall, velger generalforsamlingen en møteleder.

§ 9 Valgkomiteen består av tre medlemmer som skal være aksjeeiere eller representanter for aksjeeierne. Medlemmene av valgkomiteen, herunder lederen, velges av den ordinære generalforsamlingen.

Valgkomitéen avgir innstilling til generalforsamlingen om valg av medlemmer til valgkomiteen. Funksjonstiden er to år. Etter innstilling fra styret fastsetter generalforsamlingen godtgjørelsen til valgkomiteens medlemmer. Valgkomiteen avgir sin innstilling til generalforsamlingen om valg av, og godtgjørelse til, medlemmer og varamedlemmer til styret. Styrets leder uten å ha stemmerett, innkalles til minst ett møte i valgkomitéen før valgkomiteen avgir sin endelige innstilling.

STYRETS REDEGJØRELSE KNYTTET TIL NORSK ANBEFALING FOR EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE

Styret i Kongsberg Gruppen støtter aktivt opp om gode styringsprinsipper for foretaksstyring og legger vekt på at KONGSBERG følger den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse og forklare eventuelle avvik. For fullstendig oversikt over anbefalingen med kommentarer, se Oslo Børs: www.oslobors.no/ob/cg eller NUES (norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse): www.nues.no

Nedenfor gjennomgås i detalj hvert enkelt punkt i den norske anbefalingen. Gjennomgangen tar utgangspunkt i siste reviderte versjon av anbefalingen fra 23.10.12.

Opplysninger som KONGSBERG plikter å gi etter regnskapsloven § 3-3b om redegjørelse for foretaksstyring, er hensyntatt i denne redegjørelsen og følger anbefalingens systematikk der dette er naturlig. Nærmere beskrivelse av plasseringen til de punkter det etter regnskapsloven § 3-3b skal gis opplysninger om, følger nedenfor:

1. "en angivelse av anbefaling og regelverk om foretaksstyring som foretaket er omfattet av eller for øvrig velger å følge": Redegjørelsens avsnitt "Kongsbergs Policy"
2. "opplysninger om hvor anbefalinger og regelverk som nevnt i nr. 1 er offentlig tilgjengelig": Redegjørelsens avsnitt "Kongsbergs Policy"
3. "en begrunnelse for eventuelle avvik fra anbefalinger og regelverk som nevnt i nr. 1": Redegjørelsens avsnitt "Avvik fra anbefalingen"
4. "en beskrivelse av hovedelementene i foretakets, og for regnskapspliktige som utarbeider konsernregnskap eventuelt også konsernets, systemer for internkontroll og risikostyring knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen": Redegjørelsens pkt. 10, "Risikostyring og internkontroll"
5. "vedtektsbestemmelser som helt eller delvis utvider eller fraviker bestemmelser i allmennaksjeloven kapittel 5": Redegjørelsens pkt. 6, "Generalforsamling"

6. "sammensetning til styre, bedriftsforsamling, representantskap og kontrollkomité; eventuelt arbeidsutvalg for disse organer, samt en beskrivelse av hovedelementene i gjeldende instruksjer og retningslinjer for organenes og eventuelle utvalgs arbeid": Redegjørelsens pkt. 8, "Styresammensetning og uavhengighet" og pkt. 9, "Styrets arbeid"
7. "vedtektsbestemmelser som regulerer oppnevning og utskifting av styremedlemmer": Redegjørelsens pkt. 8, "Styresammensetning og uavhengighet"
8. "vedtektsbestemmelser og fullmakter som gir styret adgang til å beslutte at foretaket skal kjøpe tilbake eller utstede egne aksjer eller egenkapitalbevis": Redegjørelsens pkt. 3, "Selskapskapital og utbytte"

Avvik fra anbefalingen

Etter konsernets egen vurdering har vi avvik fra anbefalingen på ett hovedpunkt:

Punkt 6 – Generalforsamling

Det er to avvik innen dette punktet. Normalt har ikke hele styret deltatt på generalforsamlingen. Saker til behandling i generalforsamlingen har til nå ikke skapt behov for dette. Styrets leder er alltid til stede for å svare på eventuelle spørsmål. Øvrige styremedlemmer deltar etter behov. Fra konsernets side er dette vurdert til å være tilstrekkelig.

Det andre avviket refererer til vedtektens § 8, som fastslår at generalforsamlingens møter ledes av styrets

KONGSBERG 200.
 Fra markeringer i Johnstown, USA (venstre) og i Pireus, Hellas (høyre).

leder. Dersom styrets leder har forfall ledes generalforsamlingen av styrets nestleder. Har begge forfall, velger generalforsamlingen møteleder. Dette er et avvik i forhold til anbefalingen om uavhengig møteledelse. Ordningen er vedtatt av selskapets eiere gjennom enstemmig vedtak i generalforsamlingen og har så langt fungert tilfredsstillende.

1 Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse

Beskrivelsen er i hovedtrekk strukturert etter anbefalingen. I tillegg er det, slik det anbefales, gitt en høyere detaljeringsgrad på enkelte punkter. Punkt 16, "Ledelsen og interne prosedyrer", omfattes ikke av anbefalingen. Vi har valgt å ta dette med, da vi anser det som et sentralt punkt i diskusjonen rundt eierstyring og selskapsledelse.

Vi arbeider aktivt for å følge internasjonal "best practice" standarder når vi utarbeider våre styringsdokumenter, fordi vi mener at det er en tett sammenheng med høy kvalitet på styringssystemer og vår verdiskaping.

Temaet eierstyring og selskapsledelse er gjenstand for årlig vurdering og diskusjon i styret. Redegjørelsen nedenfor ble vedtatt i styremøte 27. mars 2014.

Verdigrunnlag

Konsernets visjon er "World Class – through people, technology and dedication". Verdiene som skal støtte opp under visjonen er: Målbevisst, Nyskapende, Samarbeidsorientert og Pålitelig. Verdiene er viktige for å utvikle en sunn og sterk bedriftskultur og gjennom det legge grunnlag også for god foretaksstyring. Nærmere omtale og klargjøring av verdigrunnlaget finnes på konsernets nettsider; www.kongsberg.com og i konsernets bærekraftsrapport for 2013.

Etikk og samfunnsansvar

Konsernets gjeldende etiske retningslinjer ble vedtatt av styret i februar 2013. De bygger i stor grad på internasjonale initiativ og retningslinjer knyttet til samfunnsansvar som konsernet har sluttet seg til, blant annet UN Global Compact, OECDs retningslinjer for multinasjonale selskaper og ILO konvensjonene. Retningslinjene omhandler blant annet temaene menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, klima og miljø, korrupsjon, vårt forhold til kunder, leverandører og agenter, habilitet og taushetsplikt. De gjelder for konsernets styremedlemmer, ledere, medarbeidere, alt innleid personell, konsulenter, agenter og lobbyister og andre som opptrer på vegne av KONGSBERG. Se nærmere beskrivelse i bærekraftsrapport for 2013.

Konsernets policy for bærekraft og samfunnsansvar vedtas av styret. Policyen er integrert i konsernets strategiprosesser og er nærmere omtalt i konsernets bærekraftsrapport og på konsernets nettsider.

2 Virksomheten

Kongsberg Gruppen ASA er et selskap med formål å drive teknologisk og industriell virksomhet innen maritime, forsvar og tilknyttede områder. Selskapet kan delta i og eie andre selskaper. Ovennevnte fremgår av selskapets vedtekter § 3. Selskapets vedtekter finnes på konsernets nettsider, www.kongsberg.com.

Konsernets mål og hovedstrategier omtales i konsernets årsrapport og på konsernets nettsider, www.kongsberg.com.

3 Selskapskapital og utbytte

Egenkapital

Konsernets egenkapital 31.12.13 var på NOK 6.657 millioner (NOK 6.274 millioner), hvilket utgjorde 38,2 (38,6) prosent av totalkapitalen. Styret anser dette å være tilfredsstillende. Selskapets behov for soliditet vurderes til enhver tid i lys av selskapets mål, strategi og risikoprofil.

Utbyttepolitikk

Styret besluttet høsten 2013 å endre selskapets utbyttepolitikk til:

Utbytte skal over tid utgjøre mellom 40 og 50 prosent av selskapets ordinære årsresultat etter skatt. Ved fastsettelse av størrelsen på utbytte vil det tas hensyn til forventet fremtidig kapitalbehov. Den nye utbyttepolitikken blir gjort gjeldende fra regnskapsåret 2013.

Generalforsamlingen fastsetter det årlige utbyttet, basert på forslag fra styret. Forslaget er den øverste grense for hva generalforsamlingen kan vedta.

For 2012 ble det utbetalt et utbytte på NOK 3,75 per aksje, og styret foreslår overfor generalforsamlingen at utbyttet for 2013 blir NOK 5,25 per aksje tilsvarende en utbytteandel på 51,3 prosent. Utbyttet for 2013 består av NOK 4,25 per aksje som ordinært utbytte og NOK 1,00 per aksje som ekstraordinært utbytte i forbindelse med konsernets 200-års jubileum.

Styrefullmakter

Kapitalforhøyelse

Det foreligger ikke emisjonsfullmakter gitt til styret.

Kjøp av egne aksjer

Generalforsamlingen kan gi styret fullmakt til å kjøpe opptil 10 prosent av egne aksjer.

På den ordinære generalforsamlingen 3.5.13 fikk styret fullmakt til å kjøpe egne aksjer for inntil et høyeste pålydende beløp på NOK 7,5 millioner. Dette utgjør fem prosent av aksjekapitalen. Fullmakten kan benyttes flere ganger og gjelder frem til neste ordinære generalforsamlingen, likevel senest til 30.6.14. Styrets erverv av egne aksjer kan etter

denne fullmakten bare skje mellom en minstepris på NOK 25 og en høyeste pris på NOK 250 per aksje. Konsernet eier per 31.12.13 til sammen 66.699 (69.804) aksjer i eget selskap.

Aksjene er innkjøpt til aksjespareordning for samtlige ansatte og i forbindelse med selskapets langtidsincentiv (LTI) ordning, men kan også avhendes i markedet. Aksjene under konsernets aksjespareordning tilbys alle ansatte til redusert pris (-20 prosent), og har en bindingstid på ett år fra det tidspunktet de ble ervervet. LTI ordningen er omtalt i note 27, og punkt 12 i denne redegjørelsen.

4 Likebehandling av aksjeeiere og transaksjoner med nærstående

Aksjeklasse

Konsernets aksjer består kun av A-aksjer. Alle aksjer bærer de samme rettighetene i selskapet. På generalforsamlingen gir hver aksje en stemme. Pålydende pr aksje er NOK 1,25. Vedtektene inneholder ingen begrensninger i forhold til stemmerett.

Transaksjoner i egne aksjer

Styrets fullmakt til erverv av egne aksjer forutsetter at ervervet skal skje i markedet. Avhendelse av ervervede aksjer skal kunne skje i markedet, som oppgjør ved kjøp av virksomhet, samt til aksjeordning for konsernets ansatte.

Transaksjoner med nærstående

Styret er ikke kjent med at det i 2013 har forekommet transaksjoner mellom selskapet og aksjeeier, styremedlem, ledende ansatte eller nærstående av disse som kan betegnes som ikke uvesentlige transaksjoner. Dersom en slik situasjon skulle oppstå, vil styret sørge for at det blir foretatt en uavhengig verdivurdering av tredjepart. Se forøvrig note 28 og note 34 til årsregnskapet for 2013.

Retningslinjer for styremedlemmer og ledende ansatte

Konsernets etiske retningslinjer omtaler temaet interessekonflikt under pkt 1.6. Tilsvarende gjelder for styrets instruks punkt 8 – uavhengighet og inhabilitet. Her går det frem at styret skal handle uavhengig av særinteresser. Uavhengighet i denne sammenheng har styret definert som følger:

- Styremedlemmer skal normalt ikke motta annen godtgjørelse enn styrehonoraret og honorar for arbeid i styreutvalg. Ved avvik fra hovedregelen skal dette godkjennes av et samlet styre og protokollføres. Ved vesentlig transaksjon mellom selskapet og styremedlem eller Konsernsjef, skal det innhentes uavhengig vurdering fra tredjepart.
- Styrets medlemmer skal informere det samlede styret om eventuelle relasjoner med, eller interesser i KONGSBERGs vesentlige forretningsforbindelser eller transaksjoner.

- Styrehonoraret skal ikke være resultatavhengig og opsjoner skal ikke tildeles styremedlemmene.
- Kryssrelasjoner mellom styremedlemmer, Konsernsjef eller den øvrige administrasjonen skal unngås.
- Styremedlemmene skal ikke ha, eller representere, vesentlige forretningsmessige relasjoner med konsernet. Dersom et styremedlem er i tvil om egen habilitet, skal spørsmålet tas opp til behandling i et samlet styre. Konklusjonen på habilitetsspørsmålet skal protokollføres.

Staten som kunde og aksjeeier

Den norske stat har en eierandel på 50,001 prosent av KONGSBERG og er samtidig en betydelig kunde, spesielt med hensyn til leveranser til det norske Forsvaret. Forholdet til Forsvaret er av rent forretningsmessig art og berøres ikke av eierforholdet.

Konsernet avholder kvartalsvise møter med staten, representert ved Nærings- og fiskeridepartementet. Temaene som tas opp på disse møtene, er først og fremst konsernets økonomiske utvikling og orientering om strategiske spørsmål knyttet til KONGSBERG. Statens forventninger til avkastning og utbytte blir også kommunisert. Disse "én til én"-møtene med staten er på linje med hva som er vanlig mellom et aksjeselskap og dets største aksjeeiere. Møtene håndteres innenfor rammen som er gitt i selskaps- og verdipapirlovgivningen, ikke minst med tanke på likebehandling av aksjeeierne. En gang i året avholdes det et eget møte om samfunnsansvar.

Kravet om likebehandling av aksjeeierne begrenser muligheten for utveksling av informasjon mellom selskapet og departementet. Staten som aksjeeier får vanligvis ikke tilgang til mer informasjon enn det som er offentlig tilgjengelig for andre aksjeeiere. Det forhindrer imidlertid ikke at det kan tas opp forhold som er av samfunnsmessig betydning. Under spesielle omstendigheter hvor statens medvirkning er påkrevd og regjeringen må innhente fullmakt fra Stortinget, vil det tidvis være nødvendig å gi departementet innsideinformasjon. I slike tilfeller er staten underlagt alminnelige regler for behandling av slik informasjon.

5 Fri omsettelighet

Aksjene er fritt omsettelige, med unntak av ansattes kjøp av aksjer til redusert pris og aksjer tildelt under selskapets langtidsincentiv (LTI) ordning, se punkt 3 og 12. Vedtektene har ingen begrensninger på omsetteligheten.

6 Generalforsamling

Gjennom generalforsamlingen er aksjeeierne sikret deltakelse i organet som er den øverste myndighet i selskapet. Selskapets vedtekter vedtas her. Aksjeeiere som represen-

KONGSBERG 200.
 Fra markeringer
 i Guildford, UK
 (venstre) og i
 Hokksund, Norge
 (høyre).

terer minimum 5 prosent av aksjene, kan kreve ekstraordinær generalforsamling.

Innkalling

Generalforsamlingen blir normalt avholdt innen 1. juni hvert år. I 2014 er datoen fastsatt til 9.5.14.

- Innkalling sendes senest ut 21 dager før avholdelse av generalforsamling. Saksdokumentene inklusive valgkomiteens begrunnede innstilling dersom nye medlemmer skal velges eller eksisterende er på valg, følger innkallingen og er tilgjengelig på konsernets nettsider, www.kongsberg.com
- Det legges vekt på at saksdokumentene inneholder all nødvendig informasjon slik at aksjeeierne kan ta stilling til alle saker som skal behandles. Selskapets vedtekter fastslår at påmeldingsfristen ikke kan utløpe tidligere enn fem dager før avholdelse av generalforsamlingen. Det er et mål å legge denne fristen tettest mulig opp til møtedato.

Alle aksjeeiere som er registrert i verdipapirsystemet (VPS) mottar innkallingen og har rett til å fremme forslag og avgi stemme direkte eller via fullmakt. Finanskalender blir offentliggjort på konsernets nettsider.

Påmelding og fullmakt

Påmeldingen skjer via skriftlig tilbakemelding, telefaks eller internett. Styret ønsker å legge forholdene til rette slik at flest mulig av aksjeeierne gis anledning til å delta. Aksjeeiere som ikke kan møte, blir oppfordret til å stille med fullmektig. Det er utarbeidet et eget fullmaktsskjema som gjør at fullmaktene skal kunne knyttes til hver enkelt sak. Det er oppnevnt en person som kan stemme for aksjeeierne som fullmektig. På generalforsamlingen deltar representanter fra styret, minst én representant for valgkomiteen og revisor. Fra administrasjonen deltar som et minimum konsernsjef og finansdirektør.

I 2013 ble generalforsamlingen avholdt 3. mai, og 78,4 prosent (80,8) av den samlede aksjekapital var representert. Til sammen 95 (98) aksjeeiere var til stede eller representert ved fullmakt.

Dagsorden og gjennomføring

Dagsorden fastsettes av styret, hvor hovedpunktene følger av vedtektenes § 8. Samme paragraf fastslår også at generalforsamlingens møter ledes av styreleder. Konsernsjefen gjennomgår status for konsernet.

Alle aksjonærer har rett til å få sine spørsmål behandlet på generalforsamlingen. Spørsmål skal dokumenteres skriftlig til styret minimum syv dager innen fristen for sending av varsel om innkallelse til generalforsamlingen. Det skal også angis grunnen til at spørsmålet ønskes satt på dagsordenen. Protokollen fra generalforsamlingen gjøres tilgjengelig på konsernets nettsider www.kongsberg.com.

7 Valgkomité

Konsernets vedtekter § 9 fastslår at konsernet skal ha en valgkomité. Komiteens oppgaver er regulert i en egen instruks vedtatt av generalforsamlingen. Denne ble sist revidert på ordinær generalforsamling 8.5.07.

Hovedoppgaven er å avgi innstilling til selskapets generalforsamling om valg av medlemmer og varamedlemmer til styre. Innstilling er begrunnet og skal særskilt angi innstilling på styreleder.

I tillegg skal valgkomiteen fremme forslag til godtgjørelse til styrets medlemmer og varamedlemmer, og foreta en årlig evaluering av styrets arbeid.

Komiteen består av tre medlemmer som skal være aksjeeiere eller representanter for aksjeeierne. Generalforsamlingen velger samtlige medlemmer til valgkomiteen, herunder lederen. Det er valgkomiteen selv som innstiller overfor generalforsamlingen om valg av medlemmer til komiteen. Funksjonstiden er to år, hvilket betyr at komiteens medlemmer er på valg i 2014. Valgkomiteens godtgjørelse fastsettes av generalforsamlingen etter innstilling fra styret.

Sammensetning

Nåværende komité ble valgt på ordinær generalforsamling 7.5.12 og består av:

- Knut J. Utvik, avdelingsdirektør, Nærings- og fiskeridepartementet (gjenvalg)
- Alexandra Morris, porteføljeforvalter ODIN Forvaltning (gjenvalg)
- Sverre Valvik, administrerende direktør, Arendals Fossekompagni ASA (gjenvalg). Valvik er valgt til leder av komiteen.

Ingen av komiteens medlemmer er representant for daglig ledelse eller styret. Flertallet av medlemmene anses å være uavhengig av daglig ledelse og styret. Sverre Valvik er administrerende direktør i Arendals Fossekompagni ASA, hvor KONGSBERGs styremedlem Morten Henriksen har en ledende stilling. Valgkomiteen anses å ha en sammensetning som reflekterer interessene til aksjeeierfelleskapet.

Informasjon om valgkomiteen, skjema for å gi innspill på kandidater til styret og frister er gjort tilgjengelig på konsernets nettsider www.kongsberg.com.

8 Styresammensetning og uavhengighet

På generalforsamlingen i 1999 ble det vedtatt å avvikle bedriftsforsamlingen. Bakgrunnen var en avtale mellom arbeidstakerorganisasjonene og konsernet som innebar at antall ansatte representanter i styret ble økt fra to til tre.

Styrets sammensetning

Styret består av åtte medlemmer, og har i dag følgende sammensetning; Finn Jebesen (styreleder), Anne-Lise Aukner (nestleder), Irene Waage Basili, Roar Flåthen og Morten Henriksen. Magnar Hovde, Helge Lintvedt og Roar Marthiniusen er styremedlemmer valgt av og blant de ansatte. Detaljert informasjon om det enkelte styremedlem finnes på våre nettsider www.kongsberg.com.

Deltakelse på styremøte og styrekomiteer i 2013:

Deltakelse i møter	Styremøte	Revisjons- utvalg	Kompensa- sjonsutvalg
Finn Jebesen	9		4
Anne-Lise Aukner	8	6	
Irene Waage Basili	9		
Roar Flåthen	7		3
Morten Henriksen (ny fra mai 2013)	6	3	
Roar Marthiniusen	9		4
Magnar Hovde (ny fra mai 2013)	6		
Helge Lintvedt	9	3	

Det legges vekt på at det samlede styret skal ha kompetanse innen styrearbeid og selskapets hovedvirksomhet.

I tillegg skal styrets medlemmer ha kapasitet til å utføre sine oppgaver. Ifølge selskapets vedtekter skal antall styremedlemmer være mellom fem og åtte. Konsernsjefen er ikke styremedlem.

Styret velges for to år av gangen, og velger sin egen leder. Finn Jebesen er valgt til styrets leder.

Styrets uavhengighet

Alle aksjeeiervalgte styremedlemmer anses som selvstendige og uavhengige av konsernets administrative ledelse. Tilsvarende gjelder i forhold til vesentlige forretningsforbindelser. Morten Henriksen har en ledende stilling i Arendals Fossekompagni ASA, som ved årsskiftet hadde en eierandel i Kongsberg Gruppen ASA på 7,96 prosent. Styret gir uttrykk for at det er positivt at langsiktige aksjeeiere er representert i styret. Det blir lagt vekt på at det ikke skal foreligge interessekonflikter mellom eiere, styret, administrasjonen og selskapets øvrige interessenter.

Blant de aksjeeiervalgte styremedlemmene er det tre menn og to kvinner, det vil si en kvinneandel på 40 prosent.

Valg av styre

Generalforsamlingen velger de fem aksjeeiervalgte representantene til styret. Valgkomiteen utarbeider en innstilling på aksjeeieres kandidater til styret i forkant av valget. Innstillingen blir sendt aksjeeierne sammen med innkallingen til generalforsamlingen. Vedtak om styrets sammensetning skjer ved simpelt flertall. Staten eier i dag i overkant av 50 prosent av aksjene, og kan i prinsippet utøve kontroll over valget av aksjeeiernes styremedlemmer. Tre av styrets medlemmer velges ved direktevalg av og blant de ansatte i konsernet.

Medlemmene velges for to år av gangen med mulighet for gjenvalg. Samtlige aksjonærvalgte styremedlemmer er på valg i 2015.

Styremedlemmenes aksjeholdning

De aksjeeiervalgte styremedlemmene har per 31.12.13 følgende beholdning av aksjer i konsernet: Finn Jebesen, styrets leder, eier 20.000 aksjer gjennom sitt heleide selskap Fateburet AS. De ansattvalgte styremedlemmene har følgende beholdning av KONGSBERG aksjer per 31.12.13 Roar Marthiniusen eier 5.004 aksjer og Magnar Hovde 80 aksjer.

9 Styrets arbeid

Styrets oppgaver

Styret har det overordnede ansvaret for forvaltning av konsernet og for å føre tilsyn med daglig ledelse og konsernets virksomhet. Dette innebærer at styret har ansvaret for å etablere kontrollsystemer og ansvaret for at konsernet drives i samsvar med fastsatt verdigrunnlag, etiske retningslinjer og eiernes forventninger til en samfunnsansvarlig drift. Styret skal først og fremst ivareta alle aksjeeiernes

interesser, men det har også et ansvar for selskapets øvrige interessenter.

Hovedoppgavene består i å bidra til at konsernet blir konkurransedyktig, og at det utvikler seg og skaper verdier. Videre skal styret delta i utformingen av, og vedta konsernets strategi, utføre nødvendige kontrollfunksjoner og sikre at konsernet er tilfredsstillende ledet og organisert. Styret setter mål for finansiell struktur og vedtar selskapets planer og budsjetter. Saker av stor strategisk eller økonomisk betydning for konsernet blir behandlet i styret. I saker av vesentlig karakter hvor styreledere eller andre styremedlemmer har vært aktivt engasjert vil dette bli opplyst om i saksbehandlingen og behandlet av styret i hvert enkelt tilfelle. Oppgavene er ikke statiske, og fokuseringen vil være avhengig av konsernets behov i øyeblikket. Styret ansetter konsernsjef, etablerer vedkommendes arbeidsinstruks og fullmakter, og foretar lønnsfastsettelse.

Styreinstruks

Styrets instruks er gjenstand for gjennomgang i styret hvert andre år og blir revidert ved behov. Gjeldende instruks ble sist fremlagt for styret i februar 2013. Instruksen omfatter følgende punkter: innkalling til styremøte, innkallingsfrist, forutgående saksbehandling, styremøtet, styrets beslutninger, føring av protokoll, styrets kompetanse og saker som skal styrebehandles, styrets og daglig leders arbeidsdeling, forholdet mellom datterselskap og morselskap, uavhengighet og inhabilitet, hovedprinsipper for styrets arbeid ved en eventuell selskapsovertakelse, fortrolighet og taushetsplikt, forholdet til lovgivning, vedtekter og instruks.

Styret kan i enkeltsaker vedta å fravike instruksen.

Instruks for konsernsjefen

Det er gjennomført en klar arbeidsdeling mellom styret og daglig ledelse. Styreleder har ansvaret for at styrearbeidet gjennomføres på en effektiv og korrekt måte i henhold til de oppgaver styret har.

Konsernsjefen har ansvaret for selskapets operative ledelse. Styret har utarbeidet en egen instruks for konsern-

sjefer. Instruksen gjennomgås av styret hvert andre år og revideres etter behov. Gjeldende instruks ble sist fremlagt for styret i februar 2014.

Finansiell rapportering

Styret mottar månedlige økonomirapporter hvor selskapets økonomiske og finansielle status kommenteres. Rapporten er en finansiell fremstilling av hva som har skjedd i konsernets operative og administrative funksjoner i gjeldende periode. I forbindelse med driftsrapportering gjennomføres det møter i de enkelte enhetene hvor driften gjennomgås. Økonomirapporten danner grunnlag for intern styring og kommunikasjon om status og nødvendige tiltak. Kvartalsvise økonomirapporter blir gjennomgått på styremøtene, og disse danner grunnlaget for den eksterne finansielle rapporteringen.

Møteinnkalling og møtebehandling

Styret fastsetter hvert år faste styremøter. Normalt avholdes det åtte møter. I tillegg blir det innkalt til ekstra møter etter behov. I 2013 ble det avholdt 9 (12) styremøter. Styremøtene hadde 95 prosent møtedeltakelse i 2013.

Alle styrets medlemmer mottar regelmessig informasjon om selskapets operasjonelle og finansielle utvikling i god tid før de fastsatte styremøtene. I tillegg mottar styremedlemmene månedlige driftsrapporter. Selskapets forretningsplan, strategi og risiko er regelmessig gjenstand for gjennomgang og vurdering av styret. Styrets medlemmer har fri tilgang til å konsultere konsernledelsen dersom de føler behov for det. Styret utarbeider og fastsetter en årlig plan med fastlagte temaer for styremøtene. Normalt er det konsernsjefen som foreslår agendaen til hvert enkelt styremøte. Den endelige agendaen blir besluttet i samråd mellom konsernsjef og styrets leder.

På styremøtene deltar foruten styremedlemmene selv; konsernsjef, finansdirektør, øvrige konserndirektører etter behov, samt juridisk direktør (styresekretær). Øvrige deltakere blir innkalt etter behov.

Styret vedtar saker av vesentlig betydning for konsernet. Dette dreier seg blant annet om godkjenning av års- og kvartalsregnskaper, strategi og strategiske planer, god-

KONGSBERG 200.
 Fra markeringer
 i Stjørdal, Norge
 (venstre) og i
 Veracruz, Mexico
 (høyre).

KONGSBERG 200.
Fra markeringer
i Kongsberg,
Norge (venstre)
og på Svalbard,
Norge (høyre).

kjennelse av betydelige investeringer, godkjenning av betydelige kontrakter, samt godkjenning av betydelige oppkjøp og salg av virksomheter.

Nye styremedlemmer orienteres om konsernets gjeldende strategi og historiske forhold relatert til konsernets aktuelle situasjon.

Taushetsplikt – kommunikasjon mellom styret og aksjeeiere

Styrets forhandlinger og protokoller er i prinsippet konfidensielle, med mindre styret bestemmer noe annet eller at det er åpenbart at det ikke er behov for slik behandling. Dette følger av styreinstruksen.

Kompetanse

Hele styret har gjennomført program for å gi medlemmer innsikt i konsernets aktivitet. I den forbindelse gjennomføres det reiser til ulike deler av konsernets virksomhet. Formålet med reisene er å øke styrets innsikt i de forretningsmessige aktiviteter i området.

Habilitet

Styret forholder seg til reglene om inhabilitet slik de fremgår av Allmennaksjeloven (ASAL) § 6–27 og i styrets egen instruks. I 2013 har ingen styremedlem måtte avstå på grunn av inhabilitet i en sak.

Bruk av styrekomiteer

Styret opprettet i 2005 to underutvalg, et revisjonsutvalg og et kompensasjonsutvalg. For begge utvalgene gjelder at de virker som saksforberedende organer for styret og er bare ansvarlig overfor det samlede styret i selskapet og har kun innstillende myndighet overfor dette.

Styrets revisjonsutvalg

Revisjonsutvalget skal støtte styret i utøvelse av sitt ansvar for regnskapsrapportering, revisjon, intern kontroll og den samlede risikostyring. Utvalget er sammensatt av to aksje-eiervalgte styremedlemmer og ett styremedlem fra de ansattevalgte. CFO og eksterntrevisor deltar normalt på

møtene. Konsernsjef og øvrige styremedlemmer har rett til å delta etter eget ønske. I løpet av 2013 ble det avholdt seks møter.

Medlemmer: Anne-Lise Aukner (leder), Morten Henriksen og Helge Lintvedt. Mandat for revisjonsutvalget finnes på konsernets nettsider www.kongsberg.com.

Styrets kompensasjonsutvalg

Utvalget har oppgaver knyttet til konsernsjefens betingelser, prinsipielle spørsmål knyttet til lønnsnivå, bonussystem, pensjonssystemvilkår, ansettelsesavtaler og liknende for ledende ansatte, samt øvrige forhold tilnyttet kompensasjon som utvalget finner er av særlig betydning for konsernet. Utvalget er sammensatt av styrets leder, ett aksjeeiervalgt styremedlem og ett ansattevalgt styremedlem. Konsernsjefen har rett til å delta i utvalgets møter når han ønsker, unntatt ved behandling av hans personlige forhold. I løpet av 2013 ble det avholdt fire møter.

Medlemmer: Finn Jepsen (leder), Roar Flåthen, Roar Marthiniussen. Mandat for kompensasjonsutvalget finnes på konsernets nettsider www.kongsberg.com.

Styrets egen-evaluering

Hvert år har styret et utvidet møte der styret evaluerer sitt og konsernsjefens arbeid. I denne forbindelse vurderer også styret seg selv i forhold til anbefaling for eierstyring og selskapsledelse. I 2013 ble evalueringen gjennomført ved bruk av eksterne krefter. Styrets evaluering gjøres tilgjengelig for valgkomiteen. Det gjennomføres årlige, individuelle samtaler mellom styrets leder og de øvrige styremedlemmene.

10 Risikostyring og intern kontroll

Styrets ansvar og formål med internkontroll

KONGSBERG bygger sitt internkontroll- og risikostyrings-system for finansiell rapportering på det internasjonale

anerkjente rammeverket COSO.

Konsernet har etablert en desentralisert styringsmodell med delegert resultatansvar. Kontrollmiljøet er derfor distribuert i henhold til konsernets styringsmodell, og det er den enkelte enhets ansvar å påse at det er tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å gjennomføre en forsvarlig internkontroll.

Det er etablert et overordnet styringsdokument hvor krav til internkontroll er beskrevet og gir rammebetingelser for enhetenes ansvar.

Administrasjonen utarbeider månedlige økonomirapporter som oversendes styremedlemmene.

I tillegg utarbeides kvartalsvise økonomirapporter til finansmarkedet. Ved avleggelse av konsernets finansielle kvartalsrapport gjennomgår revisjonsutvalget rapporten i forkant av styremøtet. Revisor deltar i revisjonsutvalgets møter og møter hele styret ved avleggelse av foreløpig årsregnskap, og ellers ved behov.

Styrets årlige gjennomgang og rapportering

Den årlige gjennomgangen av de strategiske planene i styret danner grunnlaget for styrets behandling og beslutninger av saker gjennom året. Gjennomgang av konsernets risikoer er en del av denne årlige gjennomgangen. I tillegg foretas det en kvartalsvis gjennomgang av mer operative risikoer. HMS-forhold gjennomgås kvartalsvis av styret.

Styret foretar også en årlig gjennomgang av viktige styringsdokumenter i konsernet for å sikre at disse er oppdaterte og dekker relevante områder. Risikovurdering og status på konsernets arbeid med compliance og samfunnsansvar rapporteres årlig til styret.

I konsernets årsberetning beskrives selskapets finansielle stilling og risikoaspekter på en grundig måte.

Etterlevelse av verdigrunnlag, etikk og samfunnsansvar

KONGSBERG legger vekt på at verdier og etiske retningslinjer skal være en integrert del av forretningsvirksomheten. Det forventes at medarbeidere og samarbeidspartnere utviser en høy etisk standard og etterlever gjeldene regler.

I 2013 har arbeidet med å utvikle et anti-korrupsjonsprogram for bruk av tredje-parter blitt videreført. Det samme har vært tilfelle med rutiner for å følge opp etterlevelse av samfunnsansvar i leverandørkjeden. Rutiner for oppfølging av menneske- og arbeidstakerrettigheter er utarbeidet i løpet av året og vil bli implementert første halvdel av 2014.

Konsernet har compliance funksjoner både på konsernnivå og i forretningsområdene. På samme måte som for finansiell rapportering er internkontrollen etablert i henhold til en desentralisert styringsmodell. KONGSBERGs compliance-program koordineres og overvåkes fra konsernnivå.

Det er etablert rutiner for varsling og oppfølging av kritikkverdige forhold.

Konsernet har et etisk råd hvis formål er å bidra til høy etisk bevissthet, god atferd og å sikre et godt omdømme for KONGSBERG.

11 Godtgjørelse til styret

Generalforsamlingen fastsetter årlig styrets godtgjørelse.

Forslag til godtgjørelse fremsettes av leder for valgkomiteen. For 2013 utgjorde den totale godtgjørelsen til styret NOK 1.785.715 (NOK 1.895.134). Godtgjørelsen fordeler seg som følger: Styreleder NOK 399.333 (NOK 385.667), styrets nestleder NOK 219.333 (NOK 211.667), øvrige styremedlemmer NOK 199.667 (NOK 193.000).

I tillegg mottar revisjonsutvalgets medlemmer NOK 9.000 (NOK 8.700) per møte, maksimalt NOK 45.000 (NOK 43.500) per år. Utvalgets leder mottar NOK 10.200 (NOK 9.900) per møte, maksimalt NOK 51.000 (NOK 49.500) per år. Kompensasjonsutvalgets medlemmer mottar NOK 8.000 (NOK 7.400) per møte, maksimalt NOK 40.000 (NOK 37.000) per år. Utvalgets leder mottar NOK 9.200 (NOK 8.600) per møte, maksimalt NOK 46.000 (NOK 43.000) per år.

Styremedlemmenes honorarer er ikke knyttet til resultat, opsjonsprogram eller liknende. Det er ikke utbetalt godtgjørelse ut over ordinært styrehonorar. Ingen av styrets aksjeeiervalgte medlemmer har oppgaver for selskapet ut over styrevervet, og ingen har avtale om pensjonsordning eller etterlønn fra selskapet.

12 Godtgjørelse til ledende ansatte

Retningslinjer

Styret har utarbeidet egne retningslinjer for fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte. Konsernsjefens betingelser fastsettes av styret. Styret gjennomfører årlig en grundig vurdering av lønn og annen godtgjørelse til konsernsjef. Vurderingen baseres på markedsundersøkelser for tilsvarende stillinger.

Strukturen i belønningssystemet for de øvrige medlemmene av konsernledelsen fastsettes av styret, og legges frem for generalforsamlingen til orientering. Betingelsene fastsettes av konsernsjefen etter konsultasjon med styrets leder.

Styrets holdninger når det gjelder lederlønn, er at de skal være konkurransedyktige og motiverende, men ikke ledende når det gjelder nivå.

Belønningssystemet består av basislønn, bonus-, pensjons-, etterlønsordning, LTI og naturalytelser.

Resultatavhengig godtgjørelse

Styret vedtok et nytt bonussystem for ledende ansatte i 2006. Resultatavhengig godtgjørelse er knyttet til resultatutvikling, resultatmargin og ikke-finansielle mål. Utbetaling av resultatavhengig lønn kan maksimalt utgjøre 50 prosent av grunnlønn. Nærmere beskrivelse av systemet er gitt i note 27 til årsregnskapet for 2013. Konsernet har ca 90 ledere som omfattes av et belønningssystem med et individuelt prestasjonselement.

Langtidsincentiv (LTI)

Styret vedtok i 2012 å innføre en langtidsincentiv ordning (LTI) som en del av den faste godtgjørelsen for konsernsjef og øvrige medlemmer av konsernledelsen. Godtgjørelsen utgjør 25 prosent av årlig grunnlønn for konsernsjef og 15–20 prosent for øvrige medlemmer av konsernledelsen. Begrunnelsen for dette er å være konkurransedyktig med sammenlignbare selskaper. Nærmere beskrivelse av systemet er gitt i note 27 til årsregnskapet for 2013.

Betingelser

Ytelser til konsernledelsen og styret er beskrevet i note 28 til årsregnskapet for 2013.

13 Informasjon og kommunikasjon

Årsregnskap og årsberetning – periodisk rapportering

Konsernet legger normalt frem et foreløpig årsregnskap i februar. Fullstendig regnskap sammen med årsberetning og årsrapport gjøres tilgjengelig for aksjeeiere og øvrige interessenter i mars/april. Ut over dette rapporteres regnskaps-tall kvartalsvis. Konsernets finanskalender gjøres kjent gjennom konsernets internettsider og i årsrapporten. Konsernets rapport om bærekraft og samfunnsansvar finnes på konsernets nettsider (pdf utgave), sammen med øvrig informasjon knyttet til bærekraft og samfunnsansvar, samt i et begrenset antall papirkopier. Rapporten er verifisert av tredjepart.

Det er en selvfølge at alle aksjeeiere blir behandlet likt.

Annen markedsinformasjon

Det arrangeres åpne investorpresentasjoner i forbindelse med at års- og kvartalsresultater for konsernet blir lagt frem. Her gjennomgår konsernsjefen resultater og kommenterer markeder og fremtidsutsikter. På disse presentasjonene deltar også konsernets finansdirektør, tidvis også øvrige medlemmer fra konsernledelsen.

Presentasjonene i forbindelse med års- og kvartalsresultater gjøres tilgjengelige på konsernets nettsider samtidig med presentasjonen. Års- og halvårsresultat presenteres også via webcast. Ut over dette holdes det løpende dialog og presentasjoner for analytikere og investorer.

Konsernet anser det som svært viktig å informere eiere og investorer om konsernets utvikling og økonomiske og finansielle status. Det blir lagt vekt på at aksjemarkedet får lik og samtidig informasjon. I samtale med aksjeeiere og analytikere legges varsomhetsprinsippet i forhold til forfordeling av informasjon til grunn.

Konsernet har et eget direktiv for "investor relation", som blant annet omhandler kommunikasjon med investormarkedet og hvordan kurssensitiv informasjon skal behandles. Styret har utarbeidet egne retningslinjer for kontakt med aksjeeiere utenfor generalforsamlingen.

14 Selskapsøvertakelse

Konsernet har ingen forsvarsmekanismer mot aksjeoppkjøp i sine vedtekter, og har heller ikke iverksatt andre tiltak som begrenser muligheten for å kjøpe aksjer i selskapet. Den norske stat eier 50,001 prosent av aksjene. Omsetteligheten av disse aksjene er avhengig av vedtak i Stortinget. Styrets instruks inneholder et punkt som omhandler hovedprinsippene for hvordan styret skal opptre ved eventuelle overtakelsestilbud. Her heter det blant annet at styret skal bidra til at aksjeeierne i KONGSBERG blir behandlet likt og at virksomheten ikke blir unødig forstyret.

Dersom det fremmes et bud på selskapet, skal styret avgi en uttalelse med en begrunnet vurdering av budet og ved behov skal det også avgis en uavhengig vurdering av tredjepart.

Vurderingen skal blant annet ta hensyn til hvordan et eventuelt oppkjøp vil innvirke på den langsiktige verdskapingen i KONGSBERG.

Dersom det fremmes et bud på selskapets aksjer, vil selskapet ikke begrense andre å fremme tilsvarende bud på selskapets aksjer, med mindre dette åpenbart kan begrunnes i selskapets og aksjeeiernes felles interesse. Selskapet vil i tilfelle bud på selskapets aksjer offentliggjøre informasjon som er informasjonspliktig i henhold til lover og regler for selskaper notert på Oslo Børs.

15 Revisor

Revisors forhold til styret

Konsernets revisor blir valgt av generalforsamlingen. Hovedtrekkene i revisors planlagte arbeid legges frem for revisjonsutvalget en gang i året.

Revisor deltar alltid under styrets behandling av det foreløpige årsregnskapet. Styret blir i den forbindelse orientert om det foreløpige årsregnskapet og saker som opptar revisor spesielt, herunder eventuelle uenigheter mellom revisor og administrasjonen. Revisor deltar i tillegg i revisjonsutvalgsmøtene.

Revisjonsutvalget avholder årlige møter med revisor hvor det gjennomgår en rapport fra revisor som omhandler selskapets regnskapsprinsipper, risikoområder og interne kontrollrutiner.

Minimum en gang i året avholdes møte mellom revisor, styrets revisjonsutvalg og styret uten at konsernsjef eller andre fra ledelsen er til stede.

Revisor har lagt frem for styret en skriftlig erklæring på oppfyllelse av fastsatte uavhengighetskrav, jfr. revisorloven.

Konsernet har styrebehandlet retningslinjer for det forretningsmessige forholdet mellom revisor og konsernet.

Revisjonsselskapet Ernst & Young AS benyttes som konsernrevisor. Noen mindre selskaper i konsernet bruker andre revisjonsselskaper. I tillegg til ordinær revisjon har

selskapet utført rådgivning innen områdene regnskap. Det vises til note 29 i konsernregnskapet.

Styret vil med jevne mellomrom vurdere om revisor i tilstrekkelig grad utøver en tilfredsstillende kontrollfunksjon og revisors øvrige konkurransedyktighet.

16 Ledelsen og interne prosedyrer

Dette punktet omfattes ikke av anbefalingen.

Konsernsjefen

Styret har vedtatt instruks for konsernsjefen, ref punkt 9.

Konsernledelsen

Konsernledelsen består for tiden av 12 personer. Foruten konsernsjefen består ledelsen av finansdirektør, direktører for de fire forretningsområdene Kongsberg Maritime, Kongsberg Oil & Gas Technology, Kongsberg Defence Systems og Kongsberg Protech Systems, konserndirektør forretningsutvikling, konserndirektør samfunnskontakt, konserndirektør strategi og analyse, konserndirektør for strategisk kompetanse og talentutvikling og strategisk kommunikasjon, konserndirektør for sikkerhet og eiendom og corporate compliance officer. Konsernsjefen utnevner medlemmer til konsernledelsen.

Konsernledelsens hovedoppgave er den operasjonelle drift av konsernet, hvor det er konsernets totalitet som er førende for de avgjørelser som tas. Konsernledelsens øvrige oppgaver knytter seg blant annet til strategisk utvikling av konsernet, evaluering og utvikling av konsernets forretningsområder og forhold av prinsipiell betydning for konsernet. Konsernledelsen gjennomfører årlig en evaluering av eget arbeid og arbeidsform.

Ledelsen møtes regelmessig og har ellers jevnlig kontakt på operasjonell basis. Ledelsen gjennomfører månedlig resultat- og budsjettoppfølging med de resultatansvarlige enheter i konsernet. Konsernet følger det overordnede prinsippet med forpliktelse på avtalt mål og praktiserer derfor en desentralisert styringsform som gir de enkelte enheter handlefrihet med dertil hørende ansvar.

Executive Steering Group (ESG)

Konsernet opprettet i 2013 "Executive Steering Group" (ESG) for hvert enkelt forretningsområde, hvis formål er å effektivisere beslutnings- og oppfølgingsprosedyrer blant annet ved å flytte flere av de sentrale beslutninger knyttet til det enkelte forretningsområde til det aktuelle forretningsområdes ESG. ESG ledes av konsernsjef (CEO). Øvrige faste medlemmer er konserndirektør finans (CFO), og konserndirektør for forretningsutvikling. I tillegg deltar 2–3 øvrige direktører fra konsernselskapet etter sak. Deltakere på ESG består av leder for det aktuelle forretningsområdet, samt hele eller deler av vedkommendes ledergruppe.

Interne styrever

Konsernets datterselskaper har egne styrever, som består av interne ledere og ansatte. Administrerende direktør i eierselskapet, eller den administrerende direktør bemyndiger, vil være styrets leder i datterselskapene. Oppnevning av styre og styrets arbeid i datterselskaper skal skje i henhold til konsernets prinsipper for god eierstyring.

Retningslinjer for aksjehandel

Selskapet har nedfelt interne retningslinjer for handel i selskapets aksjer. Disse retningslinjene blir jevnlig oppdatert i henhold til de til enhver tid gjeldende lover og regler. Konsernet har interne retningslinjene for primærinsidere som blant annet pålegger intern klareringsplikt med konsernsjefen før det kjøpes eller selges KONGSBERG-aksjer.

Kongsberg, 27. mars 2014

Finn Jebsen, Styrets leder

Anne-Lise Aukner, Styrets nestleder

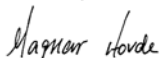
Irene Waage Basil, Styremedlem

Roar Flåthen, Styremedlem

Morten Henriksen, Styremedlem

Magnar Hovde, Styremedlem

Helge Lintvedt, Styremedlem

Roar Marthinussen, Styremedlem

Walter Qvam, Konsernsjef

AKSJONÆRINFORMASJON

RELIABLE

Vi er pålitelige personer.
Vi er ansvarlige samfunnsborgere.

(Fra KONGSBERGs verdier)

AKSJER OG FORHOLDET TIL AKSJEEIERNE

Kursen på KONGSBERG-aksjen endte ved årsslutt på NOK 127,50. Inkludert utbytte på NOK 3,75, ble avkastningen i 2013 på 5,4 prosent. Hovedindeksen (OSEBX) på Oslo Børs hadde i samme periode en positiv utvikling på 23,6 prosent.

Aksjæierpolitikk

KONGSBERG har som mål å ivareta og øke interessentenes verdier gjennom lønnsom og vekstorientert industriell utvikling, i et langsiktig og internasjonalt perspektiv. God virksomhetsstyring og selskapsledelse skal sikre størst mulig verdiskaping og redusere risikoen ved virksomheten, samtidig som selskapets ressurser skal utnyttes på en effektiv og bærekraftig måte. Konsernet skal nå sine mål gjennom videreutvikling av førsteklasses kompetansemiljøer, leveranser av ledende systemer, produkter og tjenester i sine internasjonale markedssegmenter, samt gjennom å drive virksomheten etisk, miljømessig og samfunnsmessig ansvarlig. Veksten skal skje gjennom egen utvikling og oppkjøp innenfor utvalgte strategiske markedssegmenter. Innenfor satsingsområdene skal konsernet være blant de ledende i verden.

KONGSBERG skal ha en profil som sikrer troverdighet og forutsigbarhet i aksjemarkedet. Aksjonærene skal sikres en langsiktig, konkurransedyktig avkastning som står i forhold til risiko. Selskapets mål er at utbytte, over tid, skal utgjøre mellom 40 og 50 prosent av selskapets nettoresultat.

Aksjekursutvikling i 2013

KONGSBERGs markedsverdi økte gjennom året fra NOK 14.940 millioner til NOK 15.300 millioner (2,4 prosent). KONGSBERG ble notert på Oslo Børs 13.12.93, og hadde da en markedsverdi på NOK 643 millioner. Aksjekursen har gjennom 2013 økt med NOK 3,00. Aksjekursen endte på NOK 127,50 ved årsslutt, opp fra NOK 124,50 ved årsslutt 2012. Hovedindeksen (OSEBX) og Industriindeksen (OSE20GI) på Oslo Børs hadde gjennom 2013 en positiv utvikling på henholdsvis 23,6 prosent og 33,3 prosent.

Utbytte og resultat per aksje

NOK	2013	2012 ³⁾	2011 ³⁾	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004 ¹⁾
Ordinært resultat per aksje	10,24	10,91	11,83	12,46	6,83	4,86	4,04	2,08	1,80	0,92
Utbytte	5,25 ⁴⁾	3,75	3,75	3,75	2,00	1,38	1,25	0,63	0,54	0,50 ²⁾

1) Tallene er justert for effekter ved overgang til IFRS og salget av fritidsbåtvirksomheten.

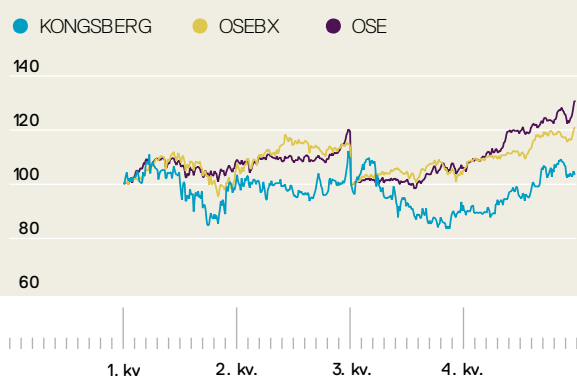
2) Utbytte for 2004 ble foreslått med utgangspunkt i resultatet før resultatbelastningen på 150 millioner kroner knyttet til NSM prosjektet.

3) Tallene er omarbeidet ihht beskrivelse i note 33, "Ending av sammenligningstall". For øvrige år er ikke denne endringen hensyntatt.

4) Består av NOK 4,25 per aksje som ordinært utbytte og NOK 1,00 per aksje som ekstraordinært utbytte i forbindelse med konsernets 200-års jubileum.

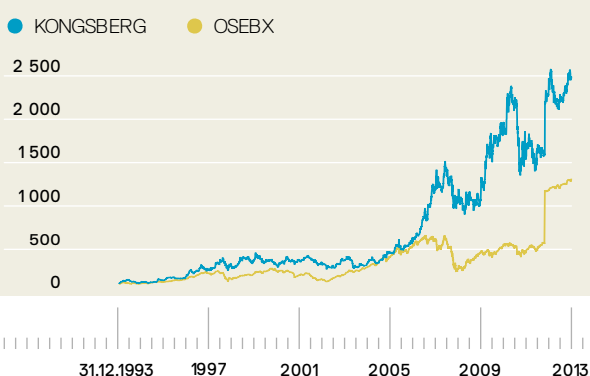
Kursutvikling 2013

NOK (Indeksert til NOK 100 per 1.1.13)

Kursutvikling fra børsintroduksjon

NOK (Indeksert til NOK 100 ved børsintroduksjon)

Aksjekapital

Kongsberg Gruppen ASA har en aksjekapital på NOK 150 millioner fordelt på 120 millioner aksjer, pålydende NOK 1,25 per aksje. Det er én aksjeklasse og ingen stemmebegrensninger knyttet til aksjene. Ved årsslutt 2013 eide KONGSBERG totalt 66.699 egne aksjer.

Ansatte som aksjonærer

Det anses som fordelaktig at ansatte eier aksjer i KONGSBERG, og aksjeprogram for samtlige ansatte gjennomføres årlig. Sommeren 2013 ble aksjeprogrammet gjennomført for 17. gang, og alle fast ansatte fikk tilbud om å kjøpe aksjer i selskapet med 20 prosent rabatt. Totalt ble det solgt 590.890 aksjer til rabatterte kurs NOK 86,40 per stk fordelt på 1.914 ansatte.

Ved årsslutt 2013 eide mer enn 2.300 ansatte over 3,5 millioner KONGSBERG-aksjer. Dette tilsvarer nesten tre prosent av selskapets aksjer.

Investor relations

KONGSBERG skal gi aksjemarkedet relevant og utfyllende informasjon som grunnlag for en balansert og korrekt verdisetning av aksjen. Konsernet legger vekt på en åpen dialog med aksjemarkedet og media. Dette ivaretas gjennom børsmeldinger, pressemeldinger og andre medietiltak, samt gjennom presentasjoner for analytikere og investorer.

Selskapets hjemmeside, www.kongsberg.com, har en egen seksjon som omhandler informasjon for investorer. Denne inneholder konsernets årsrapporter, kvartalsrapporter og selskapspresentasjoner. Gjennom 2013 har KONGSBERG organisert og gjennomført presentasjoner og møter med eiere og potensielle investorer i både inn- og utland. KONGSBERG ønsker å være tilgjengelige for alle markedssaktører, og deler av ledelsen er til stede på de fleste møter. De kvartalsvise selskapspresentasjonene webcastes direkte via internett. KONGSBERG var i 2013 nominert til prisen for "beste nordiske investor relations officer" i klasse Mid Cap, i IR Nordic Markets sin kåring.

I november 2013 avholdt KONGSBERG sin årlige kapitalmarkedsdag på Kongsberg. Arrangementet, hvor store deler av konsernledelsen holdt presentasjoner, og produkter og systemer ble demonstrert, var svært god besøkt. Det vil også bli gjennomført en kapitalmarkedsdag i 2014.

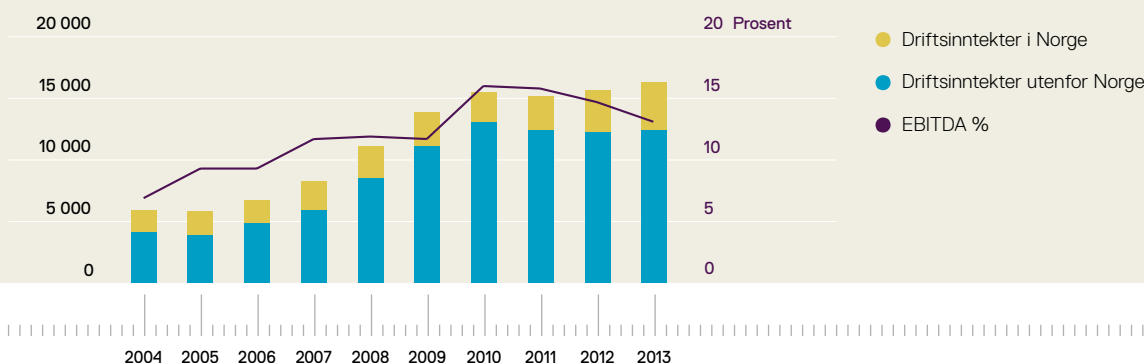
Historisk aksjeinformasjon

NOK	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Børsverdi per 31.12. (i millioner)	15 300	14 940	13 920	15 960	10 590	9 840	10 170	5 250	3 720	2 970
Endring i løpet av året	2,4 %	7,3 %	(12,8 %)	50,7 %	7,6 %	(3,2 %)	93,7 %	41,1 %	25,3 %	(6,6 %)
Sluttkurs per 31.12.	127,50	124,50	116,00	133,00	88,25	82,00	84,75	43,75	31,00	24,75
Sluttkurs 1. handelsdag	123	113,50	135,00	91,25	82,25	84,75	42,50	31,25	24,75	26,00
Høyeste sluttkurs	135	127,50	164,00	135,00	88,25	104,25	86,25	43,75	33,00	29,00
Laveste sluttkurs	103	96,25	93,00	80,75	62,00	66,75	41,75	30,50	22,75	19,19
Gjennomsnittlig sluttkurs	117,62	112,59	132,31	113,50	72,80	85,10	60,88	36,45	27,09	23,05
Volum (i 1000 aksjer)	13 991	9 927	13 698	14 024	12 029	12 230	16 938	11 960	21 188	31 444
I prosent av frie aksjer ¹⁾	23,3 %	16,5 %	22,8 %	23,4 %	20,0 %	20,4 %	28,2 %	19,9 %	35,3 %	52,4 %
Antall transaksjoner	38 205	28 949	37 189	25 836	9 310	14 810	5 158	1 980	3 345	4 552
Antall handelsdager	249	251	253	252	251	252	250	225	247	252

1) Av aksjer i omlop. Statens andel på 50,001 prosent (60 001 600 aksjer) er holdt utenfor.

Historisk utvikling i driftsinntekter og EBITDA

NOK millioner

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontakinformasjon

Oversikt over de største aksjeeierne per 31.12.13

Aksjeeiere	Antall aksjer	%-andel
Staten v/ Nærings- og Fiskeridepartementet	60 001 600	50,00 %
Arendals Fossekompagni ASA	9 552 796	7,96 %
Folketrygdfondet	8 480 992	7,07 %
MP Pensjon	4 812 800	4,01 %
Skagen Vekst	2 940 497	2,45 %
JP Morgan Chase Bank - nominee	1 984 550	1,65 %
Danske Invest Norske Instit. II	1 752 878	1,46 %
Verdipapirfondet Odin Norden	1 518 977	1,27 %
Verdipapirfondet Odin Norge	1 152 181	0,96 %
Danske Invest Norske Aksjer Inst	1 117 324	0,93 %
Reassure Limited c/o RBC Investor Ser	965 000	0,80 %
BNP Paribas Sec. Ser S/A BP2S London/Aber	901 000	0,75 %
The Northern Trust C Non-Treaty Account	772 668	0,64 %
Montague Place Custo c/o Equity- Security	687 649	0,57 %
Odin Offshore	558 500	0,47 %
KLP Aksje Norge	504 441	0,42 %
Verdipapirfondet DnB	481 399	0,40 %
J.P. Morgan Chase Ba Nordea Re:Non-Treaty	479 853	0,40 %
BNP Paribas Sec. Ser S/A Client Assets	426 000	0,36 %
JP Morgan Chase Bank Handelsbanken Nordic	415 000	0,35 %
Sum	99 506 105	82,92 %
Øvrige (eierandel < 0,35%)	20 493 895	17,08 %
Totalt antall aksjer	120 000 000	100,00 %

Fordeling av aksjeeiere etter beholdningsstørrelse

Antall aksjer	Antall eiere	Antall aksjer	Beholdning %
1 - 1 000	5 814	1 861 566	1,55 %
1 001 - 10 000	1 701	4 600 576	3,83 %
10 001 - 100 000	176	5 552 117	4,63 %
100 001 - 1 000 000	52	14 671 146	12,23 %
1 000 001 - 10 000 000	9	33 312 995	27,76 %
Over 10 000 000	1	60 001 600	50,00 %
Sum	7 753	120 000 000	100,00 %

Kursdata per kvartal i 2013

Belap i NOK	4. kvartal 2013	3. kvartal 2013	2. kvartal 2013	1. kvartal 2013
Startkurs	117,50	110,00	116,00	123,00
Sluttkurs	127,50	117,50	110,00	116,00
Avkastning i perioden	9 %	7 %	(5 %)	(6 %)
Høyeste sluttkurs	134,50	122,00	114,50	135,00
Laveste sluttkurs	115,50	108,00	103,00	108,00
Gjennomsnittlig sluttkurs	126,03	113,48	108,20	122,81
Median	127,25	112,25	108,00	121,50
Volum (i 1000 aksjer)	3 149	3 291	3 429	4 122

FINANSKALENDER

Offentliggjøring av kvartalsresultater

1. kvartal 2014 – 13. mai
2. kvartal 2014 – 14. august
3. kvartal 2014 – 31. oktober

Ordinær generalforsamling – 9. mai

Ticker kode: KOG (Oslo Børs)

INVESTOR RELATIONS KONTAKTER

Jan Erik Hoff

Vice President Investor Relations and Reporting

Telefon: (+47) 32 28 83 30

Mobil: (+47) 991 11 916

E-mail: jan.erik.hoff@kog.kongsberg.com

Tor Egil Kili

Manager Investor Relations

Telefon (+47) 32 28 90 29

Mobil: (+47) 982 14 019

E-mail: tor.egil.kili@kog.kongsberg.com

ADRESSER

Hovedkontoret er lokalisert på Kongsberg.

Kongsberg Gruppen ASA

Besøksadresse

Kirkegårdsveien 45
 3616 Kongsberg

Postadresse

Postboks 1000
 3601 Kongsberg
 Telefon: (+47) 32 28 82 00
 Telefaks: (+47) 32 28 82 01
 E-post: office@kongsberg.com

Org. no. 943 753 709

www.kongsberg.com

Kongsberg Maritime AS

Besøksadresse

Kirkegårdsveien 45
 3616 Kongsberg

Postadresse

Postboks 483
 3601 Kongsberg
 Telefon: (+47) 32 28 50 00
 Telefaks: (+47) 32 28 50 10
 E-post: km.office@kongsberg.com

Kongsberg Protech Systems

Besøksadresse

Kirkegårdsveien 45
 3616 Kongsberg

Postadresse

Postboks 1003
 3601 Kongsberg
 Telefon: (+47) 32 28 82 00
 Telefaks: (+47) 32 28 86 20
 E-post: kps.marketing@kongsberg.com

Kongsberg Defence Systems

Besøksadresse

Kirkegårdsveien 45
 3616 Kongsberg

Postadresse

Postboks 1003
 3601 Kongsberg
 Telefon: (+47) 32 28 82 00
 Telefaks: (+47) 32 28 86 20
 E-post: kda.office@kongsberg.com

Kongsberg Oil & Gas Technologies

Besøksadresse

Drengsrudbekken 12
 1383 Asker

Postadresse

Postboks 451
 1373 Asker
 Telefon: (+47) 67 80 48 00
 Telefaks: (+47) 67 80 48 30
 E-post: kogt.sales@kongsberg.com

2	Innledning
9	KONGSBERG 200 år
18	Årsberetning, årsregnskap og noter
94	Virksomhetsstyring
108	Aksjonærinformasjon
112	Finanskalender og kontaktinformasjon

KONGSBERG I VERDEN

Kongsberg Gruppen ASA
Kirkegårdsveien 45
Postboks 1000
3601 Kongsberg
Telefon: (+47) 32 28 82 00
E-post: office@kongsberg.com

www.kongsberg.com

WORLD CLASS – through people, technology and dedication

